ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TARİH ANABİLİM DALI

FRANSA KRALI IX. LOUIS DÖNEMİ

(1226-1270)

Büşra GERZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Doç. Dr. Sayime DURMAZ

Çankırı – 2019

ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TARİH ANABİLİM DALI

FRANSA KRALI IX. LOUIS DÖNEMİ

(1226-1270)

Büşra GERZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Doç. Dr. Sayime DURMAZ

Çankırı – 2019

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Bilimsel Etik Bildirimi ..... **iii**
Tez Kabul ve Onay ..... **iv**
Önsöz ..... **v**
Özet ..... **viii**
Summary ..... **ix**
Kısaltmalar ..... **x**

GİRİŞ .....

BÖLÜM 1: DOĞUMUNDAN 1242 YILINA KADAR IX. LOUİS DÖNEMİ İÇ SİYASET; OTORİTE TESİSİ VE İSYANLAR **2**
1.1 Capet Hanedanına Bir Bakış 2
1.2 IX. Louis'in Doğumu ve VIII. Louis'in Kısa Yönetimi 6
1.3. Kastilyalı Blanche'in Naibelik Dönemi (1226-1234) 7
1.3.1. Brittany Kontu Pierre Mauclerc İsyanları 9
1.3.2. Toulouse Kontu VII. Raymound'un İsyanı 12
1.4. Louis'in Evlilik Hayatı 13
1.5. IX. Louis ve Annesi Blanche Arasındaki Derin İlişki 16
1.6. IX. Louis'in Yönetimi Ele Alışı ve Kişiliği 18
1.7. Hugh Lusignan İsyanı 21
1.7.1. Taillebourg Meydan Muharebesi ve Saintonge Savaşı 23

BÖLÜM 2: VII. HAÇLI SEFERİ SÜRECİ 1245-1254 ..... **25**
2.1. 1245-1249 Yılları Arasındaki Gelişmeler 25
2.1.1 Kralın Hastalığı ve Haçlı Seferi Kararı 25
2.1.2. VII. Haçlı Seferi Hazırlıkları 26
2.1.3. VII. Haçlı Seferinde Kıbrıs 33
2.2. 1249-1254 Tarihleri Arasındaki Gelişmeler 36
2.2.1. Dimyat'a Geliş ve Zafer 36
2.2.2. Sultan Es-Salih'in Vefatı Sonrası Mansura Saldırısı 39
2.2.3. Turanşah'ın Saldırıları ve Fariskur Savaşı 47
2.2.4. IX. Louis'in Esir Edilmesi 48
2.2.5. Turanşah'ın Öldürülmesi 50
2.2.6. Kutsal Topraklardaki Kraliçe Marguerite 52
2.2.7. Esaretin Bitişi ve Akka Yılları 54

BÖLÜM 3: KUTSAL TOPRAKLARA VEDA VE VIII. HAÇLI SEFERİ SÜRECİ (1254-1270) **58**
3.1. Fransa'ya Dönüş 58
3.2. 1254'den Sonra Kutsal Topraklar 64
3.3. VIII. Haçlı Seferi Hazırlıkları 66

3.3.1. VIII. Haçlı Seferi Hazırlığı Sürecinde Haçlı Devletlerinin Durumu 68
3.3.2. Kartaca'ya Varış 71
3.4. IX. Louis'in Ölümü 72

SONUÇ 76

KAYNAKÇA 78
EKLER 89
ÖZGEÇMİŞ 118

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım *Fransa Kralı IX. Louis Dönemi (1226-1270)* adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

16 / 07 / 2019

Büşra GERZ

ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Büşra GERZ tarafından hazırlanan Fransa Kralı IX. Louis Dönemi (1227-1270) başlıklı bu çalışma, 16.07.2019 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda *[oybirliği/oy çokluğuyla]* başarılı bulunarak jürimiz tarafından Tarih Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ (Unvanı, Adı ve Soyadı)

Danışman	**:** Doç. Dr. Sayime DURMAZ	**İmza: ……..**
Üye	**:** Doç. Dr.Mustafa KALKAN	**İmza: ……..**
Üye	**:**Dr. Öğr. Ü. Ahmet DEMİR	**İmza: ……..**

ONAY

Bu Tez, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun ...../..../ 201.. tarih ve ..... sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Yüksel ÖZGEN

Enstitü Müdürü V.

ÖNSÖZ

Avrupa tarihini anlamlandırabilmemiz açısından Fransız ulusu çok önemli bir yere sahiptir. Bu noktada Capet hanedanı Fransız milletinin ilerleme ve gelişimine pek çok katkı sağlamıştır. Büyük bir güç elinde bulundurmadığı ve çok az toprağa sahip olduğu için 987 yılında kral ilan edilen Hugh Capet'in döneminden sonra ardından gelen ilk Capet kralları, yetkileri aracılığı ile cezalandırma, el koyma ve veraset ve bazı yollarla ellerinde bulunan topraklarını devamlı büyütmüşler ve ayrıca büyük feodaller arasında var olan çatışmalardan faydalanarak bulundukları pozisyonu sağlamlaştırmışlardır. Çalışmamızın konusu Fransa Kralı IX. Louis Dönemi (1226-1270), Capet Hanedanına mensup olan kral IX. Louis'in hayatını tarihsel açıdan ele almaktadır. Üç ana bölümü olan çalışmanın birinci bölümünde IX. Louis'in tahta çıkısı ve ülkesinin iç sorunlarıyla uğraşmasını ele alırken, ikinci bölümde Kralın yaşamında büyük bir yere sahip olan VII. Haçlı Seferi sürecine değindik. Üçüncü bölümde ise VIII. Haçlı Seferi süreci ve kralın vefatına yer verilmiştir. Değinilen konular arasında özellikle Haçlı Seferlerine katılmadan önce IX. Louis'in hayatını anlatan pek çok yabancı eser bulunsa dahi çalışma esnasında yaşanılan en büyük problem bu kaynaklara ulaşım sağlamak olmuştur.

Çalışmamızın konusu olan IX. Louis'in hayatını incelerken pek çok Batılı kaynaktan yararlanılmıştır. Bunlardan en önemlisi Tarihçi Şövalye Jean de Joinville'in hatıralarıdır. Joinville VII. Haçlı Seferi süresince ve esaret yıllarında IX. Louis'in yanında bulunmuştur. Olayları günlük olarak kaleme almamış olsa dahi anı niteliğindeki kitabında verdiği çoğu bilgi ilerleyen yaşlarında yazılmış olsa da yapılan Haçlı seferi hakkında ayrıntılı ve doğru olarak aktarılmıştır. Bu bağlamda konu içinde sıkça yer verdiğimiz Joinville'in Cüneyt Kanat tarafından Türkçe'ye çevirilen "Bir Haçlının Hatıraları" adlı eseri hem Fransızca nüshası ile hem de çeviri haliyle ilk elden kaynağımız olmuştur. IX. Louis'in gençlik yılları ve isyanlar sürecini incelerken Mathew Paris'in "Cronica Majora" adlı eseri Joinville'in eseri gibi anı niteliğinde olduğu için ana kaynaklarımızdan bir diğeri olmuştur. Bu konu hakkında kullandığımız diğer kaynaklar arasında özellikle IX. Louis'in kişiliğini ve erken dönem yaşayışını ele alan Frederick Perry'nin "Saint Louis (Louis IX, of France) The Most Christian King" adlı araştırma eserinden yararlanılmıştır. Maruis

Sepet, Margaret Wade Labarge gibi tarihçiler tarafından hazırlanmış araştırma eserlerde çalışmamıza önemli katkılar sağlamıştır. Haçlı Seferi sürecini ve Haçlıları Ortaçağ Müslüman kaynaklarından faydalanarak anlatan Carole Hillenbrand'ın "Müslümanların Gözünden Haçlı Seferleri" adlı çalışması, yine aynı şekilde Paul M. Cobb'un Ekin Duru aracılığı ile Türkçeye çevirilen "Müslümanların gözüyle Haçlı Seferleri" adlı çalışması ve Lübnan asıllı Fransız yazar Amin Maalouf'un "Arapların Gözünden Haçlı Seferleri" adlı eseri çalışmamızda Doğulu toplumların yaşanan Haçlı sürecine bakışına değinmemize olanak sağlamıştır. IX. Louis'in ve Es-Salih'in mektuplaşmaları ve Turanşah'ın mektuplarına ulaşmamızı sağlayan İngiliz aslıllı bir keşiş olan kronik uzmanı Richar DeVizes tarafından kaleme alınmış "Chronicles of the Crusades: Contemporary Narratives of the Crusade of Richard Coeur de Lion, and of the Crusade of Saint Louis" adlı eserdir. Çalışmamızda daha çok Batılı kaynaklara yer verilse de Haçlı seferleri süreci konusunda Türkçe makalelerden, ansiklopedik bilgi ve Işın Demirkent gibi konunun uzmanları tarafından hazırlanmış araştırma eserlerden faydalanılmıştır. Bu alanda Alev Alatlı tarafından hazırlanan "Batıya Yön Veren Metinler" eseri IX. Louis'in Fransa üzerinde yaptığı idari değişikleri ve yayınladığı fermanı aktarması açısından çalışmamıza katkı sağlamıştır. Ayrıca Türk tarihçi Ramazan Şeşen'in kaleme aldığı "Haçlılar Önünde Sultan Baybars" adlı eser Baybars döneminde Haçlılarla ve Hristiyanlarla olan mücadeleyi aktarmamıza olanak sağlamıştır. Ayrıca Çevrimiçi sayfalardan Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi ve Katolik Ansiklopedisininin çalışmamıza fayda sağlayacak bölümlerini de inceledik.

Hazırlanan çalışmayı üç ana bölümde incelemeye çalışılmıştır. Birinci bölümde IX. Louis'in tahta çıkısı ve ülkesinin iç sorunlarıyla uğraşmasını ele alırken ikinci bölümde VII. Haçlı Seferi sürecine değindik. Üçüncü bölümde ise VIII. Haçlı Seferi süreci ve kralın vefatına yer verilmiştir.

Bu çalışmanın amacı 13. yüzyıl Avrupa'sının etkin şahsiyetlerinden biri olan IX. Louis dönemini iç ve dış siyasetlerini inceleyerek Türk literatürüne kazandırabilmektir. Bu amaç çerçevesinde hazırlanan çalışmanın alan üzerinde çalışma yapmak isteyenlere yarar sağlayacağına inanılmaktadır.

Çalışmamızın hazırlanması sürecinde yardımlarını esirgemeyen kıymetli danışman hocam Doç. Dr. Sayime DURMAZ'a; bu süreçte desteklerinden bir an bile mahrum kalmadığım Osman Numan DEĞİRMENCİ, Gamze GÜVEN ve Kübra GERZ'e, ayrıca çalışmamızın tamamlanması konusunda moral ve motivasyonumun düşmesine asla izin vermeden madden ve manen yanımda olan aileme şükranlarımı ve teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

10/06/ 2019

Büşra GERZ

Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez Özeti

Tezin Başlığı : Fransa Kralı IX. Louis Dönemi (1226-1270)
Tezin Yazarı : Büşra GERZ
Danışman : Doç. Dr. Sayime DURMAZ
Anabilim Dalı: Tarih
Bilim Dalı : Tarih
Kabul Tarihi : 16.07.2019
Sayfa Sayısı : 10 (ön kısım) + 88 (tez) + 29 (ekler)
Bu çalışma Fransa tahtına on iki yaşında çıkan IX. Louis'in hayatı ve döneminde yaşanan olayları birçok açıdan ele almak amacı ile hazırlanmıştır. IX. Louis 25 Nisan 1214'de dünyaya gelmiştir. Taç giydiği 1226 yılından ölüm yılı olan 1270'e kadar Fransa için iyi bir hükümdar olmuştur. Halkına ve tanrıya karşı beslediği büyük sevgi uğruna birçok kez ölüm tehlikesi atlatmıştır. Bu da Fransız toplumunun krallarına olan sevgisini ve saygısını daimi kılmıştır. Haçlı seferlerindeki başarısızlıkları dahi Kralın toplumun gözündeki değerine etki etmemiştir. Çünkü kral her koşulda halkının iyiliğini istemiş ve bu amaçla bir çok çalışma yapmıştır. Yayınladığı fermanlar ve adil yönetim şekli ile ülkesinin modern Fransaya evrilmesinde önemli rol oynamıştır. Ard arda iki Haçlı seferi gerçekleştiren kral ilk Seferdeki yenilgisinin ardından utanarak pes etmemiş Avrupa kralları arasından bu inanç ve dirayeti sayesinde sıyrılabilmiştir. Düşmanı olan Müslümanları dahi dürüst davranışları ile etkileyebilmiştir. Tanrı'nın emirlerine sonuna kadar itaat etmesi sebebiyle tarihte Dindar Louis olarak anılan bu Kral'a ölümünden sonra Papa IV. Martin ve kardinaller tarafından hak ettiği şekilde Azizlik unvanı verilmiştir. IX. Louis'in erken dönem hayatı ve isyanları haricinde çalışmamızın önemli bir kısmını ele alan Haçlı seferleri konusunda Türkçe'ye çevrilmiş ya da yazılmış pek çok kaynak olsa da IX. Louis'in VII. ve VIII. Haçlı Seferi konularına çok az bir kısım yer verilmiştir. Ayrıca IX. Louis dönemi hakkında yabancı birçok eser bulunmasına karşı Türkçe bir çalışma mevcut değildir. Yapılan bu çalışmanın bu iki konu ile ilgili araştırmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu sebeple araştırmada çok az bir miktar Türkçe kaynaktan faydalanmakla beraber daha çok yabancı ana kaynaklardan ve araştırma eserlerden yararlanılmıştır. Hazırlanan bu çalışma özgünlüğü açısından Türk araştırmacılar için bir kaynak olarak literatüre katkı sağlayacaktır.
Anahtar Kelimeler: Kapet Fransası, IX. Louis, Aziz Louis, Haçlı Seferleri

Çankırı Karatekin Üniversity Institute of Social Sciences Abstract of Master's Thesis

Title of the Thesis: King of France IX. Louis Period (1226-1270)	
Author	**:** Büşra GERZ
Supervisor	**:** Assoc. Prof. Dr. Sayime DURMAZ
Department	**:** History
Sub-field	**:** History
Date	**:** 16.07.2019

This study has been laid out to go about the life of Louis IX. throughly, who acceded to the throne when he was 12 and the events occured in his time. Louis IX. was born on April 25,1214. He had been a good ruler since his crowning in 1226, to his death in 1270. He had survived greath dangers due to his love for his people and God. And that rendered French people's love and respect to their king imprescriptible. Even their failure at Crusade didn't waver the King's place in the people's eyes. Because the king wanted the good of his people under all circumstances and has done a lot for this purpose. He has played an important role in the evolution of his country to modern France with his edicts and fair management. The king, who carried out two consecutive Crusades, did not shyly give up after his defeat on the first Campaign He was able to stand out from the kings of Europe thanks to this belief and acumen. He was able to impress even his enemies with his honest behavior. He was recognized as Devout Louis because he followed God's orders faithfully and he was fighfully declared Saint after his death, by Pope Martin IV. and the Cardinals. Even though there are a lot of sources translated into Turkish or written originally in Turkish about Crusades, there's too little about Louis IX. 7th and 8th Crusade. Also there is not any detailed sources in Turkish about Louis IX's time. It's hoped that this study will contribute to this matter. The sources materials of this study is mostly foreign. This study will contribute to the literature with it's original nature, to be of help to Turkish researchers.

Keywords: Capetian France, Louis IX, Saint Louis, Crusades

KISALTMALAR

a.g.e. : Adı geçen eser

a.g.m. : Adı geçen makale

Bkz. : Bakınız

C. : Cilt

TDV. : Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi

İng. : İngilizce

s. : Sayfa

Vol. : Volume

GİRİŞ

Çalışmamızın temel konusu Capet Hanedan'ının bir üyesi olan Fransa Kralı IX. Louis'dir. Louis Fransa'nın en sevilen krallarından biri olarak küçük yaşta tahta çıkmış ve naibesinin etkisi altında bir yönetimde büyümüştür. Kralın kişiliğinin gelişmesine naibesinin çok fazla etkisi olmuştur. Annesi ile beraber adil ve eşit br yönetim benimseyerek Fransız ulusunu geliştirmeyi hedeflemişlerdi. Philippe Augustus'unda hatkılarıyla her ne kadar Fransa 1200'lü yıllarda diğer batılı krallıklardan feodal düzeni aşma konusunda daha ileri olsa dahi, asıl ilerleyişini ilerleyen yıllarda kaydetmiştir. Krallık her bölgeden muhaliflerle sarmalanmış İngiltere tehditi ve dini tarikatlerle yoğun bir şekilde uğraşmıştır. IX. Louis Yönetimi eline alır almaz güçlü bir kral olma yolunda ilerlemiş ve Haçlı Seferlerine önem verdiği kadar iç politikaları da önemsemiştir. Hıristiyan dünyada her zaman barış yanlısı olan ve zorunlu olmadıkça hiçbir Hıristiyan prens'e savaşmayan IX. Louis aynı fikirlerini Müslüman doğu toplumu için uygulamamıştır. Bunun sebebi muhtemelen nereydeyse doğumundan itibaren içine işleyen Hıristiyanlık dinini Müslümanlara kanıtlamak istemesi ve doğumunun çok öncesinde Hıristiyanlara benimsetilmiş Haçlı idealizmidir. Her zaman Tanrının yolunda bulunmaya ant içmiş bu krala göre Haçlı seferleri Tanrı'nın isteğiydi. Müslümanları yok etmeye saplantılı bu kral Haçlı seferi düzenlemekte çok hevesli olmuştur. Çalışmamızda IX. Louis'in hayatını ve kişiliğini ele alıp, siyasi, askeri alandaki katkılarını inceleyeceğiz. Yapılan Çalışmada IX. Louis'in hayatını, Haçlı seferlerine saplantısının onu dindarlık yoluna sokan etkisini, VII. ve VIII. Haçlı seferlerini başarısızlıkla sonuçlandıran nedenleri ayrıntılı bir şekilde açıklamak hedeflenmektedir.

BÖLÜM 1

DOĞUMUNDAN 1242 YILINA KADAR IX. LOUİS DÖNEMİ İÇ SİYASET; OTORİTE TESİSİ VE İSYANLAR

1.1 Capet Hanedanına Bir Bakış

Franklar MS. 800 yılından bu yana Şarlman[1]'ın soyundan gelen Karolenjler tarafından yönetiliyordu ama bu hanedanın kralları genellikle zayıf ve yararsız kişilerdi, Şarlman'ın ölümünden sonra tahtın varisleri bitmek bilmeyen bir savaşa tutuşmuştu. Fransa ve Almanya'daki Karolenj hanedanından olan krallar ülkelerini Danimarka ve İskandinavya'da oturan Normanlar'a[2] karşı koruyamadılar, bu yüzden de otoriteleri günden güne zayıfladı.

880'li yıllarda yedi farklı krallıktan söz edilebilir. Bunlar Fransa, Navarre, Provence, Burgundy, Lorreine, Almanya ve İtalya'dır.[3] Fakat bu devletlerin içinde birlik yoktu her biri büyük feodal malikanelere bölünmüş, kendi içinde de küçük malikanelere ayrılmıştı. Bu döneme Batı Avrupa'da feodal parçalanma dönemi denilebilir.[4] Karolenj hükümdarı III. Karl[5] Doğu Franklar tarafından 887 yılında yönetimine son verildikten sonra 888 yılında vefat etti. Ardından Anjou ve Blois Kontu Robert'in ardılı olan Eudes feodal Fransız baronları tarafından kral ilan edildi. Eudes'in ölümü üzerine III. Charles ile yönetim 898 yılında yeniden Karolenjlerin eline geçti. Fakat Normanlara yerleşim izni verilmesi ile Charles'in yönetimi çok fazla isyanın çıktığı bir dönem olmuştu. Nitekim Eeudes'in kardeşi I. Robert fırsattan yararlanarak yönetimi ele geçirdi, ardından da yerine damadı Radolphe geçti. Radolphe'den sonra 936 yılında yönetim uzun bir süre tekrar Karolenjlere geçmiş olsa da 987 yılında kral

---

[1] (Almanca: Karl I. der Große, Latince: Carolus Magnus veya Karolus Magnus, Fransızca ve İngilizce Charlemagne) Frank ve Lombard kralıdır. Kutsal Roma Cermen İmparatorluğu'nun kurucusu olarak kabul edilir. Şarlman ve dönemi hakkında bkz. Özlem Genç, *Birleşik Avrupa'nın Mimarı Şarlman ve Karolenj Rönesansı*, Lotus Yayınları, Ankara 2013.

[2] Normanlar, M.S. 912 yılından itibaren Normandiya'ya yerleşen Frenk ve İskandinav karışımı halk olarak bilinmektedir. Yerli Fransızlar bu işgalcileri geldikleri yönden dolayı Normanlar olarak adlandırmışlardır.

[3] Henry Binsse, *A History of France*, Universty Paperback Methuen & Co Ltd, London 1941, s. 44.

[4] Ye Agibalova- G. Donskoy, *Ortaçağ Tarihi*, (Çev. Çağdaş Sümer), Yordam Kitap, İstanbul 2017, s.39

[5] Batı Karolenj İmparatoru Şişman Karl 881-888 yılları arasında Kutsal Roma Cermen İmparatoru olmuştur.

ilan edilen Hugh Capet ile yönetim tekrardan değişti. Capet'ler Normanlara karşı Paris'i kahramanca savundular, bu hanedandan olan Hugh Capet Frank'larin Dükü Büyük Hugh'un ilk oğluydu. 956 yılında babasının ölümü üzerine Hugh Capet, Loire Nehri'nin güneyindeki bazı yerlere uzanan Paris ve Orléans bölgelerinde geniş mülkler edindi. Böylece Fransa'da yeni bir hanedan işbaşına geçmiş oldu. Fransız ulusunun ortaya çıkması da bu hanedan ile başladı. XII. yüzyıldan itibaren giderek güçlenen ve merkezi feodal krallığın kurucusu olan bu hanedan Francie adı verilen ve bugün de Fransa'nın kuzeybatısında yer alan Meuse ve Loire'in verimli havzalarında gelişme gösteriyordu.[6]

Capet'lere geniş topraklar miras kaldığı halde ilk başta sadece Paris ve Orleans dolaylarında küçük bir yeri denetliyorlardı. Capet krallarının Akitanya (Aquitaine) ve güneyle hemen hiç ilişkileri yoktu; kuzeyde de Normandiya, Anjou[7], Flandre ve Burgonya'da güçlü soylu sülaleler, en az onlar kadar zengin ve etkindiler. Ne var ki Capet'lerin gücünün asıl kaynağı, halk arasında sahip oldukları ve gittikçe artan saygınlıklarıydı. Hanedanın devamlılığı İlk Capet krallarından itibaren yönetimin babadan oğula geçmesi ile sağlanmıştır. Capet Krallığı, otoritesini sağlayabilmek adına XII. yüzyılın başından itibaren senyörleri boyunduruk altına almaya başladı ve büyük ölçüde başarılı da oldu. Hanedanın çıkarlarını göz önünde bulundurarak feodal yapıyı hiyerarşik esaslar üzerine kuran ve bunu yaparken de hanedanın yararını gözeten "*krallık*" ve "*süzeren devlet*[8]" kavramları yapılandırılıp süreç içerisinde sağlamlaştırıldı. Bu sayede Fransız kralları giderek siyasal güçlerini de artırdılar. İktidarlarının en sağlam temeli Fransa'nın artan refahıydı.

Büyük bir güç elinde bulundurmadığı ve çok az toprağa sahip olduğu için kral ilan edilen Hugh Capet'in döneminden sonra ardından gelen ilk Capet kralları, yetkileri aracılığı ile cezalandırma, el koyma ve veraset ve bazı yollarla ellerinde bulunan topraklarını devamlı büyüttüler. Ayrıca Büyük feodaller arasında var olan

---

[6] Frederick Peryy, *Saint Louıs (Louıs IX. of France) The Most Christian King*, The Knickerbocker Press, New York 1901, s.03.

[7] Alt Loire Nehri'nin yanında bulunan tarihi bir Fransa eyaleti.

[8] Senyörlerin sahip oldukları toprağın bir bölümü; belirtilen hizmetler karşılığı, kendine gönüllü olarak hizmet etmeyi seçmiş kişilere bağışlanırdı ve senyöre bağlanan kişiye 'vassal' denirdi. Bağlanan senyör ise 'süzeren' olarak adlandırılırdı. Daha ayrıntılı bilgi için bkz; John W. Parker, "The Lord and the Vassal: A Familiar Exposition of the Feudal System in the Middle Ages, with Its Causes and Consequences".

çatışmalardan faydalanarak bulundukları pozisyonu sağlamlaştırdılar. Merkezi yönetimin temelleri saray hizmetlerinde oluşturulan makamlar aracılığı ile sağlanmaya başlandı. Bu gelişmeyle birlikte yeni bir hükümet yapısı belirdi. Bu yüzyıl kralları, eskiden bağımsız olan feodal beyleri kendi hizmetlerine çektiler ve Paris üniversitesinde eğitim görmüş kişilerin yardımıyla, taşra bölgelerinde davalara bakan, vergileri toplayan hizmetlilerin oluşturduğu bir mülkiye (bürokrasi) kurmaya başladılar, bu da krallara güçlü bir sadakat bağı sağladı. Bir yüzyıl aşkın süre Fransa kraliyet kılıcı cesurca taşındı. Kuşkusuz Capet hanedanının devamlılığının temeli Hugh Capet'in tahtta olduğu sırada kendi oğluna taç giyme töreni düzenlemesiydi. Bu sayede ölümü sonrasında oğlu tahta çıkma hususunda zorluk yaşamayacaktı. Babanın yaşamı boyunca mirasçısını taçlandırmasına yönelik bu uygulama hanedan içerisinde kural haline gelmiş ve istikrarlı gelişimlerine büyük katkı sağlamıştır.

Capetlerin ilk büyük kralı II. Philippe[9] Frank kralı olmaktan çıkarak yerine Fransa kralı unvanını aldı. VII. Louis (Genç) ile Alix Champagne'in oğlu olan II. Philippe Sarayda düzenli bir resmi kayıt sistemi oluşturdu. Krallık topraklarında "*Baillis*" adındaki yerel görevliler sayesinde kuvvetli bir yönetim ve denetim sistemi oluşturuldu. II. Philippe'in 1223 yılına kadar süren krallığı zamanında, krallık otoritesi ilk kez krallık topraklarının dışına yayıldı. Philippe Augustus, İngiliz Kralı Yurtsuz John'a (1199-1216) duyulan düşmanlıktan yararlanarak İngiliz egemenliğindeki Normandiya'yı geri aldı ve Pirenelere kadar uzanan kendi geniş topraklarını doğrudan krallık yönetimi altına soktu. Ayrıca kurulan *Appanage sistemi* sayesinde geniş topraklar krallığın yönetimi altına girdi. Bu sistemle kralın erkek ve kız kardeşlerine topraklar verilerek hem hükümdar aleyhine girilebilecek anlaşmazlıklar ortadan kalkmış oldu hem de krallık içindeki önemli alanlar kardeşlerin taşra yardımcısı olarak hizmetleri altında bir nevi kralın yönetiminde kalmış oluyordu.[10] Ayrıca 1223'deki ölümüne kadar oğlu VIII. Louis'e taç giydirmeyerek geleneği bozan ilk Capet kralı olmuştur. Yine de VIII. Louis krallığın gözünde *taçsız prens* olarak nam salmıştır ve onun döneminin en büyük sorunu Bogomilizm inancından doğan Katharizm tarikatıdır. Bu tarikat üyeleri Fransanın

[9] Philippe Augustus (1165 -1223). Daha ayrıntılı bilgi için Bkz; Jim Bradbury "Philip Augustus: King of France 1180-1223", Routledge 2015.
[10] James Muldoon, *Empire and Order: The Concept of Empire, 800–1800,* Palgrave Macmillan, London 1999, s.62.

Albi bölgesinde konumlandıkları için kendilerine Albigenler de denilmektedir. Bir Maniheizm ve Hristiyanlık sentezi olan Katharların inancı veya Katharizm Fransa'nın Languedoc bölgesinde etkili olur ve belirgin izler bırakır. Hıristiyanlığın ve Müslümanlığın egemen olduğu bölgelerin sınırında yer alan Batı Fransa'daki Languedoc çok yüksek suç oranları ve kanunlara itaat etmemesi ile bilinen bir bölge idi. Toulouse Kontu Fransa Kralının yönetiminden uzakta olması sebebiyle de bölgede güçlü bir hakimiyet sağlıyordu. Bu sayededir ki kendisine destek olan Carcassonne Vikontu ve Foix Kontuyla birlikte Katharları korumaları altına almıştı. Güneyli asil ailelerde Katharizm inancının benimsendiği göz önünde tutulursa, Toulouse Kontu VI. Raimond'un onlara zarar vermek istemesi düşünülemez. Dikkat çeken bu bağımsızlık ekonomik ve politik olarak Fransa Kralı'nı, dinsel olarak ise Papa'yı pek memnun etmiyordu. Papa III. Innocentius 1203 ve 1206 yılları arasında bölgeyi temizlemek için temsilciler ve vaazlar için papazlar gönderdi. Lakin Katharlar gelişmeye ve genişlemeye devam etti. Simon de Montfort, II. Filip ve VIII. Louis'in komutası ile 30 bin kişilik şövalye ve piyadelerden oluşan Haçlı birlikleri Kuzey Avrupa dolaylarından Güney Fransanın Pirene dağlarına kadar ulaştı.

Haçlı seferi tabiri yalnızca Müslümanlara karşı yapılan savaşlar için kullanılmamıştı. Languedoc bölgesindeki Beziers, Perpignan, Narbonne, Carcassonne ve Toulouse bölgeleri Papa III. Innocentius'un emriyle yağmalandı ve tarım alanları yakıldı. Bu büyük topraklar kadın ve çocuklar da dahil olmak üzere halkın çoğunun kılıçtan geçiilmesiyle elde edildi. VIII. Louis (1137-1226) Albi'lilerin Papalığın açtığı Haçlı seferi sonucunda acımasızca ezilmesinden sonra, egemenliği altındaki toprakları, Fransa'nın ortalarına kadar uzattı.[11]

Fransa'nın Avrupa Hristiyan dünyasında önemli bir konuma sahip olması Capet hanedanı sayesinde oluşmuştur. Capet hanedanı döneminde sürekli artan nüfus yoğunluğu ile birlikte sınıfsal ve bölgesel bütünleşmeler yaşanmaya başlandı. Bu durumun sonucunda ise kentler gelişmeye ve ekonomik üstünlükler edinmeye, ardından da artan ticarete bağlı olarak para dolaşımı yaygınlaşmaya başladı. Hızlı ticaret ağını kullarak ortaya çıkan yeni zenginler yönetimde önemli rol oynamaya

[11] Katharlar konusunda daha ayrıntılı bilgi için bkz. Sean Martin, *Ortaçağ'da Avrupa'da Alevi Hareketi Katharlar*, İstanbul 2009; Esat Korkmaz, *Hıristiyanlığın Lanetlileri ya da Günah Yaşamın Günahkarları Katharlar*, İstanbul 2013.

başladı. Kırsal bölgelerde toprakları bulunan soylular ise ürettiklerinin fazlasını pazarlıyor ve genel olarak zenginlikleri artıyordu. Yine de borçlar ve bölünmüş topraklar çoğu soyluya maddi olarak zarar verdi. Yaşanan bu gelişmeler Fransa'daki Feodal düzenin diğer Avrupa ülkelerine nazaran hala daha güçlü olmasını engellemedi.

Toplumsal tabakaların belirginleşmeye başladığı kentlerde ortaya çıkan yeni zenginler yönetimde belirli bir güç kazandılar. Değişimin daha yavaş olduğu kırsal Krallık Philippe Augustus'un (1179-1223) uzun saltanatı altında muhteşem bir şekilde güçlenmişti. Üç yıl sonra torunu Louis'in yani gelecekteki kral Aziz Louis'in tahta geçişinden sonra Krallık hala feodal durumda olmasına rağmen tüm Avrupa'nın ve Batı Hristiyanlığının en güçlü devletlerinden biri konumundaydı.

1.2 IX. Louis'in Doğumu ve VIII. Louis'in Kısa Yönetimi

IX. Louis 25 Nisan 1214'de Paris'in birkaç kilometre batısında bulunan Seine'deki sessiz küçük bir kasaba olan Possy'de dünyaya geldi.[12] Possy'in Louis'i olarak anılmaktan hoşlanıyordu çünkü orada vaftiz edilerek Hristiyan olma şerefine nail olmuştu. Mektuplarında ve bazı özel işlemlerinde *Poissy Louis* imzasını kullandığı bilinmektedir.[13]

IX. Louis'in babası VIII. Louis yetenekli ve iddialı bir prensti fakat cok uzun yıllar Philippe Augustus'un gölgesinde kalmıştı. Güçlü bir asker ve iyi bir dindar olmakla birlikte babasının sağduyusu ve politik dehasından yoksundu. Philippe Augustus'un 1223 yılında ölümü ardından yeni kral olmuştu ve öleceğine dair hiçbir endişe duymuyordu. 1226'da Albigenlere karşı başarılı bir Haçlı seferine çıktığı zaman da henüz kırk yaşında bile olmayan bir adamdı. Ne var ki Paris'e eşine ve çocuklarına kavuşmak üzere dönerken yüksek ateş ve dizanteri hastalığına yakalandı. Akıllı bir adam olan kral ölebileceğinin farkına varmıştı. 8 Kasım'da, yani ölümünden yalnızca birkaç gün önce Piskoposları, feodal baronları ve memurlarını ölümünün ardından oğlunun en kısa sürede taç giyebilmesi için yanına çağırttı. En güçlü vassalların[14]

---

[12] Marius Sepet, *Saint Louis*, Duckworth Publisher, London 1899, s.1.
[13] Rev Alban Butler,*The Lives of the Saints: Complete Edition*, Catholic Way Publishing, London 2015, s.394, http://pamphlets.org.au/docs/cts/oregon/html/ctsorh065.html,(ErişimTarihi: 23.01.2019.)
[14] Soyluluk ve bağlılığa dayalı feodal yasalar gereği toprağı elinde bulunduran kişi.

koalisyonu kuruldu. [15] VIII. Louis bütün soylulardan oğluna ve eşine sadık olacaklarına dair yemin aldı. 1226 yılında saltanatının yalnızca üçüncü yılında VIII. Louis vefat etti ve babasının yanına Saint-Denis'e gömüldü.

Ancak bir sorun vardı, monarşinin en mutsuz anı Kralı bir çocuk olan topraktır. Louis fazla küçüktü, yine de 29 Kasım 1226'da Advent[16]'deki ilk Pazar gününde taç giydi.[17] Tören sırasında sağ elindeki kraliyet asası koruma ve hükmetmeyi sembolize ederken, solundaki asa merhameti gösteriyor, başındaki tacı ise adaleti temsil ediyordu.[18] Genç Kral bu süreçte hiç yalnız kalmadı, çünkü annesi her daim yanında oldu.

1.3. Kastilyalı Blanche'in Naibelik Dönemi (1226-1234)

Louis'in taç giymesinden öncesi ve sonrası, azınlıkların isyanları ve rahatsızlıkları ile geçen zorlu bir süreçti. Annesi kraliçenin ilk endişesi, Louis'i Reims'e taçlandırmaktı. Kraliçe Blanche Piskoposlara ve Başpiskoposlara 29 Kasım Pazar günü Reims'teki taç giyme töreni için mektuplar gönderdi.[19] Baronlara ve kontlara da mektuplar gönderdi ancak alınan cevaplar hoşnut edici olmaktan çok uzaktı. Bazıları Kralın ölümü ile hissettikleri kederin bahanesi altında hoşnutsuzluklarını örtbas ederken, en güçlü soyluların çoğu törene katılmaktan kaçındı. Hatta bazıları Kraliçenin Champagne Kontu Theobald[20] ile ilişkisi olduğunu ve Kralı zehirlediklerini öne sürecek kadar ileri gitti.[21] Ancak Blanche kolay kolay pes edecek bir kadın değildi, bu reddedişler ve iftiralar kraliçeyi taç giyme törenini hızlandırmak için daha da gayrete sevketti. 29 Kasım 1226'da düzenlenen taç giyme törenine çok az soylu

---

[15] Henry Smith Williams, *The Historians History of the World*, Wolume XI, London the Times, 1907, s.53.
[16] Noel'den önceki dört hafta ve dört Pazar.
[17] Jean de Joinville, *Bir Haçlının Hatıraları*, Çev: Cüneyt Kanat, Yeditepe Yayınevi, İstanbul,2014, s.77. Jean Richard, *Saint Louis: Crusader King of France*, Cambridge; New York: Cambridge University Press, s:1.
[18] Peryy, *a.g.e*. s.26.
[19] Margaret Wade Labarge, *Saint Loıs- Louis IX / Most Christian King of France*, Boston, Little, Brown Publisher, ABD,1968. s.35.
[20] Thibaud I (1234-1253) Champagne Kontu (1201-1253) ve Posthumous Thibaud, Champagne Kontları'nın en bilinenleridir. Theobald, Teobald olarak geçmektedir. Joinville'in eserinde Thibaut olarak geçmektedir. Daha sonradan Navarre Kralı olarak taçlanacak olan bu kontun şiirleri dönem edebiyatında önemli yer tutar.
[21] Elie Berger, *Histoire de Blanche de Castille Reine de France*, A La Faculte Des Lettres De Parıs, 1895,s. 44. W.H Jervıs**,** *History of France*, John Murray Publishers Ltd, London 1907,s.160.

iştirak etti. Boulogne ve Dreux Kontu, Burgundy Dükü, Bar Kontu, kocasının serbest bırakılması için anlaşmaya katılan Flanders Kontesi ve dul Champagne Kontesi törene katılanlar arasındaydı. Ayrıca Kudüs Patriği ile birlikte Kudüs kralı John[22] ve zehirleme iddalarına rağmen şehre bir kaç mil ötede olan Champagne Kontu Theobald da vardı. Ancak kraliçe söz konusu iddialar yüzünden Reims'e girmesini yasakladı. Bu arada Genç Kral Soissons Piskoposu tarafından taç giydi ve ertesi gün kraliçe kral IX. Louis ile Paris'e döndü. Birkaç hafta içinde on iki yıl boyunca yattığı cezaevinden Flanders Kontu'nu serbest bıraktı. Flanders Kontu Bouvines savaşında Philippe Augustus tarafından tutsak tutulmuştu ve o zaman için çok büyük bir para olan elli bin livre bir fidye ödemeden de serbest kalamayacaktı. Kraliçe Blanche Douai kalesini on yıl boyunca genç kralın eline bırakması şartıyla fidyesinin yarısını ödedi. Bu durum kraliçe ve kral için çok fayda sağlamış ve konumlarını sağlamlaştırmıştı. [23]

VIII. Louis'in erken ölümü Blanche'i çok sarsmıştı. Kraliçe ölüm haberini Senlisli Piskopos Guerin'den almıştı ve kederlerin en büyüğünü yaşıyordu, çünkü kral ve kraliçe evlendiklerinden beri birbirlerine tutkulu bir sevgi besliyorlardı. [24] Ancak acısını dindirmek için çok az zamanı vardı. Kraliçe Enerjik eylemleri ve hızlı karar verme yetisi sayesinde komploları engellemiş ve Capet hanedanının yüksek konumunu korumuştur. Blanche, Kastilyalı Alfonso ve Eleanor'un kızıydı. Bir barışın parçası olarak 1200 yılında VIII. Louis ile evlenmişti, erkeksi bir kadındı ve büyük bir devlet adamı dehası ile doğmuştu. Bu prenses, anneler arasında bir modeldi, reform ve politikalar hakkındaki tüm niteliklerini kayınpederi Philippe Augustus'un öğrencisi olarak geliştirmişti.[25] İspanyol asıllı olan ve farklı bir ülkeden gelen Blanche Fransa'da ne akrabaları ne de arkadaşları olmaması sebebi ile gençliğinde Tanrı'nın yardımına çok ihtiyaç duymuştur. Bu sebepledir ki Fransız baronlar kralın yalnızca bir çocuk, annesinin de yabancı bir kadın olduğunu gördükleri için güçlerinden daha fazlasını kazanmanın çok kolay olduğunu

---

[22] Konstantinapolis İmparatoru Jean Brienne 1237 yılına kadar evlilik yolu ile kazandığı Kudüs krallığını yapmıştır.
[23] Richard Girard de Bury, *Histoire de St. Louis*, *Roi de France*, Qontro Classic Books, Paris 2010, s.3-5. Berger, *a.g.e.* s.70.
[24] Peryy, *a.g.e.* s.21, Berger, *a.g.e.* s.43.
[25] Marius Sepet, *Saint Louis*, Duckworth Publisher, London, 1899, s. 2. Richard Girard de Bury, *a.g.e.* s.4.

düşünerek kralın amcası olan Boulogne Kontu Philippe Hurepel'i [26] kendilerine kral olarak seçmişlerdi. Böylece şimdiye kadar güçlü krallar tarafından bastırılan ve simdi sadece dayanağı olmayan yabancı bir kadın ve bir çocukla karşı karşıya kalan baronlar Fransa'yı beş yıl süren bir ayaklanmaya sürükledi.[27]

1.3.1. Brittany Kontu Pierre Mauclerc İsyanları

Genç kral taç giydikten sonra bazı baronlar kraliçeden kendilerine verilmek üzere büyük topraklar talep ettiler ancak karşılık alamadılar. Blanche'nin çocuğuna olan sevgisi kalbi kaygı ve kederle ağırlaşmış olsa dahi onu daha bilge ve ihtiyatlı hale getirmişti. Kraliçe büyük soyluların oğlunun otoritesine saygı göstermesi ve menfaatlerini savunması konusunda oldukça hırslıydı. Baronlara göre; Kraliçe Blanche Fransa krallığı kadar büyük bir şeyi yönetmemeli, böyle bir şeyi yapmakla bir kadın ilgilenmemeliydi. [28] Bunun üzerine Corbeil'de toplandılar. Burada düzenlenen bu toplantıda Brittany Kontu Peter'in [29] krala karşı isyan etmesi planlandı.

Capetlerin Dreux soyundan genç bir birey olan Kont, VII. Louis'in yeğeni II. Robert Dreux'un ikinci oğluydu. Kara ve deniz savaşlarında çok iyi olması ile ün salmıştır. Daha çok "*Din Adamlarının Belası*" [30] olarak bilinen Kont Peter yani Pierre Maucler [31] ikinci karısı Brittany düşesi Alix sayesinde İngiltere'de kendine yer edinerek Britany Kontu unvanını alarak güçlenmişti. Karısının 1221 yılındaki ölümünden sonra bile Brittany Kontu unvanının getirilerini sonuna kadar kullanmıştır.[32] Philippe Augustus'a karşı yemin etmiş olmasına rağmen VIII. Louis yönetiminden sonra pek çok kere İngiltere kralı ile Fransa'ya karşı birleşmek istemiştir. Bu dönemde İngiltere kralı III. Henry (1216-1272) Lusignanların, Toulouse Kontu VII. Raymond'un ve diğerlerinin Fransa'ya karşı birleşmelerini

---

[26] Boulogne Kontu, II. Augustus'un üçüncü karısı Merania Agnes'dan olma oğludur. Papa III. Innocent evliliklerini onaylamadığı için gayrimeşru olarak bilinmektedir.
[27] Henry Binsse, *A History of France*, Universty Paperback Methuen & Co Ltd, London 1941.s.60.
[28] Labarge, *a.g.e*, s.38.
[29] Robert de Dreux'ın oğlu Pierre Mauclerc'dir. Joınvillenin kıtabında Peter olarak yer verilmiştir.
[30] Margaret Wade Labarge, *a.g.e*. **s.**32. (Margaret Wade Labarge kitabında " scourge of the clergy" diyerek bahsetmiştir, en uygun çeviri olarak bu görülmektedir.), Frederick Peryy, *a.g.e.* s. 23.
[31] Din adamları ile arası olmadığı için aldığı lakabıdır.
[32] Richard Emmerson, *Key Figures in Medieval Europe: An Encyclopedia*, Routledge, London 2013 s. 534.

zayıfça da olsa desteklemiştir. Kont Pierre İngiltere'den beklediği yoğun desteği görememiş fakat Fransız baronların desteğini almayı başarmıştır. Amacı Kraliçe Blanche'i ve oğlunu tahttan men etmekti. Bu vesile ile İngiltere krallığı ve daha çok Baronların desteği ile bir ordu toplandı. Olayın haberini alan kral ve kraliçe de 1228 yılında büyük bir ordu topladılar ve kraliyet kuvvetleri ile kışın ortasında güney batıya doğru yola çıktılar. Brittany Kontu Pierre'in yanındaki en büyük müttefiki Marche Kontu Hugh Lusignan'dı. Champagne Kontu Theobald da grupta yer alsa da kısa bir süre sonra krala ihanet etmekten vazgeçti ve neşeyle karşılandı. Kraliçe onun sadakatini daha fazla ödenek ve hediyeler ile perçinlemeye çalıştı. Champagne Kontunun ayrılışıyla isyancı birlikler giderek zayıfladı. [33] Yine de kraliyet birliklerinin kışın ortasında saldırılamayacağını düşünen Kont Pierre kendini güvende hissetmişti. [34] Ancak işler düşündüğü gibi olmadı. Kraliyet ordusu Mauclerc'in Belleme kalesini kuşattığında ocak ayıydı ve hava çok soğuktu. Kraliçe üstünlüğü sadece kraliyet askerlerine sahip olmakla sağlamadı. Kışın ortasında askerlerin hastalanabileceğinden endişe duyarak toplanacak her türlü odun ile büyük ateşler yakılmasının emrini verdi. Bu şekilde askerlerini güvence altına almış oluyor ve düşmanını beklemediği bir anda hızlı bir şekilde mağlup etmeyi planlıyordu. Ayrıca Champagne Kontu Theobald üçyüz şövalye ile krala hizmet etmek için oraya geldi. Krala gelen bu destek sayesinde Britanny Kontu mağlup oldu. Tanrının desteği kral ve kraliçenin üzerindeydi.[35]

Brittany Kontu Pierre'in malubiyetinden sonra Fransa'nın bütün muhalif baronları kendilerine ihanet ettiğini düşünerek Champagne Kontu Theobald'a cephe almış ve düşmanlık beslemeye başlamıştı. Bu uğurda Champagne'nin ilk oğlunun kızı olan Kıbrıs kraliçesini çağırmaya karar verdiler. Ancak bir kısım baronlar Kont Pierre ve Kont Theobald'un barıştırılmasının gelecekteki bütünlükleri için daha mantıklı olduğunu düşünerek Kont Theobald'un Kont Pierre'in kızını kendine eş olarak alması önerisini sundular. Britany Kontu'nun kızı Prenses Yolande, Vendome anlaşması ile Kralın erkek kardeşi Jean'a vaat edilmesine rağmen teklif Theobeald'a sunuldu ve memnuniyetle karşılandı. Kont zaten Champagne Kontesi Agnes de

---

[33] Labarge, *a.g.e.* s.37.
[34] Peryy, *a.g.e.* s.38.
[35] Joinville, *a.g.e.* s. 81.

Beaujeu vefat ettiği ve hala daha genç olduğu için evlenmek istiyordu. Genç prensesin evlilik töreninin gerçekleştirileceği Chateau Thierry yakınlarındaki Val-Secret Manastırına getirilmesi için gün alındı. Yapılan bu barış teklifi gizli tutulmaya çalışılsa bile kral ve kraliçenin haberi oldu. Champaigne Kontu yola çıktığında Tarihçi Joinville'in[36] aktardığına göre Chapalle'li Geoffrey kraldan bir haberle geldi. Kralın bu durumu asla onaylamadığını, her şeyini kaybetmek istemiyorsa vazgeçmesi gerektiğini çünkü Brittany Kontu Pierre'in krala çok büyük kötülük yaptığını bildirdi.[37] Champagne kontu da yanındakilerin tavsiyesi üzerine geri döndü ve Marguerite de Bourbon ile evlendi. [38] Bunu öğrenen Brittany Kontu ve yanındakiler çok öfkelendiler. Zaten düğüne katılanların çoğu Kral ve naibesine düşmanlık besliyordu ve isyan için de ortam hazırdı. Theobald'ın kuzeni olan Kıbrıs Kraliçesi Alix Champagne'i getirtmek üzere ulak yolladılar. Kraliçe geldiğinde ise toplayabildikleri tüm silahları toplayıp Fransa tarafından Brie ve Champagne'ye girmek konusunda anlaştılar. Burgundy Dükü ise Burgundy tarafından Champagne'ye girecekti. Daha sonrası için Troyes şehrini almak hakkında planlar bile yapmışlardır.

Fransa'nın kuzeydoğusunda bulunan Champagne'ya iki yönden de her şeyi yakıp yıkarak geldiler. Champagne kontu çok zor duruma düştü. Düşmanları ele geçirmesin diye bütün şehirlerini ve erzakları kendisi yaktı. Troyes şehri ise şans eseri kıl payı kurtuldu çünkü şehrin insanları kendi Lordlarından bir yardım göremeyeceklerini anlayınca Simon Joinville'den yardım talebinde bulundular. Lord savaşçıları ve silahları ile Troyes'i korudu ve baronlar da Troyes'in önünden hiçbir şey yapamadan geçmek zorunda kaldı.

Kral IX. Louis baronların üzerine saldırmaya çoktan hazırdı. Büyük bir orduya sahipti. Baronlar adamlar gönderip onun bu savaşta yer almamasını istediler ancak kral adamlarının yanında bulunacağını bildirerek ulakları geri yolladı. Bunun üzerine baronlar büyük bir mağlubiyetten korkarak eğer kral isterse Kıbrıs kraliçesini barış

---

[36] Jean de Joinville IX. Louis döneminde yaşamış ve kral ile beraber VII. Haçlı seferine katılmıştır. IX. Louis'in hayatını ele alan hatıralar içerikli kitabı sayesinde o döneme ışık tutan en büyük tarihçilerden biridir.
[37] Peryy**,** *a.g.e***.** s.62. Joinville, *a.g.e.* **s.** 81.
[38] Bury, *a.g.e.* s.12.

yapmaya seve seve teşvik edebileceklerini söylediler. Kral ise hiçbir zaman barışa yanaşmayacağını ve Champagne kontunun da yanaşmamasını sağlayacağını ve kontun topraklarından geri çekilmelerine kadar bu fikrini değiştirmeyeceğini bildirdi. Genç kral bu şekilde konuştuğunda 15 yaşındaydı ve annesinin de desteğiyle cesaretini ve sert tutumunu geliştirmeye başlamıştı. Baronlar geri çekilmek zorunda kaldı ve böylece kral da Champagne kontu Theobald ile Kıbrıs kraliçesi Alix arasında barışı sağladı. [39]

Sıra Brittany Kontu Pierre'in önünü kesmeye gelmişti. İngiliz ve Fransız kralının temsilcileri 4 Temmuz 1231'de St. Corbiel'de Pierre Mauclerc'in kral ve kraliçe ile yaptığı ateşkes için toplandılar. Maucler'i kralın kalelerine giremeyeceğine, kraliyet bölgelerindeki kentlerde bir gece bile geçiremeyeceğine, üç yıllığına Fransa'ya giremeyeceğine ve en önemlisi bölgelerde yağma yapmayacağına söz verdirdiler. Bu kalıcı bir barış değildi ama iki baş komplocu ayrılmış oldu.

Kral Louis'in evlendiği 1234 yılı içerisinde Britany Kontu Pierre Maucler'in 3 senelik ateşkesi doldu ve Mauclerc yine İngiltere Kralı Henry III. İle bir isyan sefer hazırlığına girmek isteyip kaybettiklerini geri almak istediyse de başarılı olamadı. Kral Louis daha ezici bir ordu ile kendisini mağlup etti. Brittany kontunun af dilemelerini ve kendisine hizmet sözü vermesi sebebiyle Kral beş yıl boyunca Filistin'de kendisine hizmet etmesi ve İngiltere kralını kendisine kral olarak kabul etmediğini belirtmesi karşılığında onu affetti. Kont En iyi kaleleri olan Anjou ve Perche kontluklarını krala vermek sureti ile canını kurtardı. Beş yıl boyunca kutsal topraklara gönderilen kontun tehlikeli takipçilerinden de bu şekilde kurtulmak kral Louis'i rahatlatmıştı[40].

1.3.2. Toulouse Kontu VII. Raymound'un İsyanı

Kraliçe Blanche ve IX. Louis Kuzey ve Batıdaki isyanlarla ve Lordlarla uğraşırken Güneyde kendi içinde fokurdamaya başlamıştı. VIII. Louis'in Albigen Haçlı seferlerinden dönüşünde ölümünden önce Simon de Monfort tarafından fethedilen ve

[39] Joinville, *a.g.e.* s. 78-83. Henri Alexandre Wallon, *Saint Louis*, Tours, Mame Publısher, Paris,1886, s.21.
[40] Charles Bemont, *Medieval Europe(From 395 to 1270),* Henry Holt and Company Publisher, 1902, ABD, s. 415.

sefer sırasında tahrip edilen topraklardaki güçlü elin kalkmasıyla Katharlara karşı yine önlemler alınmamaya başlandı. Toulouse kontu VII. Raymond'un önderliğindeki güneydeki Lordlar kuzeyden gelen istenmeyen istilacılara karşı mücadeleye devam etti. Fakat Albigen haçlı seferinin etkileri hala devam etmekteydi, zayıf ve bitkin olan güneyliler çok fazla dayanamayıp teslim olmaya karar verdiler. 21 Nisan 1229'da Paris'te yapılan Maeux anlaşmanın maddeleri cok ağırdı;[41] Kont herşeyden önce sadık kalmaya söz verdi[42] ve Raymound kendi toprakları üzerindeki haçlı seferine devam etmekle ve Engizisyonu başlatarak huzuru sağlamakla görevlendirildi böylece resmi olarak Heretiklere karşı kralın yanında olmayı kabul etmiş oldu. İkinci olarak dokuz yaşındaki kızı ve varisi Jeanne babasının topraklarına girme hakkı olan kralın erkek kardeşlerinden birisiyle evlenecekti. Jeanne'nin evlenmesi en başından beri genç kralın kardeşi Alphonse Poiters ile planlanmıştı.[43] Raymound meşru bir oğlu olmadan ölürse de toprakları kızı Jeanne'ye kalacaktı.[44] Meaux Anlaşması imzalanarak Raymound topraklarının sadece yarısını koruyabildi, Sonuçta en büyük düşmanlarına boyun eğdirilip kraliyete bağlanmış oldu.[45]Yine de yüksek soylular bir yüzyılın yarısını aşkın bir sürede ilerlemeler kaydedilmesine kıskanç gözlerle bakmaya devam ettiler. Azınlık döneminde Louis'i zayıflatma çabalarına her koşulda devam ediyorlardı.

1.4. Louis'in Evlilik Hayatı

Blanche 1234'te hükümetin dizginlerini bıraktığında, krallık geçici olarak barış içindeydi. IX. Louis şimdi evlilik hakkında düşünebilirdi. Batılı tarihçilere göre kral nazik, ilgi çekici ve muhteşem bir şövalyeydi, en düşük köylüden en zengin soyluya kadar herkese eşit davranıyordu, artık evlenme yaşıda gelmişti. Blanche, Provence Kontu IV. Raymond Berengar'ın büyük kızı Margaret'i Louis'in eşi olarak seçmişti.

---

[41] Steven Runciman, *The Medieval Manichee A Study Of The Christian Dualist Heresy*, Cambridge University Press; Reissue edition (September 30, 1982),s.143.
[42] Berger, *a.g.e.* s.138. David Abulafia, *The New Cambridge Medieval History V volume 1198- 1300,* Cambridge Universty Press, London 2015,s.58.
[43]Alfred Magin-Marrens, *Histoire de France Abregee*, Editions la Bibliothèque Digitale, Paris 2015, s.87.
[44] Peryy, *a.g.e.* s.41.
[45] Arthur Tilley, *Medieval France A Companion to French Studies (Classic Reprint),* Forgotten Books, London 2017, s. 59.

Evlilik, 29 Mayıs 1234'te Fransa'nın kuzeyindeki Sens'te kutlandı.[46] Kraliçe gelinini büyük bir titizlikle seçmişti. Kralın evliliği de eğitimi gibi Blanche'ın çalışmasıydı ve evlilik daha çok siyasi yönüyle ağır basmaktaydı.

IX. Louis evlendikten sonra birkaç gece boyunca eşiyle ilişkide bulunmaktan kaçınmış ve kısıtlanmış bir başlangıç yapmıştır. İlerleyen zamanlarda Louis'in evliliği eşi ve annesi arasında serinliğe yol açmasına rağmen genel anlamda başarılıydı.[47] Bu duruma sebebiyet verenin kıskançlık olduğunu söylemek doğru olacaktır. Çünkü bu son derece siyasi olarak planlanan evlilik aşk evliliğine dönüşmeye başlamıştır. Son derece güzel ve eğitimli olan Margaret[48] kraliçe Blanche'i yeterince kıskandırırken yeni gelişen bu durum Margaret ve Blanche'ın birlikte yaşamasını zorlaştırmıştır. Margaret neredeyse Blanche'in eğitimine eş değer bir eğitim görmüş ve kraliçe ile yarışır niteliklere sahip olmuştur.[49] Şiirlerde bile önceleri Blanche'nin cazibesinden bahsedilirken şimdilerde yalnızca Margaret'in cazibesi övülür olmuştu. Yılların kraliçesi artık ihtişamlı bir şekilde "Kraliçe Blanche" yerine sadece "Ana kraliçe" olarak anılıyordu, meşru egemen olan genç Margaret onun yerini almıştı. Bu durumun her iki kadın için de ebedi ve sosyal bir rekabete dönüşmesi kaçınılmazdı.

Blanche oğlunun hep kendisi ile beraber olmasını istiyordu ve bu yüzden Margaret'in odasının uzakta olmasını istedi. Kraliçenin tüm hayatını oğluna adamışlığı göz önüne alınırsa bu durumun onda yarattığı etkiler de normalleşebilir fakat kraliçe birçok kere aşırıya kaçmıştır.

Joinville'nin üçlü arasındaki olağanüstü durumu şu ifadelerle anlatmaktadır;

> *"Genç çift Pontoise'de ki sarayı tercih etti, çünkü Louis'in odası karısınınkinin üstündeydi ve aradaki sarmal merdivenlerde buluşabilirlerdi bu şekilde birbirlerinin odasında görünmezlerdi. Blanche yaklaştığında hizmetlilere sopalarla kral ve kraliçeye uyarı*

---

[46] Felix Faure, *Histoire de Saint Louis*, Librairie de Hachette etc, Paris 1866, s. 225.
[47] Jim Brandbury, *The Capetian: Kings of France 987-1328*, Bloomsbury Academic Publisher, London,2007, s. 204.
[48] Provance Kontu IV. Ramon Berengar'ın kızıdır. Berengar'ın diğer kızı Eleanor ise İngiltere kralı III. Henry ile evlenmiştir.
[49] Bury, *a.g.e.* s. 24.

işareti verme talimatı verilmişti, böylece işaret verildiğinde Louis hemen kendi odasına kaçıyordu. Bu sayede Blanche da onları bir arada bulamıyordu"[50]

Bazen Blanche papalık ya da devlet işleri ile meşgul olduğu sırada Louis ve Margaret birlikte zaman geçirir ve birbirlerini daha iyi tanıma fırsatı bulurlardı sadık hizmetçileri de yine Blanche görmeden onları ayırırdı.[51] Başka bir hikaye'ye göre IX. Louis bir köpeği eğitmişti. Eşi ile birlikte bir suç ortağı olan bu hayvan kralın eşinin odasına gizlice girmesine izin verir, Blanche yaklaştığında ise havlayarak onları uyarırdı. Bu hikaye Joinville'in hayal gücünün ürünü de olabilir. Fakat belgeler de bu durumu destekler niteliktedir.[52] Mahkeme hareketlerinin kayıtları evlilikten sonraki yıllarda da sık sık Pontoise'in ziyaret edildiğini göstermektedir. Daha önce kral ve ailesinin nadiren buraya geldiği bilinmektedir.

Kraliçe Blanche Kraliçe Marguerite karşı çok sertti ve oğlunun karısının yanında bulunmasına izin vermiyordu. Bir keresinde ise Kraliçe Margueite ilk doğumundan sonra ölüm tehlikesi içinde yatağında yattığı sırada Kral Louis de yanındaydı. Bu sırada Kraliçe Blanche'ın gelip "*Uzaklaş! Yapacak bir şey yok burada*" dediği kralın ise gittiğini daha sonradan Marguerit'in kraliçeye "*Yazıklar olsun! Ölsem de kalsam da efendimi görmeme izin vermeyeceksin*" diyerek baygınlıklar geçirdiği ve ölüyor olduğunu düşünen kralın hemen geri geldiği anlatılmaktadır.[53]

Margaret tatlı nazik cesur ve sevecen bir eşti. İlerleyen yıllarda Haçlı seferlerdinde de yanında bulunarak Louis için en iyi eş olduğunu kanıtlamıştır. IX. Louis Kraliçe annesi evlilik yaşamlarına çok garip bir şekilde karıştığı halde kral annesine ölümüne kadar hep saygı ve sevgi duymuştur. Bu konuya ara verip kral Louis ve annesi arasındaki derin ilişkiden bahsetmekte fayda görüyorum ki Louis'in ilerleyen yıllarda kraliçe annesine neden bu derece saygı ve sevgi duyduğunu anlayabilelim.

---

[50] Henry Binsse, *A History of France*, Universty Paperback Methuen & Co Ltd, .London 1941, s. 60. Wallon, *a.g.e*. s. 24. Joinville, *a.g.e*. s. 254.
[51] Emma Leslie**,** *Stories From French History*, Forgetten books Publisher, ABD,2018, s.17.
[52] Berger, *a.g.e***.** s.251.
[53] Peryy, *a.g.e*, s. 66. Joınville, *a.g.e*. s.33, Sir Walter Scott, *Tales From French History*, Forgotten Books, London 2017,s. 230.

1.5. IX. Louis ve Annesi Blanche Arasındaki Derin İlişki

Kimi yazarlar Louis'i eserlerinde yer verilebilecek Avrupa'daki tek gerçek Prens ve Kral olarak tanımlamıştır. Kraliçe Blanche gerçekten bir aziz yetiştirmişti. Tarihçilerin aktarımına göre IX. Louis güçlü bir karaktere, iyi erdemlere ve dünya ile baş edebilecek donanımlara sahipti. Ayrıca dindar, dürüst, adil, akıllı ve bazen cesurca hareketler eden bir hükümdardı.[54] Monarşiye zarar vermeden kendisine ve başkalarına karşı kurallar koyabildi.[55] Louis yetişkin olmaya başladığı yıllarda annesine saygı duydu ve onu yerinden etmek için hiçbir çaba sarf etmedi, annesi ile beraber yönetimi ele aldı. Louis'in danışmanları hesaplamalar dışında hükümete çağırılmasa da hükümete başkanlık etti, annesinin kanatları altında büyüdü ama asla baskın almadı. Baronlar onun annesinin egemen olduğuna inanmışlardı ama Louis annesine saygılı güçlü bir karakterdi ve onlar hep beraberce hüküm sürdü.[56] Tek aşırıya kaçılan nokta Blanche'ın dindarlığıydı ki bu ileride kralın hayatının en önemli noktalarından biri olacaktı. Blanche'ın geleceğin kralı için eğitimi cidden zorluydu[57], IX. Louis çoğu büyük hükümdarın isimlerini bile yazmayı bilmediği bir dönemde Latinceyi kutsal kitabı ve eserleri çok iyi okuyup anlayabiliyordu, ayrıca kraliçe vaazların dinlenmesi ve günlük dualaların yapılması konusunda çok ısrarcıydı. Diğer çocukları Artois kontu olacak Robert, Anjou kontu Charles, Poiters kontu Alphonse ve kızı Leydi Isabelle'in eğitimleri konusunda da aynı derece hassas davranmıştır, Ancak bu prenslerin ve prensesin abisi kendileri için çok iyi bir rol model olmuştur. IX. Louis kardeşleri ile bir kraldan daha cok bir arkadaş olduğu için bu durum birlik ve beraberliklerini sağlamlaştırmıştır. Şüphesiz kardeşler arasında IX. Louis'in karakterine en çok benzeyen Leydi Isabeldir. Bu hanımın abisi gibi fazla dindarlık eğilimleri gösterdiği bilinmektedir.

Gençliğinin ilk zamanlarda Louis kızlarla ilgilenmeye ve güzelliklerini farketmeye başladığında Blanche oğluna günahkar düşüncelerle eğlenmemesi gerektiğini sürekli

---

[54]M. Francois Guızot, *Great Christians of France: Saint Louis and Calvin*, Macmillan & Company, London 1869, s.10.
[55] Charles Previte Orton, *Outlines of Medieval History***,** Cambridge Universty Press, London 2013, s. 333.
[56] Jim Brandbury, *The Capetian: Kings of France 987-1328*, Bloomsbury Academic Publisher, London,2007, s. 202.
[57] Wallon, *a.g.e*, s. 30.

söylemiştir. Blanche'ın ona çocukken ve gençlik hayatında sık sık söylediği sözler şu şekildeydi;

> *" Seni seviyorum oğlum, bir annenin çocuğunu sevebileceği kadar. Ama seni ölümcül bir günah işlerken görmektense ölü olarak görmeyi tercih ederim"*

IX. Louis bu öğretiyi her zaman hatırlamıştır.[58] Benzer ve kraliçenin bu öğretisini destekler nitelikteki bir konuşma da çok sonralarda Jean de Joinville ile gerçekleşti. Joinville Kralın huzurunda bulunduğu bir sırada onunla olan konuşmasını şu şekilde aktarmaktadır;

> *" Aziz kralımız şöyle dedi 'Söyle bakalım Şenesal [59] Tanrı nasıl bir şeydir?' Ben 'Efendimiz o kadar iyi bir şeydir ki daha iyisi olamaz' şeklinde cevapladım. O da " Evet doğru, iyi cevapladın." karşılığını verdi. Ardından " Şimdi sana tekrar soruyorum" dedi: "Hangisini daha fazla istersin, bir cüzzamlı olmayı mı yoksa ölümcül bir günah işlemeyi mi?" Ona asla yalan söylemeyen ben, 'bir cüzzamlı olmaktansa otuz ölümcül günahı işlemeyi tercih ederim' dedim. Sonraki gün beni yine yanına çağırttı ve dünki düşüncemin aynı olup olmadığını sordu ve ben de aynı olduğunu söyledim. O zaman bana şöyle dedi: 'Aceleyle bir aptal gibi konuştun. Çünkü şunu bilmen gerekir ki ölümcül bir günah içerisinde olmak kadar korkunç bir cüzzam hastalığı yoktur, bu sebeple ölümcül günah içerisindeki ruh, şeytana benzer; bu yüzden hiçbir cüzzam hastalığı o kadar korkunç olamaz ve gerçek şudur ki bir adam öldüğü zaman vücudundaki cüzzamdan kurtulur; ama ölümcül günah işleyen bir adam öldüğü zaman, yaşamı boyunca Tanrı'nın kendisini bağışlayacağı türden bir pişmanlık duyduğunu kesin olarak bilemez; böylece Tanrı cennette durdukça günah cüzzamı sürecek diye büyük bir korku içinde*

---

[58] Rev Alban Butler, *The Lives of the Saints: Complete Edition*, London 2015, s. 394. Marıus Sepet, *Saint Louıs*, Forgetten Books, London 2012, s.5. Bury, *a.g.e*, s. 8, Peryy, *a.g.e*, s. 33. Berger, *a.g.e*, s.106.

[59] Birçok farklı anlamı mevcuttur. 1.Kral sarayında yüksek rütbeli görevli. 2. Krallık mahkemesi yargıcı. 3. Bir senyörün mahkeme yargıcı. 4. Büyük seneşal, bir hükümdar ya da prens sarayındaki bir tür kâhya.

bulunmak zorunda kalır.[60] *Bu yüzden tanrı aşkı için, bana duyduğun sevgi için senden şiddetle rica ediyorum ki, ölümcül günahın ruhuna girmesine izin vermektense vücuduna girebilecek olan ister cüzzam ister başka bir hastalık olsun herhangi bir kötülüğü tercih etmek konusunda can atmalısın' dedi."*[61]

Aktarılanlara göre Louis Cuma günlerine dini açıdan önem verir, günah çıkartır ciddi bir tebessümle pek gülmez ve kıyafetlerini değiştirirmiş.[62] Ayrıca her gün üç kere dualara katıldığı da bilinmektedir. Louis'in annesinin sert disiplini altında yıllar geçirdiği görülmektedir.[63] Yine de Blanche harika bir kral yetiştirmiştir. Erken yaşlardan itibaren ona sadaka verme alışkanlığı öğretmiştir. Bu durum da Louis'in halkı tarafından sevilen bir kral olmasının sebeplerinden biri olmuştur.[64] Louis, Tanrıyı bütün yüreği ile seven bir insandı. Yeme konusunda ılımlıydı, zengin insanlar gibi masasına özel yemekler sipariş ettiği hiç görülmemiştir. Ayrıca şarabına su karıştırarak içtiği de bazı kaynaklarda geçmektedir. Papalık yıllık itirafı (günah çıkartma) zorunlu olacağını bildirdiğinde Louis kendisi için haftalık itirafta ısrar etmiştir. Louis 1242'ye kadar babasının ve büyükbabasının eski danışmanları ve annesinin naibeliğinde uzunca bir öğrenme aşamasından geçmiştir. Ancak 1236 yılında annesi hükümette etkili olsa dahi kendisi lider olarak rol oynamaya başlamıştır.

1.6. IX. Louis'in Yönetimi Ele Alışı ve Kişiliği

Blanche hükümetinden IX. Louis hükümetine belirgin bir geçiş yoktur. Çünkü Louis annesinin yönetiminde zorluk yaşamamış ve çoğu zaman keyif almıştır yine de yönetimi kendine eline aldıktan sonra bile annesi dönem dönem söz sahibi olmuştur.[65] St Louis'in dış politikası barışın korunmasına yönelikti. Bunun anlamı, komşularıyla adil ve dostane ilişkiler kurmaktı. Hristiyan toplumlarının hep bir arada ve barış içinde olmasını istiyordu ki enerjilerini gerçek düşmanlarına yani Hristiyan

---

[60] Thomas Andrew Archer, *The Crusades; the story of the Latin kingdom of Jerusalem*, New York Publisher, 2015, s. 392
[61] Joinville, *a.g.e*, s. 59-60. Butler, *a.g.e*, s. 394.
[62] Wallon, *a.g.e*, s. 34.
[63] George William Cox, *The Crusades*, C. Scribner's sons, 1898 ABD, s. 203.
[64] Marius Sepet**,** *a.g.e*, s.3.
[65] Wallon, *a.g.e*. s. 49.

olmayan kafirlere karşı yöneltebilsinler. Philippe'in torunu olan IX. Louis uzun hükümdarlığı boyunca birçok karar aldı. Bunlardan birisi feodal mahkemelere kralın hakimlerinin karışıp itiraz edebileceğini ve kararlarında Roma yasasının ilkelerini izleyebileceğiydi. Bu ve diğer yollarla Fransa'da mutlak monarşinin temellerini attı. [66] Kral, bütün yağmalama ve diğer suçların kesinlikle soruşturulması ve cezalandırılması ve geniş tazminat verilmesi gerektiğini emretti. Mahkeme olunmasının mümkün olduğu her kimsenin haksız kalmasını yasakladı ve İman'ı kucaklamak isteyen herkesin talimat vermesi ve vaftiz edilmesi gerektiğine dikkat etti. Ayrıca İngiliz Krallığı ile de ortamı dengede tutmak için geçici yerleşim düzenlemiştir ve danışmanlık konsili kurmuştur.[67]

IX. Louis kutsal nesnelere ve Hristiyanlık hakkında herşeye özellikle önem veriyordu. Latin imparatorluğunun sallantıda olduğu bu dönemde maddi sıkıntıların da etkisiyle şehrin en kutsal varlığı olan, çarmıha gerilen İsa'nın başında taşıdığı *"Dikenli Taç"* Venedik'e rehin bırakılmıştı. Geri alma vakti gelip de, imparator parayı ödeyemeyince Saint Louis İmparatora yardımlarda bulunup Tacı satın alarak Paris'e getirtir.[68] Dönemin tarihçileri IX. Louis'in Dikenli tacı Paris'te bütün dünyevi hükümdarından arınarak tamamen yalınayak bir şekilde ve huşu içinde karşıladığını aktarır. O dönemde tacın satın alınması için neredeyse Fransanın bir yıllık geliri harcanmıştır.[69] Yine de kral tacı alarak tarihine ve dinine ne kadar önem verdiğini kanıtlamıştır. Bu denli dindar olmasına rağmen Louis Kiliseyi ve ruhban cemaatine çok fazla tölerans göstermemiştir, hatalı olduğunu düşündüğü bir durumda asla yanlarında olmamış ve onların egemenliği altına girmemiştir.

Louis 1239 da Bizans hükümdarı Baldwinden satın aldığı Dikenli taç için kraliyet evine bir şapel inşa ettirdi. [70] İnşa ettirdiği Saint Chapell günümüzün en güzel yapılarından biri olmaya devam etmektedir. Notre-Dame'ın gölgesinde dikkat

---

[66] Hutton Webster, *Early European History***,** D.C. Heath & Co Publisher, Boston 1920, s. 514.
[67] John Allison. Rickard, Albert Hyma, *Ancient, Medieval & Modern History*, Barnes & Noble, New York 1964, s. 100.
[68] John Julius Norwich, *Bizans III Gerileme ve Çöküş Dönemi (MS 1082-1453),* Kabalcı Yayınevi, İstanbul 2013, s. 183.
[69] S. Wise Bauer, *The History of the Renaissance World: From the Rediscovery of Aristotle to the Conquest of Constantinople*, W. W. Norton & Company, 2013, s. 368.
[70] Marilyn Stokstad, *Medieval Castles*, Greenwood Publishing Group, Westport 2005, s.107. Charles Warren Hollıster, *Medieval Europe*- A Short History, McGraw-Hill Europe; 10th edition, New York 2005, s. 269.

çekmediği düşünülse de bu yapıt parıldayan vitrayları zarif avlularıyla olağanüstü bir tapınaktı ve insanlara cennetten bir oda olduğu düşündürülmek istenmiş olabilir.[71] Kutsal emanetleri toplamak için harcanan para kilise inşası için harcanandan daha fazladır. Bu da Louis'in kutsal topraklara olan bağlılığını işaret eder. Louis hükümdarlığı boyunca Gotik tarz Mimari en iyi haline ulaştı, Mimarlar daha uzun, daha zarif ve daha renkli binalar yapmaya başladı. Vitray pencereler yeniden görünmeye başladı, kalelerdeki konut binaları daha konforlu ve elverişli hale gelerek askeri yönleri daha azaltıldı.

Yine aynı şekilde Haçlılar tarafından fethedildikten kısa bir süre sonra Kudüs'te, o dönemde toplum tarafından gerçek anlamda Tanrı'nın kırbacı olarak görülen cüzzama yakalanan hacılar içinde bir hastane kurdurdu. Kudüs cüzzam hastanesi, başkalarına bulaşma riskine karşı uzak bir konumda, şehir surlarının dışında, Aziz Lazarus'un adını taşıyan gizli bir kapı yakınlarındaki Tancredi Kulesi'nin yanında yer alır. XII. yüzyıl başlarından itibaren içinde bir kilise, revaklı bir avlu, bir toplantı salonu, bir yemekhane ve hasta keşişlerle onlara gerekli tedavileri yapan sağlıklı keşişlere ayrılan iki ayrı yatakhane yer alır. Aziz Lazarus tarikatının temelindeki prensip, İsa'nın Son Akşam Yemeği'nde havarilerin ayaklarını yıkarken vaaz ettiği Hıristiyanlık merhametidir: Hıristiyanlık her şeyden önce başkalarına ve özellikle cüzzamlılar gibi umutsuz durumda olup her türlü destekten yoksun olan ve herkes tarafından hakir görülenlere karşılıksız hizmet etmek anlamına gelmelidir. Bu ideal, batı Hıristiyan toplumunda merhamet duygusunu ve bağışlan artırır; Haçlı Seferleri ve cüzamlılar konusunda çok hassas olan Fransa kralı Aziz Louis'nin girişimiyle bu vakıf 1244'ten kısa bir süre önce, Müslümanların bölgedeki fetihlerinden dolayı ciddi tehlike altında olan Kutsal Topraklar'ın silahla savunması görevini de üstlenir. Cüzzama yakalanan ve o dönemdeki adıyla "daimi hasta" haline gelen şövalyeler böylece Hıristiyan devletine hizmet etmeye ve Haçlı Krallığı'nın birliklerine yararlı olmaya devam edebilir ve kendi savaşçı itibarlarını koruyabilirlerdi.[72]

IX. Louis anlaşmalarında ve sözünde durmasındaki titiz sadakatinden dolayı tüm görüşmelerinde dikkat çekiyordu. Örneğin pek de iyi ilişkileri bulunmayan III. Henry

---

[71] Albert Lecoy De La Marche**,** *La France Sous Saint Louıs*, Paris Quantin 1893, s. 224.
[72] Umberto Eco, *Ortaçağ; Katedraller- Şövalyeler- Şehirler,* Alfa Yayınları, İstanbul 2015, s. 62-63, Peryy, a.g.e, s.101.

bile aralarındaki bir bölgenin paylaşılma konusunda Louis'in kararlarına ve adaletine başvurup saygı duymuştur. Diğer prenslerle olan ilişkilerinde onları kavgaya ve savaşa çekmemek için mümkün olan her şeyi kullanıyordu. Fransa topraklarına huzur geldiği sırada bu sefer Papa ve İmparatorluk çatışmaları gün yüzüne çıktı. II. Friedrich bu durumun tüm imparatorlukların davası olduğunu ima ederek IX. Louis'i yanına çekmeye çalıştı. IV. Innocent ise Fransa kralına bir mektup göndererek onu kavgaya çekmeye çalıştı. IX. Louis her ikisine de direndi, o istiyordu ki iki düşman barışsın ve güçlerini kutsal toprakları savunmaya çevirsinler[73] ancak bu çatışmaya karışmamaya karar verdi. İlerleyen yıllarında, kraliyet, İngiltere kralı III. Henry ile birleşen Kont de la Marche liderliğindeki feodalist güçlere karşı yeni bir isyanla mücadele etmek zorunda kaldı.[74] Kral Louis Kutsal Toprakları düşünme mevzusuna bir süre ara verdi.

1.7. Hugh Lusignan İsyanı

Fransa tahtı için tehlike oluşturabilecek bir diğer iddialı ve bağımsız Lord da Kont de la Marche idi. Kont de la Marche Fransız tahtına karsı herhangi bir entrika girişiminde İngitere'nin desteğini alabileceğini düşünüyordu. İsyan planları hazırdı ve uygun zamanı bekliyordu. Lusignan Fransa ve İngiltere krallıklarının başkentlerinden uzakta İsabelle Angouleme ile evlendiğinden beri güçlü olan konumunu daha da güçlendirdiği için bir özerkliğe sahipti. Çünkü İngiltere Kralı III. Henry'nin dul annesi olan İsabelle Kral Yurtsuz John'un eski eşiydi.

Aslan kral VIII. Louis Poitou baronlarının krallıkta son zamanlarda meydana gelen değişikliklerle ilgili güvensizliğinden kaçınarak *Appanagen sistemini* uygulayarak Poitou'yu oğlu Alphonse'a ayrıcalık olarak vermiştir.[75] Fakat söz konusu Prens babası 1226 yılında öldüğünde yalnızca altı yaşındaydı ve bu nedenle abisi IX. Louis'de olduğu gibi zamanı gelene kadar toprakları annesinin yönetimi altına

[73] Charles Bemont, *Medieval History From 395 to 1270*, Cornell University Library, London 2009, s. 417. Wallon, *a.g.e*, s.69. Berger, *a.g.e*, s. 270.
[74] Georges Goyau, *St. Louis IX*, Catholic Encyclopedia, vol 9, Gale Research Inc, Detroit 2002, s.368.
[75] Peryy, *a.g.e*, s.105.

girmiştir.[76] Alphonse'un 18 yaşına vardığı 1240 yılına kadar mülküne sahip olmasına izin verilmedi.

Saint Louis, 1241 yılının Haziran ayında, Anjou'da Saumur'da bir genel mahkeme düzenledi[77]. Bu mahkeme kararı ile Louis'in kardeşi Alphonse Poitou Kontu olarak secildi.[78] Joinville şimdiye kadar gördüğü en iyi mahkeme olduğunu aktarmaktadır. Kralın etrafında Kraldan sonra Saint John Yortusunda şövalye yaptığı kardeşi Alphonse, onun yanında Dreux Kontu, La Marche Kontu, Brittany Kontu Pierre, kralın diğer kardeşi Artois Kontu Robert ve Navarre Kralı bulunuyordu.[79]

Bu arada da Hugh Lusignan güçlü bir aday olarak bölgedeki lordların saygınlığını kazanmıştı. Hugh Poitou'da zengin topraklara, aile mirası olan Montreuil-Bonnin kalesine ve hepsinden önemlisi Marche Kontluğu'na sahipti. Ayrıca bölgede gizliden gizliye hak iddia ediyordu. Bölgenin Alphonse'e verildiğini öğrenince bu durumdan pek hoşnut olmadı. Geleneklere göre bu bölge İsabel'in annesi Akitanyalı Eleanor (1122-1204) [80] sayesinde bir Plantagenet alanıydı ve Isabella'nın merhum eşi Yurtsuz John 1214'te Bouvines'in savaşını kaybettiğinde ve Fransız topraklarının çoğunun haklarını da kaybetmişti fakat İsabel hala daha oğlunun Poitou Kontu olması gerektiğini düşünüyordu. Bu sebeple Angouleme, yeni kocası Hugh de Lusignan'ı Fransa kralı Louis'e karşı açıkça isyan etmeye teşvik etti. Tam da bu süreçte isyanın fitilini ateşe verircesine Alphonse Kont de la Marche'ı Noel şenlikleri için Poitou'ya davet etmişti. Kont davete memnuniyetle katıldı ve *'Sen Lordum değilsin!*' diyerek Alphonse'e kendisini efendisi olarak tanımadığını bildirerek meydan okudu[81] ve yeni kontlarına sadakat yemini etmeyi reddetti. Poutou yaşayan diğer Lordlarda Hugh Lusignan'ın yaşadığı özerklik kaybını kabul edememişti zaten ve hemen bir konfederasyon kurdular. Bu bir savaş ilanıydı. Alphonse sonunda bu durumu abisine bildirdi. IX. Louis iç ve dış siyasetinde Avrupa için hep barışçıl

---

[76] http://www.storiespreschool.com/battle_taillebourg.html, (Erişim Tarihi: 20.03.2019)
[77] Guızot, *a.g.e*, s.27.
[78] Bury, *a.g.e*, s.36, Wallon, *a.g.e*, s.70.
[79] Joinville, a.g.e, s.85-86. Norton Downs, *The Medieval Pageant*, D. Van Nostrand; 1964 Printing Edition, s.204.
[80] Akitanyalı Eleanor hakkında detaylı bilgi için bkz. Sayime Durmaz, *Yüksek Ortaçağ Politik ve Estetik Evreninde Mitik bir İlahe Portresi; Akitanyalı Eleanor,* Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, C. 9, Sayı:43, Nisan 2016, s.701-14.
[81] Wallon, *a.g.e*, **s.**74. W.H Jervis, *History of France*, John Murray Publishers Ltd, London 1907,s.165.

olmak isteyen bir kraldı o sebeple ilk etapta barış yollarını deneyerek Lusignan'ı görevine ve efendisine geri dönmesi için birçok kere çağırttı. Joinville pek çok kere La Marche kontu Hugh Lusignan'ın Poitou'daki kral ile görüşmek için geldiğini ve her seferinde beraberinde İngiltere kralının annesi Yurtsuz John'un dul eşi Isabeli de getirdiğini aktarmaktadır.[82] Ancak bu görüşmelerin hiç birinden iki taraf için tatmin edici sonuçlar alınamamıştır.

1.7.1. Taillebourg Meydan Muharebesi ve Saintonge Savaşı

Hugh ve İsabel Albigenlere karşı yapılan Haçlı seferinde savaşta topraklarının çoğunu kaybeden Toulouse Kontu VII. Raymond ile birleştiler. III. Henry ve erkek kardeşi Richard Cornwall ile birleşik Fransız-İngiliz birlikleri oluşturarak destek için geldi.[83] III. Henry üvey babasının pozisyonunu ''savunmak'' için geldiğini belirten mektupları IX. Louis'e gönderip ardından da ordusunu temmuz ayının ortasında güney Fransa'daki Tonnay-Charente'ye getirdi. IX. Louis ordusuyla beraber karşı karşıya gelmek için ilerlemeye başladı. Henry ve Hugh ordularını nehrin batı kıyısındaki Saint-James köyüne yakın bir yerde konumlandırdılar ve komşu alana yerleştiler. Alphonse'un Paskalyada Chinon'daki Kralın ve ordunun yanında olmalarına yönelik destek çağrısına sadık lordları ve daha az sadık ama yine de Lusignan'a düşman olanlar cevap verdi. Cevap verenlerden birisi de Taillebourg Kontu Geoffroy de Rancon idi. IX. Louis kardeşinin çağrısına cevap vermekte gecikmemişti. 4 Mayısta Poitou'ya ulaştı ve Taillebourg Kontu Geoffroy de Rancon'un şatosunda sevinçle karşılandı. [84] Kalenin konumu açısından bulunulan yerin savaşın sonucunu Fransız hükümdarı açısından olumlu yönde belirlemekte büyük öneme sahip olduğu bilinmektedir.

Henry'nin önde gelen askerleri ve bazı Fransız kuvvetleri arasında küçük bir çarpışma gerçekleşti ve ardından Kuzey ve Güney Fransa arasındaki yolda stratejik bir öneme sahip olan Charente nehri üzerinde inşa edilen köprü üzerinde savaş başlatıldı.[85] 19 Temmuz'da Louis teknelerini kullanarak Charente üzerinden bütün

---

[82] Joinville, a.g.e, s. 87.
[83] Ernest Sıcard, *Easy French History,* Scott- Foresman and Company, New York 1901,s.55.
[84] https://wikivisually.com/wiki/Saintonge_War,(Erişim Tarihi:22.12.2018)
[85] Alfred Magin-Marrens, *Histoire de France Abregee,* Editions la Bibliothèque Digitale, Paris 2015,s.89. Jim Bradbury, *The Routledge Companion to Medieval Warfare,* Routledge 2004, s:206.

ordusunu İngiliz tarafına taşıyarak saldırdı. 21 Temmuzda Taillbourg Savaşı İngilizleri Saintes şehrine geri çekilmek zorunda bırakan büyük bir Fransız galibiyeti ile sona erdi. Taillebourg'da edindikleri avantajdan istifade etmek isteyen Fransızlar 22 veya 23 Temmuz'da Saintes şehrine kuşattı. III. Henry, Hugh'un güneybatıdaki Bordeaux'a çekilebileceği kadar fazla desteğinin olmadığını fark etti ve İngiltere'ye geri dönmeye karar verdi. Tam bu sırada Saitnes şehri de IX. Louis'in kuşatması altındaydı. Umutsuz bir konumda olduğunu fark eden Hugh, 24 Temmuz'da Saintonge Savaşı'na son vererek Louis'e teslim oldu, Louis III. Henry'nin peşinden gidecekti ancak Comwell'li Richard'la yapılan müzakereler sonucunda ve sonbaharda başlayan bulaşıcı hastalıklar sebebiyle III. Henry'nin Bordeaux'a kaçmasına kadar beklemeye ikna edildi. [86]

İngilizler bölgeyi kaybetti ve bu felaketten sonra III. Henry ve IX. Louis beş yıl sürecek olan bir ateşkes imzaladılar. Henry tarafından alınan her yer Louis'e iade edildi, beş yıl içinde 5 bin sterlin ödeme yapmak zorunda kalacaklardı. Basarısız savaş 88.000 pound'a mal olmuştu. Tarihçilere göre Simon de Montfort, Kral Henry'nin beceriksizliğinden o kadar tiksinmişti ki, Henry'nin Charles gibi kilitlenmesi gerektiğini açıkladı.[87]

Hugh Lusignan ise idam edilecekti. Kontun eşi İngiltere'nin gururlu kraliçesi ve şövalye olan iki oğlu kendilerini IX. Louis'in ayağının altına atarak yalvarınca Kral kendilerini bağışladı.[88] Kont de la Marche Krala her yıl on bin Parisis livresi verecekti.[89] Poitou'daki kalelerine el konuldu ve toprakları Alphonse tarafından satıldı.[90] Kızı Isabel Lusignan 1250'de kalesi yeniden inşa edilen Taillebourg Lordu Geoffroy Rancon ile evlendi. VII. Raymond için ise Meaux Anlaşması'nda daha önceden dayatılan koşullar yenilendi.

---

[86] Bemont, *a.g.e*, s.416.
[87] http://www.historynaked.com/the-saintonge-war/ (Erişim Tarihi: 14.01.2019)
[88] Wallon**,** *a.g.e*, s.82.
[89] Joinville, *a.g.e*, s.89.
[90] Peryy, *a.g.e*, s.121.

BÖLÜM 2

VII. HAÇLI SEFERİ SÜRECİ 1245-1254

2.1. 1245-1249 Yılları Arasındaki Gelişmeler

2.1.1 Kralın Hastalığı ve Haçlı Seferi Kararı

Uzun ve yorucu savaş sonrası askerlerinin yakalandığı hastalıktan IX. Louis'de nasibini aldı ve Fransa'ya döndüğünde acılı ve ağır bir iyileşme süreci yasadı. İki yıl sonra Aralık 1244'de Pontoise'de hastalık yeniden nüksetti. Louis'in hastalığı Tillemount'un Kroniklerinde yüksek ateş eşliğinde akut dizanteri olarak geçmektedir. Fransız halkı çok iyi bir kralı kaybetme tehlikesiyle alarma geçti, her yerde dualar ediliyor sadakalar veriliyordu. Fakat hastalık sürekli arttı ve kral bilincini kaybetti. Uzun süre ölmüş olduğunu düşündüler. Hatta refakatindeki kadınlardan biri kralın öldüğünü söyleyerek yüzünü örtmek istedi ama öteki kadın hala daha yaşadığını bildirdi.[91] Annesi erkek kardeşleri ve karısı durmadan hayatı için dua etti, özellikle de annesi kralın hastalığının dorukta olduğu günlerde geceler boyunca dua ediyordu. Tanrı sonunda bir annenin göz yaşlarını ve halkının dualarını kabul etmiş olacak ki kral iyileşmeye başladı.[92] İmparator Baldwin tarafından kendisine gönderilen gerçek haç, dikenli Taç ve değerli emanetler getirilip vücuduna konuldu bundan kısa süre sonra hareket etmesi ümitleri arttırdı.[93] "*Yükseklerden gelen ışıkla Beni Tanrı'nın lütfu ile ziyaret edip ölümden geri çağırdılar*" dedi ve ardından zorlukla konuşarak Doğu'ya Haçlı Seferi yapma niyetini açıkladı.[94] Paris Piskoposunu çağırarak bu yemini için haçını ve rozetini omuzuna koydu. Annesi ve karısı ağlayarak ayaklarına kapandı. IX. Louis sene sonunda tamamen iyileşti ve Haremzlilerin Haçlıları büyük bir malubiyete uğrattıkları haberini fırsat bilerek adağını yerine getirmeye karar verdi.[95] Ne var ki Blanche bu sözün yerine

---

[91] Bury, *a.g.e,* s.62, Joinville, *a.g.e***.** s. 90, Thomas Andrew Archer, *The Crusades; the story of the Latin kingdom of Jerusalem*, New York Publiısher, 2015 s.392.
[92] Sepet, *a.g.e,* s. 130.
[93] Peryy, *a.g.e***, s.**132.
[94] Strayer, *a.g.e*, s.161, Jean Richard, *Saint Louis: Crusader King of France,* Cambridge; New York: Cambridge University Press,1992,s.1.
[95] Hakkı Dursun Yıldız, *Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi*, c:6, Zaman Yayınları, İstanbul 1992, s.388.

getirilmesini istemiyordu. Birçok kere karısı ve annesi sözünden dönmesi için ona baskı yaptılar fakat kral haçı eline alana kadar yiyip içmeyeceği ve geri adım atmayacağı konusunda ısrar etti. Paris Piskoposu'nun kendisine aklının bulanık olduğu bir zamanda acele ile verilmiş bir sözü yerine getirmezse sorun olmayacağını, dahası etrafında bu kadar çok problem var iken ülkeyi bırakıp gitmesinin uygun olmayacağını bildirmesine rağmen Louis kararlıydı. [96] IX. Louis hastalıktan iyileşmesini Tanrı'nın kendisinden bir Haçlı seferi düzenlemesi isteği olarak gördü.[97] Haçlı Seferlerinin sloganı olarak kullanılan "*Deus le volt*" (Tanrı bunu istiyor) sözü Müslümanlarla karşı karşıya gelmeyi Tanrı'nın isteğinin ortaya çıkması olarak göstermektedir.[98]

1245 yılında hem Kilise içinde yaşanan problemlerin hem de II. Friedrich ile yaşanan çatışmaların daha da ciddileşmesi sebebiyle Papa IV. Innocentius Lyon'da bir konsil toplayarak konuların görüşülüp anlaşılması için karar verdi. Kendi iç karışıklıkları sebebiyle Papa doğudan gelen yardım çağrıları ile ilgilenemiyordu. Tam bu sırada Fransa Kralı IX. Louis'in Haçlı Seferi hayali Papaya umut oldu ve ona tam destek vererek kralın sefere çıkacağını ilan etti.

2.1.2. VII. Haçlı Seferi Hazırlıkları

Haçlı Seferlerinin başladığı 1095 yılından itibaren Batı'nın Hıristiyanlari ve Doğu'nun Müslümanları arasında Kutsal Topraklar için sürekli bir rekabet yaşanmıştır. Dünya, 1096'daki ilk haçlı seferinden beri değişmişti. Müslüman kuvvetler birer tehdit gibiydi. Avrupa hükümdarları ve Papa Katarizm ve Heretikler tehlikesi ile karşı karşıyaydı. Kudüs ile Avrupa arasındaki tek bağlantı hac yolculukları gibi görünüyordu.

Dönemin Müslüman tarihçileri "Franklar" kelimesiyle Haçlıları ifade etmektedir. Osmanlı tarih yazıcılığında ise Fransızca "*Croisades*" kelimesinin karşılığı olan " *ehl-i salib*" tabiri kullanılmıştır. Arap tarih yazıclığında ise Haçlılara karşılık olarak

---

[96] Mathew Paris, *Chronicles of Matthew Paris: Monastic life in the thirteenth century*, London 1872, s.131.
[97] Işın Demirkent, *Haçlılar, T.D.V. İslam Ansiklopedisi*, c:14,İstanbul 1996, s.541.
[98] Steven Runciman**,** *Haçlı Seferleri Tarihi, Cilt:1*, Çev: Prof. Dr. Fikret Işıltan, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1992, s.108.

"*Salibiyyün*" tabiri kullanılmıştır. Söz konusu seferlere katılanlara giysilerinin üstünde haç işareti taşıdıkları için bu ad verilmiştir.[99] Konumuzu ele almadan daha önce yapılmış haçlı seferleri sürecine kısaca değinmekte fayda var.

İlk Haçlı Seferi İznik'in ele geçirilmesi ile büyük bir başarının adımını atmış oldu. İznik Bizans kralının topraklarına katılmıştı. Anadolu'ya geçen Haçlıların ilk hedefi; Türkiye Selçuklu başkenti İznik oldu. Pierre L'Ermite'nin komutasındaki Haçlı ordularını kolayca imha eden ve belki de bu duruma kanmış olan Türkiye Selçuklu Devleti sultanı I. Kılıç Arslan, bu esnada Malatya kuşatması ile ilgileniyordu. Durumu haber aldığında ise artık çok geç kalmış ve bu sırada başkenti, Haçlılar tarafından sıkıca muhasara edilmişti. Kılıç Arslan, kalabalık Haçlı ordularının kuşatmasını kıramadı ve İznik, 26 Haziran 1097 tarihinde Bizans yetkililerine teslim oldu. Bizanslı rehberlerin yol göstericiliğinde Anadolu yolculuklarına başlayan ve iki guruba ayrılan Haçlılar, kendilerini taciz eden Kılıç Arslan'ı 1 Temmuz 1097'de Eskişehir yakınlarında yenilgiye uğrattılar ve yollarına devam ettiler. Bu süre boyunca Kılıç Arslan, Haçlıların geçtiği yollardaki tarla ve su kaynaklarını tahrip ederek Haçlı ordusunu yıpratmayı amaçladı. Eskişehir'de yaşanan savaşı müteakip Haçlılar, Maraş ve Göksun'a ulaşmak için Akşehir-Konya-Ereğli yolunu takip ettiler. Buradan hareketle 20 Ekim 1097'de Antakya önlerine vardılar[100]

Haçlılar Antakya'nın ele geçirilmesinden sonra söz verdikleri gibi Bizans için eskiden büyük bir öneme sahip olan Antakya'yı Bizans'a vermek yerine Urfa Kontluğu, Antakya Prensliği ve Trablus Kontluğu olmak üzere üç şehir devleti kurmuşlardı. Arap tarihçiler I. Haçlı seferinin başarısını ve Doğu Akdeniz'in Müslümanların elinden çıkmasının baş nedeninin Müslümanlar arasındaki ayrılıklar ve çekişmeler olduğunu ifade eder. Bunun en önemli kanıtı ise Şii Fatimi Devleti'nin Selçukluların Haçlılarla savaşını fırsat bilerek Kudüs'ü ele geçirmesi olabilir. Fakat Kudüs'ün haçlılar tarafından fethi kanlı oldu. Kudüs 1 haftalık bir savunmadan sonra Haçlıların eline geçti. 7 Haziran 1099'da Kudüs kuşatması başladığında şehirde Fatımiler adına vali İftihârüddevle bulunmaktaydı. 15 Temmuz'a kadar süren kuşatmanın sonucu korkunç oldu. Kaynakların ifadesine göre Kudüs'te yaklaşık 70

[99] Işın Demirkent, *Haçlılar, T.D.V. İslam Ansiklopedisi*, c:14, s.525.
[100] Işın Demirkent, *Haçlı Seferleri Tarihi Makaleler Bildiriler-İncelemeler,* Dünya Aktüel Yayınları, İstanbul 2007,s.21-39, Işın Demirkent, *Haçlı Seferleri*, Dünya Yayıncılık, İstanbul 2013, s. 29-33.

bin Müslüman katledildi. Haçlı zulmünden kaçamayan Museviler, Müslüman ahaliye yardım ettiği gerekçesiyle diri diri yakıldılar. Haçlılar, Fatımi hâkimiyetinde olan Kudüs'ü aldıktan sonra Suriye-Filistin bölgesindeki şehirleri elegeçirmeye başladılar.

12. yüzyılın sonlarında, Papa III. Innocent Avrupa soylularını yeni bir Haçlı Seferine çağırdı. Dördüncü haçlı seferi için Filistin'e kara yolu ile değil deniz yolu ile ulaşılmaya karar verildi ve bunun için Venedik'ten gemiler kiralandı. O dönemde Venedik Bizans İmparatorluğu ile Akdeniz ticareti üzerinde hakimiyet mücadelesi veriyordu. Tam da bu durumda Haçlıların askeri gücünü kullanmaya karar verip Haçlı şövalyelerini Bizansa saldırmaya ikna ettiler. Böylece "Kutsal Kabir'in Kurtarıcıları" kendilerini bir Hristiyan şehri olan Konstantinopolis'in kapılarında buldular. 1204 yılında Haçlılar Bizans'ın başkentine saldırdılar ve gördükleri her şeyi yağmalayıp yok ettiler. Batılı barbarlar Ayasofya Kilisesini talan ettiler. Haçlılarla birlikte gelen piskoposlar ve diğer ruhban üyeleri de yağmada yer aldılar. Bu haçlı seferi Haçlıların saldırgan ve yıkıcı doğasını ortaya koymuştur.[101]

Avrupalı Hristiyanlar kutsal topraklara kavuşma çabalarını her daim sürdürmüş ve harekete olan inançlarını yitirmeden IV. Haçlı seferinden sonra da seferler düzenlemişlerdir. Ancak iki asır sonra Haçlı Seferlerinin "Tanrı'ya ulaşma yolu" olma ideali büyüsünü kaybetti.[102]

O dönemde Mısır, İslami gücün odak noktası olarak görülmekteydi. Papanın temsilcisi tarafından sevk ve idare edilen Beşinci Haçlı Seferi ise Mısır'a karşı ilk taarruz olması bakımından özellik arz etmektedir.[103] 5. Haçlı seferinin yaşadığı yenilgi Kutsal Roma İmparatoru II. Friedrich'e büyük bir sorumluluk yüklemiştir. Çünkü kral 1225 yılında Kudüs Kraliçesi Jolande ile evlenerek evlilik bağı aracılığıyla Haçlı devletinin Kralı olmuştur. Bu sebeple de sefere çıkmak mecburiyetinde kalmıştır.

Ama kral sefere çıkmama isteğini hastalık bahanesiyle uzatmak istedi, Papa ile zaten arası açık olan hükümdar, Papa IX. Gregorius tarafından aforoz edildi ve seferine

[101] Ye Agibalova, G. Donskoy, *Ortaçağ Tarihi*, Çev. Çağdaş Sümer, Yordam Kitap, İstanbul 2017, s. 101.
[102] Hutton Webster, *Early European History*, DIC. Heath&Co Publisher, London 2009, s. 483.
[103] Claude Cahen, *Haçlı Seferleri Zamanında Doğu ve Batı*, Yeditepe Yayınevi, İstanbul 2014, s. 262.

afarozlu kral olarak çıkmak mecburiyetinde kaldı. 6. Haçlı seferine çıkan İmparator Afarozlu bir kral olarak Akka'ya vardığında orada muhalefet ile karşılaştı. Yanında getirdiği küçük bir ordu ve Alman şövalyeleri tarikatından başka doğudaki Haçlıların kendisine katılması ile bile Müslümanlara karşı düzgün bir ordu toparlayamayacaktı. Bu sefer Roma karşıtı bir karakter kazanmış olduğundan Hıristiyanların yardımlarını alabilme umudu bulunmuyordu II. Friedrich diplomasi yoluna başvurmaya karar verdi. Eyyübi ailesinin yaşadığı iç isyanlar ve bölgedeki yoğun problemlerden faydalanarak 1229 yılında bir anlaşma yapılmasını sağladı.

Yafa dolaylarına kadar Kudüs, Beytülahm (Bethlehem), Nâsıra (Nazareth) şehirleri, Toron ve Monfort kaleleri ile birlikte Celile'nin tamamı ve Sayda'nın çevresi Haçlılara ait olacaktı. II. Friedrich'in şahsına verilen bir diğer taviz de Kudüs'ün surlarını yeniden yapılandırcak olmasıydı. Müslümanlar ise rahatça ibadet edebilecekleri Kudüs'te Kubbetü's-Sahra ve Mescid-i Aksâ ile Harem-i Şerif'in yönetimini ellerinde bulunduracaklardı. On yıllık bu anlaşma ile iki tarafın esirlerinin de bırakılması kararlaştırıldı. Bölgenin Hıristiyanlar tarafından kısmen yeniden elde edilmesi Haçlı Seferleri süresince benzeri görülmeyen bu anlaşma sayesinde olmuştu.[104] Şüphesiz kan dökülmeden kolayca Kudüs'ün Hristiyanların eline geçmesinin sebebi Moğol istilalarının Müslümanları zor durumda bırakmış olmasıydı.[105] İslam aleminin Eyyûbî Meliki el-Kamil'in Kubbetü's-Sahra, el-Aksa Cami ve Haremü'ş-Şerif hâriç Kudüs'ü Haçlılara verdiğini duyması ile herkes öfkelenmiş ve çok büyük sorunlar oluşmaya başlamıştır.

Hem İslam hem de Hristiyan kaynaklarında el-Kâmil'in, güçlü olduğu bir dönemde neden Kudüs'ü Haçlılara teslim etmeye ikna olduğu hususunda birçok açıklama mevcuttur. Pekçok tarihçi el-Kâmil'in Kudüs'ün stratejik önemini küçük gördüğü konusunda hemfikirdir. Tarihçi Hillenbrand, Eyyûbi yöneticilerinin gözünde Kudüs'ün, Mısır ve Suriye'nin güvenliği için esas bir önemi haiz olmadığını öne sürmektedir.[106]

---

[104] Işın Demirkent, *Haçlılar, T.D.V. İslam Ansiklopedisi* c:14, İstanbul 1996, s. 541.
[105] George Tate**,** *Haçlı Seferleri Zamanında Doğu*, Çev: Orçun TÜRKAY, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2015, s. 121.
[106] Carole Hillenbrand, , *Müslümanların Gözünden Haçlı Seferleri*, çev: Nurettin El Hüseyni, Alfa Yayıncılık, İstanbul 2015, s. 230.

Afarozlu bir kral tarafından yapılan bu barış Batı Hıristiyanlarınca da başarı olarak görülmemiştir.[107] İki tarafta içten içe bölünmeler yaşıyordu. Müslüman dünyada bölünme etkisini gösterdi ve anlaşmanın 10. yılı dolduğunda el Kamil Haremü'ş-Şerif' de dahil Kudüs'ü Hıristiyanlara vermek istedi. Bu durum Eyyübiler arasıda infiale yol açtı ve Komutan en-Nasır Harezmli askerleri de devreye sokarak Haçlıların elinde bulunan Kudüs'ü aldı.[108] Kudüs yeniden Hristıyanların elinden çıkmış oldu. Zaten yapılan anlaşmayı daimi bir teslimiyetin utanç verici uzlaşması olarak nitelendiren Batı Hıristiyan dünyası elden çıkan Kudüs'ün Müslümanlara karşı tam hakimiyetini elde etmek için yeni bir Haçlı ordusu oluşturman imkanlarını düşünmeye başladılar.[109] Haçlı ruhu bu dönem yavaş yavaş yeniden ortaya çıktı. Kudüs'ün düşüşünü duyduğunda zaten seferi çıkma konusunda son derece hevesli olan IX. Louis bu fırsatı kaçırmayacaktı.[110]

Müslümanların Kudüs'ü elde etmesinden bir yıl kadar sonra, 1245 yılında hem Kilise içinde yaşanan problemlerin hem de II. Friedrich ile yaşanan çatışmaların daha da ciddileşmesi sebebiyle Papa IV. Innocentius Lyon'da bir konsil toplayarak konuların görüşülüp anlaşılması için karar verdi. [111] Papanın yeni bir haçlı seferi düzenleme önerisi İngiltere ve Almanya tarafından gerektiği gibi desteklenmedi, Çünkü iki ülke de kendi iç karışıklıkları ile uğraşmak zorundaydı. [112] Tarihçi John France'ın aktardığına göre II. Friedrich bazı açılardan çarpıcı, orijinal ve son derece eksantrik bir figürdü, ancak IX. Louis yaşı ve maddi manevi değerlerinden ötürü diğer alanlarda olduğu gibi savaşta da daha başarılı olacaktı.[113] Üstelik kralın güçlü ve sefere çıkma konusunda çok hevesli olduğuda bilinmektedir.

Yeni haçlı seferi hazırlıkları için en büyük sorun şüphesiz finansmandı. Böylesine büyük bir organizasyon için çok fazla harcama yapılması gerekiyordu. Kilise vergi

---

[107] Ahmet Ocak, Haçlı Seferlerinin Ortaya Çıkışı ve (Doğu- Batı Dünyaları Açısından) Doğurduğu Sonuçlar, *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2014, Cilt:14, Yıl:14, Sayı:3, s.149.
[108] Ahmet Ocak, *a.g.m*, s.149.
[109] W. B. Stevenson, *The Crusaders in the East (Cambridge, Cambridge Univ. Press, 1907),* s.313.
[110] Muhy ed-Din İbn Abdüz-Zahir, *Baybars the First of Egypt,* İng. Çev. Syedah Fatima Sadekue, Dacca: Geoffrey Cumberlege, Oxford University Press, London 1956, s. 33.
[111] Işın Demirkent, *Haçlılar, T.D.V. İslam Ansiklopedisi*, c:14,İstanbul 1996 s. 541. Ralph Henry Carless Davıs, *A History of Medieval Europe: From Constantine to Saint Louis*, Routledge, London 2013,s.367.
[112] Hans Eberhard Mayer, *The Crusades***,** Oxford University Press, London 1988, s.251.
[113] John France, *Western Warfare in the Age of the Crusades 1000-1300,* UCL Press Limited, London 2002, s.149.

gelirlerinin büyük oranda arttırılması ve Papa IV Innocent'in Kilise vergilerinin yirmide birini IX. Louis'e tahsis etmesi kralın yararına oldu. Fransa Kilisesi de toplanan vergilerin onda birini Louis'e devretmek durumundaydı.[114] Kilise Haçlı Seferinin finansmanına kayda değer bir katkı yapmıştı. Öyle ki daha önce hiçbir Haçlı seferi bu şekilde desteklenmemişti.[115] Papa IV İnnocent Avrupa'nın pek çok yerinden maddi manevi yardım isteklerinde bulundu.[116]

Fransa kralı IX. Louis seferi için yanında güçlü bir kral daha istiyordu fakat Avrupa krallarından hiç biri yeni sefer yapmaya yanaşmadığı gibi Louis'in yanında gerçek anlamda yer almaya da yanaşmamışlardı. Alman İmparatoru II. Friedrich Papa ile arasında oluşan sürtüşmeler sebebi ile ülkesinde iç karışıklarla uğraşmak mecburiyetindeydi. Louis'in deniz yoluyla taşımada stratejik öneme sahip Sicilya için planları vardı. Friedrich'in Sicilya'da egemenliği vardı ama gereksinim duyduğu desteği alamayan Louis Alman kralından sadece at, silah ve donanmanın gereksinim duyduğu bir takım techizatların desteğini görebildi. İmparator Friedrich Fransız yetkililere yiyecek, gemi ve ihtiyaç duyabilecekleri her şeyi tedarik etmeleri için tüm limanlarında emirler vererek çok büyük bir cömertlik yapmıştı.[117] Friedrich İngiltere kralının Fransa'ya karşı herhangi bir girişimde bulunmasını önlemek için tüm politik otoritesini kullanmak için Louis'e söz verdi.[118] Ne var ki II. Friedrich Sicilya'dan Kıbrıs'a gerekli techizatların gönderiminde yardım ederken eski dostu El-Kamil'in oğlu Es-Salih'e de yapılacak yeni sefer için bilgileri elçiler aracılığı ile vererek iki tarafa da yardım ediyordu.[119] Birçok kere Fransa kralını seferden vazgeçirmek istemiş fakat başarılı olamamıştır. Kral Louis "Tanrı'dan ve inancının doğruluğundan başka hiçbir şey beni Dimyat'a, Kudüs'e ve Mısır'a saldırmaktan alıkoyamaz ve

---

[114] Sir Walter Scott, *Tales From French History*, Forgotten Books, London 2017,s.231.
[115] Joseph Resee Strayer, *Medieval Statecraft and Perspectives of History: Essays by Joseph Strayer*, Princeton University Press, New Jersey 2016, s.162.
[116] Peter Jackson, *The Seventh Crusade, 1244-1254: Sources and Documents*, Taylor & Francis Ltd, London 2009, s. 22-37.
[117] Bury, *a.g.e*, s.66, Paris, *a.g.e*, s. 180.
[118] Bury, *a.g.e*, s. 70.
[119] Amin Maalouf, *Arapların Gözünden Haçlı Seferleri*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2016 s. 305, Steven Runciman, *Haçlı Seferleri Tarihi*, Cilt: III, Çev: Prof. Dr. Fikret Işıltan Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1992, s.219, Claude Cahen, *Haçlılar Zamanında Doğu ve Batı*, Yeditepe Yayınevi, İstanbul 2014,s:358.

hiçbir şey (benim ve benimkilerin ölümünden başka bir şey) beni yolumdan döndüremez" diyerek niyetinin ciddiliğini belirtmiştir.[120]

III. Henry ise kutsal haça yeminli olmasına rağmen devlet giderlerini bahane ederek Louis'e yardım etmemişti. IX. Louis bu sefer gözünü Avrupa'daki kontluklara çevirdi ve bir miktar destek alabildi. Kont Sarbüken Fransız asıllıydı hem de hizmetindeki Joinville'in kuzeniydi. Bu destekle Venedik'teki bir grup Haçlı da daha önce Kıbrıs'a giden haçlı kuvvetlerine dahil oldular.[121] Birçok İngiliz bu yıl haçlı seferine eşlik etme sözü verdi; Bunların arasında Worcester Piskoposu ve Salisbury'li William vardı. Norveç Kralı Haakon da Louise birçok vaatte bulunarak yanında olacağını bildirdiyse de sonradan vazgeçti, Louis tarafından keşif törenine katılmaya davet edildi, ancak reddetti ve halkının kesinlikle Fransızlarla kavga edeceğini, her iki milletin de kibirli ve sert olduğunu söyledi.[122]

Kralın bu sefere karar verme sebeplerinin en önemlisi kuşkusuz Hristiyan üstünlüğünü ve saygınlığını Müslümanlara kanıtlamak istemesiydi. Çünkü IX. Louis dini ve manevi duyguları ağır basan bir hükümdardı, Fransız tarihçi Cahen'e göre VII. Haçlı Seferinin asıl oluşum sebebi yeni yeni başlamış Misyonerlik hareketlerinin etkileri ve yapılan ilk Haçlı Seferi maneviyatı ile kıyaslanabilecek bir dindarlık'tır.[123] Ancak dönemin siyasi koşullarını ve sefer ortamına uygunluğunu göz ardı etmemek gerek çünkü Mısır ve Suriye'de siyasi durum fazlası ile karışıktı. Eyyübi devleti bölünmenin eşiğinde ve taht mücadeleleri ile uğraşmaktaydı, herhangi bir durumda bütünlük sağlayıp savaşabilecek duruma gelemezlerdi. Hatta bazıları Haçlı rakipleri ile ittifak yapmaya bile razıydı.[124]

Batıda ise kral sefere çıkmadan etrafındaki ülkeler hakkında da düşünmeliydi. İngiltere kralı III. Henry ile arasında yapılan barışın IX. Louis Fransa'da değilken de

---

[120] Claude Cahen, *a.g.e*, Yeditepe Yayınevi, İstanbul 2014, s. 357.
[121] Peter Jackson, *The Seventh Crusade, 1244-1254: Sources and Documents,* Taylor & Francis Ltd, London 2009 s. 24.
[122] Peryy, *a.g.e*, s. 152.
[123] Claude Cahen, *a.g.e*, s.265-66.
[124] Strayer, *a.g.e*, s. 161.

devam etmesi gerekiyordu. Ayrıca Papalığın baskısıyla II. Friedrich ile de ilişkiler gerilme noktasındaydı.[125]

Louis'in bütün davranışlarında sağduyu kadar dindarlık da vardı. Kutsal topraklara bir sefere giderken üstünde hiçbir kıymetli madde yoktu, artık kollarına ve atının koşumlarına monte edilen altın mahmuzlar da yoktu. Üstünde bütünüyle alçak gönüllülük ve cömertlik havası vardı. Kral gibi haç alanların başında kardeşleri Robert, Alphonse ve Charles yer alıyordu. Ayrıca Kral yanına krallığın en çalkantılı lordlarından Kont de la Marche ve Britanny Kontu Pierre'i de almıştı. Daha az güvendiği Toulouse kontu henüz kararını vermemişti ancak böyle olumlu bir vesile ile yeminini yerine getirmek için onu teşvik etmek gerekti. Kral hazırlıklar için ona maddi yardımlarda bulundu ise de yine de Kontun Kralın birliklerinin ardından gitmesi bir yılı buldu. Kraliçe Blanche hareket üssü Corbiel'e kadar Kral Louise eşlik etmek istemişse de, IX. Louis bu teklifi nazikçe geri çevirdi. Sefere çıkmadan hemen önce kral bir kanun yayınlayarak Krallığını annesine emanet ettiğini bildirdi. Naibelik dönemindeki gibi kraliçe yeniden tahta söz hakkı sahibi olacaktı. Kraliyet için muhalif olanları öldürme ve görevden alma hakkına sahipti. Kraliçe oğluna karşı yemin etti ve ağlamayı kesti lakin oğlunu bir daha hiç göremeyecekti.[126]

2.1.3. VII. Haçlı Seferinde Kıbrıs

1246 yılında IX. Louis yeteri kadar para ve malzeme topladığına emin olarak bu büyük techizati taşımak için Cenova'dan 16, Marsilya'dan 20 gemi kiraladı. Kral bu hususta çok dikkatli davranarak ekipmanlar, gemilerin savunması ve denizcilerle yapılan anlaşmalara kadar herşey ile yakinen ilgilendi.[127] Paranın tamamlanması ve bu kadar yoğun ve sıkı çalışmalı bir denetim sebebiyle, gemilerin güvenlik işlemleri kralın farzettiğinden bir yıl kadar daha fazla sürmüştü. Tam üç yıl sonra hazırlıklarını tamamladığında kral 33 yaşındaydı. Baronlarını Paris'e çağırttı ve onlardan sadakat yemini yapmalarını istedi. Fransa'da kalanlara yolculuğu boyunca çocuklarına ve annesine iyi hizmet edeceğine ve hizmet dışında başka hiçbir şey yapmayacaklarına

[125] Mustafa Kılıç, Haçlıların Dimyat Muhasaraları ve Eyyübilerin Mücadeleleri, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, VII (2007), sayı:4, s. 436.
[126] Berger, *a.g.e*, s.367.
[127] Corliss Konwiser Slack, *The A to Z of the Crusades*, Scarecrow Press New Jersey, 2009,s.146.

yemin ettirdi. St. Louis Aigues Mortes'i Haçlı seferlerini başlatmak için modern bir tahkimat olarak inşa etmişti.[128] Dönemin en başarılı inşa edilmiş şehirlerinden biri olan Aigues Mortes "*iter hierosolymitanum*" yani Kudüs'e giden yol adını almıştır.[129] Doğu'da Ceaseria'yı büyük taş sıralı duvar ve hendekler ile Belvoır modelinde dik eğimli bir Talus (meyil) ile yeniden yaptırdı.[130]Louis 1247 yılının yaz aylarında sefere koyulmayı istemekle birlikte hazırlıkları tahmininden daha uzun sürdü. Beraberinde eşi, kardeşleri ve çok sayıda Fransız asilzadesi ve şövalyeleri ile birlikte 25 Ağustos 1248'de Aigues-Mortes'ten Kıbrıs'a doğru yola koyuldu.[131] Kaynaklardan anlaşıldığına göre kralın beraberinde iki bin'i şövalye olmak üzere 15 bin kişilik bir donanma mevcuttu. Bu donanmada madenciler, mühendisler, marangozlar ve işçiler de bulunmaktaydı.[132] Bazı kaynaklarda ise Kral beraberinde 2.500-2.800 şövalye, yaklaşık beş bin piyade, 10.000 den fazla asker ve yine yaklaşık beş bin okçuya sahip bir ordu ile yola çıkmıştır. Neredeyse 25.000 kişilik iyi organize edilmiş[133] Haçlı donanması 17 Eylül tarihinde Kıbrıs'a vardı. Hemen ardından Akka krallığı baronları, Hospitalier ve Templier tarikat şövalyeleri de adaya gelmeye başladı. IX. Louis doğuda çok büyük coşku ve yardım teklifleri ile karşılandı çünkü bölge etrafındaki Akka, İstanbul, Mora, Kıbrıs, Antakya ve Trablus gibi yerlerde bulunan küçük Haçlı kontlukları Fransız kökenli hanedanların yöntimindeydi.[134] Kıbrıs buluşmalarının en önemli noktası olmuştu. IX Louis'in Haçlı donanması doğrudan doğruya Filistin'e gideceğine Kıbrıs'a çıkıp hem orada askerlerini dinlendirmek hem de Kıbrıs'taki Hristiyanlardan yardım almak istiyordu ki beklediği destek de gecikmeden alınmıştı.[135]

IX. Louis hemen saldırıda bulunmak istiyordu ancak hem mevsim durum için uygun değildi; üstelik kralın pek hoşuna gitmese de Eyyübi hükümdarlarıyla görüşmelerde

---

[128] H.A Nomiku, *Haçlı Seferleri***,** Çev: Kriton Dinçmen, İletişim Yayınları, İstanbul 1997,s.65.
[129] Jacques Le Goff, *Saint Louis,* Translated by Gareth Evan Gollrad, Notre Dame 2009,s:124.
[130] France, *a.g.e*, s.113.
[131] Peter Lock, *The Routledge Companion to the Crusades* (Newyork: Taylor&Francis Group, 2006),s. 177, Bedrettin Basağuy, Yedinci Haçlı Seferi: el-Melikü'l-Muazzam Tûrânşâh, Saint Louis ve Mansûra Savaşı, *BÜİFD* Cilt V, Sayı: 10,2017, s. 174.
[132] Jim Bradbury, *The Medieval Siege*, Boydell & Brewer, Suffolk 1992 s. 200.
[133] Alan Murray, *The Crusades: An Encyclopedia*, Library of Congress Cataloging-in-Publication Data, California 2006 s. 323, Mayer, *a.g.e*, s. 251, Martin Erbstösser, *The Crusades*, David and Charles, London 1978, s. 161.
[134] Yıldız, *a.g.e*, s. 388.
[135] İhsan Süreyya Sırma, *Haçlı Seferleri*, Beyan Yayınları, İstanbul 2016 s. 150, Pierre Ripert, *Histoire des Croisades,* Booking İnternational- Maxi Livre,2002 s. 176.

bulunup anlaşabilecek zamanları da vardı. Ancak IX. Louis bölgeye Haçlı idealizmi ile savaşmak için gelmişti ve bunu yapmadan da dönmeye niyeti yoktu. Kontların da ısrar ve birliği ile Kralın kardeşi Poiters Kontu Alphonse'u beklerken kışın deniz yolculuğunun tehlikelerini de göz önünde bulundurarak mevcut mevsimde Kıbrısta bulunmaya karar verdiler. Kıbrıs Kralı I. Henry IX. Louis'i büyük bir şeref duyarak kabul edip karşıladı. [136] Donanma Kıbrıs'ta kaldığı süreç içerisinde savaş stratejilerini düşünmek için çok fazla zamanları oldu. Sonuç olarak Kudüs'e doğrudan saldırmaktansa ele geçirilmesi planlanan Dimyat üzerinden Mısır'ı hedef yaparak Kahire'yi kuşatmaya karar verdiler. Bu sayede hakimiyetlerin de stratejik öneme sahip güçlü bir bölge olacağı için Kudüs'ü elde etmenin daha kolay olacağını düşündüler. Şüphesiz bu saldırı Mısır üzerine yapılan ilk Haçlı hücumu değildi. Sefere dönemin Batı Avrupa krallarının en güçlüsü ve Haçlı ideolojisine en derinden inanan hükümdarı komutanlık yapıyordu. Bir takım tarihçiler bu seferi ordudaki kişi sayısı ve mükemmel donanımları sayesinde en tehlikeli ve umut vaat eden Haçlı Seferi olarak nitelendirmiştir.[137] 13. yüzyılda Batılılarca Dimyat "Mısır'ın kalbi ve anahtarı" [138] olarak nitelendiriliyordu. Bu sebeple ilk hedefleri Dimyat olmak zorundaydı.

Ancak sefer hazırlıkları beklenilenin üstünde bir zaman almıştı. Bu süreçte daha önceden gönderilen birliklerin bakım masrafları Fransa krallığına pahalıya mal olmuştu. Bu uzun bekleyiş sırasında içlerinde John of Monfort, Peter Vendome ve Burbon lordu gibi nüfuzlu kontların da bulunduğu pek çok Haçlı savaşçısı ölmüş yaşanan maddi sıkıntılardan dolayı ise İtalyan bankerlerden büyük miktarda paralar alınmıştır.[139]

Ayrıca Kralın gelişinden iki yıl önce erzak stokları biriktirilmeye başlanmıştı. Dönemin ünlü haçlı tarihçisi Joinville'in aktardığına göre kralın gelmesini bu kadar uzun süre bekleyen buğday ve arpa stokları sürekli yağmur yemekten filizlenmiş ve uzaktan bakıldığında bir çimen dağı gibi görünür olmuşlardı. [140] Ancak yine de

---

[136] Wallon, a.g.e, s. 130-31.
[137] Yıldız, *a.g.e*, s. 438.
[138] Murray, *a.g.e*, s. 343.
[139] Strayer, *a.g.e*, s. 165.
[140] Archer, *a.g.e*, s. 394, Peryy, *a.g.e*, s. 162.

Tarihçi Joinville'in aktardığına göre Tanrı'nın bir lütfu ile askerlerin üst tabaka çimeni almasıyla buğday ve arpaların sanki yeni harmandan çıkmışçasına taze olduğu görülmüştür.[141] Biriktirilen erzakların şarap ve arpa stoklarının muazzam miktarda ve hayran olunası olduğu gözlemlenmiştir.[142] Ancak şimdilerdeki başka bir sorun ise Sefer hazırlıklarının başladığı yıl ile şu anki durumun aynı olmamasıdır, çünkü dönemin Eyyübi hükümdari Es- Salih Necm ed-Din Eyyub (1207-1249) devletin başında bulunduğu sürece taht karışıklıklarına son vermiş, devlet otoritesini sağlamlaştırmıştı. Haçlılar Mısır'ın kötü durumu hakkındaki avantajlarını kaybetmişti, üstelik Sultan Necm ed-din yeni bir haçlı seferi hazırlıklarından haberdar olduğu ve ilk saldırının da Dimyat'a gerçekleştirilebileceği istihbaratını aldığı için hemen Emir Fahreddin'i Dimyat'a gönderdi ve şehir silahlandırılıp stratejik mevkilere silah depoları kuruldu. Emir Fahreddin sahilden gelebilecek bir baskını engellemek için Gize ve Dimyat arasında bulunan bir mevkide ordugahını kurdu.

2.2. 1249-1254 Tarihleri Arasındaki Gelişmeler

2.2.1. Dimyat'a Geliş ve Zafer

IX. Louis Kutsal topraklardaki Akka'ya[143] 13 Mayıs'ta ayakbastı. Kudüs Patriği, şehrin askerleri, emirleri ve Kıpti halk onu muhteşem bir şekilde karşıladı.[144] 30 Mayıs 1249 tarihinde Haçlı ordusu Dimyat şehrine hareket etmeye başladı. Joınville kralın ve beraberindekilerin yelken açmasıyla ortaya çıkan manzaranın çok hoş olduğunu çünkü denizde gözün görebileceği her yerin yelkenli ile kaplanmış olduğunu, gemilerin sayısının ise 1800 olarak tespit edildiğini aktarmaktadır.[145] IX. Louis o güne kadar oluşmuş en iyi orduyu ve birlikleri toplayarak neredeyse 50.000 kişilik bir ordu hazırlamıştır.

---

[141] Joınville, *a.g.e*, s. 97.
[142] Mayer, *a.g.e*, s. 253, France, *a.g.e*, s. 35.
[143] İsrail'in Kuzeyinde Akdeniz'e kıyısı olan bu şehre Batılı tarihçilerce Acre, Akko da denilmektedir.
[144] Thomas Madden, *The Concise History of The Crusades*, Rowman & Littlefield, London 1999, s. 163. Saim Haluk Kortel, Haçlı Seferlerinin Doğu Hristiyanlığı Üzerine Etkileri, *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, Antalya 2011,s. 258.
[145] Joinville, *a.g.e*. s. 102.

5 Haziran 1249'da gemiler Dimyat önüne geldi ve boşaltılmaya başlandı. Emir Fahreddin'in kamp kurduğu aynı sahile yerleşildi ve kırmızı renkli kraliyet çadırını kuruldu. Müslümanlar eğer savaşmayı reddetmezlerse onlarla savaşılmasına karar verildi, bu vesile ile IX. Louis Dimyat'a geldiğinde Sultan Necm ed-Din'e bir mektup gönderdi:

> *''Sen cahil bir adam değilsin. Ben İsa'nın yolunu takip eden Hristiyanların prensiyim ve sen de Muhammed'e itaat eden bir Müslümansın. Senin gücün beni korkutmuyor. Zaten nasıl korkutabilir ki? Ben ki İspanya'daki Müslümanlara dehşet saçmışım! Onları bir çobanın koyun sürüsünü güttüğü gibi gütmüşüm. Onların arasındaki en cesur adamları bile mahvetmişim, arkalarında kalan karılarını ve çocuklarını zincire vurup esir etmişim! Onlarsa benden sakınmak için büyük çaba sarf ettiler fakat yine benim elime döndüler. Benim maiyetimde yürüyen askerlerim sadedir, gösterişten uzaktır ve şövalyelerim ise korkunçtur, heybetlidir. Senin bu şiddetli fırtınadan kaçınmak için yalnızca bir çıkar yolun var. Sana Hristiyanlığı öğretecek olan papazları yanına al, onları kucakla ve Haç'a iman et. Aksi halde seni her yerde takip ederim ve Tanrı'da Mısır'ın hakimi sen misin yoksa ben miyim ona hükmeder!''*

Bu mektubu okuduktan sonra Sultan Necm ed-Din Fransız Kralı IX. Louis'e Kadı Bahaeddin'in kaleme aldığı şu mektubu yolladı;

> *'' Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Salât ve Selâm Peygamberimiz Hazreti Muhammed'e ve onun ashabına olsun! Senin bana yolladığın tehditlerde dolu mektubu aldım. Ne yazık ki sen çok sayıdaki askerlerinle övünüyorsun. Oysa ki sen bizim silahları ne iyi kullandığımızı ve atalarımızın hamaset ile kahramanlıklarına varis olduğumuzu göremeyecek kadar cahil bir adam mısın? Hiçbir kimse yoktur ki bizim üstünlüğümüzü göz ardı ederek ve hissetmeden bize karşı harekete geçmiş olsun. Bizim Hristiyanlardan fethettiğimiz toprakları hatırla; sen de biliyorsun ki onları sahip oldukları yerlerden sürmüştük; Hristiyanların en güçlü şehirleri bizim rüzgarımız karşısında savrulup*

gitti. Kurân-ı Kerim'in şu ayetlerini sana hatırlatırım: 'Haksız yere saldıranları Allah sevmez!' ,'Nasıl da çok sayıdaki ordular bir avuç insan tarafından yok edildi!' Allah adaleti korur; bizimse ne onun adaletinden ne de senin mağrur rüyalarını boşa çıkaracağından şüphemiz yoktur." [146]

Fazlasıyla güçlü olan Haçlı ordusu, 6 Haziran tarihinde Fahreddîn b. Şeyhüşşuyûh'un komutası bulunan Müslüman donanmasının konumlandığı alana hızlı bir şekilde saldırılarda bulunmaya başladı. Ancak bir süre sonra Fahreddîn b. Şeyhüşşuyûh, Haçlılar'ı şaşırtan bir şekilde gece olduğunda tüm donanmasını da alarak Nil'in üzerindeki köprü vasıtası ile nehrin doğusunda bulunan tarafa geçiş yaparak Dimyat'tan uzaklaşmaya başladı. [147] Kimi tarihçiler bunun sebebinin Haçlıların Dimyat'a girdiğini gördükten sonra sultana 3 kere haber gönderildiği halde cevap alınamayınca sultanın ölmüş olabileceğini düşünmelerinden kaynaklı olduğunu ileri sürer. [148] Ordunun geri çekilişinden sonra halk çarşılarını ve Zerdhaneyi ateşe verip yok ederek büyük bir korku ile Uşmüm Tennah bölgesine doğru kaçarak canlarını kurtarmaya çalıştı.[149]

Dimyat o güne kadar Frank saldırılarına en iyi mukavemet göstermiş şehirlerarasındaydı. Haçlı ordusu bunun ilk başta bir savaş stratejisi olduğunu düşündü fakat sonradan şehrin tamamen terk edildiğini anlayınca Dimyat'a giren askerler tüm teçhizatları elde etti. Joinville şehre *" Te deum Laudamus*" yani "*Övgü ve saygı sanadır ya İsa*" diye bağırarak ilahiler söyleyip girildiğini anlatmaktadır.[150] IX. Louis neredeyse tek bir çizik almaksızın Dimyat'ı ele geçirmişti. [151] Bazı mühimmat ve depolar acele ile yakılmış olsa dahi şehir tam bir erzak ve mühimmat

---

[146] Richard DeVizes**,** *Chronicles of the Crusades: Contemporary Narratives of the Crusade of Richard Coeur de Lion, and of the Crusade of Saint Louis,* CreateSpace Independent Publishing Platform, California 2014, s. 542-43; Abdullah Mesut Ağır, St. Louıs'in Haçlı Seferleri Esnasında Mısır ve Suriyedeki Siyasi Durum (1248-1254), *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,* Temmuz 2009, sayı:4, s. 101-2.

[147] Mayer, a.g.e, s.253. Malcolm Barber, *The New Kinghthood; A History of the Order of the Temple*, Cambridge Universty Press, London 1994 s. 148.

[148] Joinville, *a.g.e*. s. 107. Wallon, a.g.e, s. 141-42.

[149] DeVizes, *a.g.e*. s. 543

[150] Joınvılle**,** *a.g.e*. s. 107.

[151] Stanley Lane-poole**,** *A History Of Egypt In The Middle Age*, Barman Press, 2015, s. 232, C.Brockelmann, *İslam Milletleri ve Devletleri Tarihi*, Çev: Neşet Çağatay, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 1964, s. 217.

deposu konumundaydı. Üstelik Dimyat Kudüs'e sahip olmak açısından çok önemli bir mevkiydi.[152] Müslümanların donanımlı bir karargah kurdukları halde, arkalarında bir çok mühimmatı ve erzağı resmen Haçlılara yardım olsun diye geride bırakarak kaçmaları ile aniden kazanılan zafer Fransızların coşkusunu ve cesaretini büyük ölçüde arttırdı.[153] Sultan Necm ed-Din ise günden güne daha fazla rahatsızlanıyor ve yatağa bağımlı hale geliyordu ve Haçlılar zaferlerine kesin gözüyle bakmaya başlamışlardı. Çünkü V. Haçlı Seferi esnasında Dimyat halkı on sekiz ay boyunca orduya direniş göstermiş ancak halk veba salgınına yakalanınca ve kıtlık sebebi ile ölmeye başlayınca şehre giriş yapılabilmişti.

Şehrin resmen teslim edilmesi sebebi ile Sultan es-Salih bundan fevkalade müteessir olmuş ve ordugahın başında bulunan Fahreddin ve Türk Memlüklülerini Dimyat'ı müdafaadaki ihmalleri yüzünden ağır şekilde suçlamıştı. Ayrıca kendi emri olmaksızın kaçan korkakların ölümü hak ettiklerini düşünen Sultan müdafilerden elli neferin öldürülmesini emretmiştir. Es-Salih'in, başarısızlıklarından dolayı kendilerini öldürtebileceğinden korkan Memlükler onu öldürmek istemişler ancak Emir Fahreddin onlara sultanın hasta olduğunu yakında ölebileceğini sözleriyle belirterek "*Sabrediniz nerede ise şifa (!) bulmak üzeredir…! Ölürse ne ala, ölmezse zaten sizin elinizdedir*" suikast'ten vazgeçirmiştir. Gerçekten de 23 Kasım 1249 tarihinde Sultan'ın hastalığı şiddetlenmiş ve nakledildiği Mansura kalesinde hükümranlığının onuncu yılında vefat etmiştir.[154] Es-Salih'in askeri gelişimin haricinde dini, ilmi ve mimari alanda da önemli etkiler bırakan saltanatı yalnızca 9 yıl 8 ay 20 gün sürmüştür.[155]

2.2.2. Sultan Es-Salih'in Vefatı Sonrası Mansura Saldırısı

Vefatından önce Sultan, oğlu el-Melikü'l-Muazzam Tûrânşâh'ı veliaht olarak tayin etmişti. Hemen Hasan Keyf'te yaşayan oğlu El Melik el- Muhammed Turanşah'a

---

[152] Strayer, *a.g.e.* s. 169.
[153] David M. Masson, *Medieval History*, Bibliolife Publisher, Charteston 2008, s. 203.
[154] Yıldız, *a.g.e,* s.438-39; Académie des inscriptions & belles-lettres, *Recueil des historiens des croisades: Historiens orientaux***,** Paris: Imprimerie nationale Publisher, Paris 1872, s. 195.
[155] Bahriye Üçok, *İslam Devletlerinde Türk Naibeleri ve Kadın Hükümdarlar***,** Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul 2011,s. 46.

mesaj gönderildi. [156] Es-Salih Eyyûb'un savaşın tam ortasında ölümü gizli tutuluyordu çünkü Sultanın karısı Şecer üd-Dürr Turanşah'ın taht'a çıkması için ordunun ve yönetimde bulunanların tam desteğini garanti altına almak istiyordu.[157] Sultanın ölümü o kadar gizli tutuldu ki sanki Sultan hayattaymış gibi devlet işlerini idare edip adına belgeler imzalatılıp fermanlar verdildi ve her akşam Sultanın yemeği odasına getirtiliyordu. Bu noktada Sultanın karısı Şecer üd-Dürr parlak zekası ve iradesi olmazsa yenilgi kaçınılmazdı. Oğlunun gelişine kadar askerleri ve orduyu bir arada tutmayı başarmıştır. [158] Türk soyundan olan Şecer ed-Dür Melih Salih'in cariyesi olarak satın alınmıştı. Çok kısa sürede güzelliği haricinde zekasınıda belli etmiş ve hükümdardan Halil adında bir oğlu da dünyaya geldiğinde nikahına girip Mısır Melikesi olmuştur.[159]

Şecer üd-Dürr'ün aksine Fahreddin b. Şeyhüşşüyûh, es-Salih Eyyûb'un rakibi olduğu bilinmektedir. Es-Salih Eyyûb'ün yönetimi devraldığı dönemden beri Fahreddin zenginliği ve yönetimde söz hakkı olan çoğu kişi tarafından tutulması sayesinde güçlenmiş ve iktidarı ele geçirme fikirleriyle meşgul olmaya başlamıştı. Fahreddin'in darbe düşüncelerini engellemek açısından Es-Salih Eyyûb onu kilit altında tutmuş sonralarda ise onun gücünü kendi istekleri doğrultusunda devlet yararına kullanmayı öğrenmiştir. Aralarındaki güvensizlik durumu her daim devam edecek olsa dahi Sultan Fahreddin'in gözünü hediyelerle boyayarak ordusunda başkomutan olarak yer vermiştir. Yaşanılan güvensizliğe son darbe Dimyat savunmasında olmuştur. Çünkü Müslüman ordusu ve Fahreddin Haçlılar saldırıya başladığında tüm mühimmatı geride bırakarak çoktan kaçmıştı. Bu durum Es-Salih Eyyûb'ü Fahreddin'e karşı kinlendirmiş ancak vaziyet sebebi ile sabretmek ve görmezden gelmekten başka bir şey yapamamıştır. Savaşın bitiminden sonra es-Salih'in kesinlikle Fahreddin'i öldüreceği bilinmektedir. Ardılı Turanşah dahi babasının ölümünün ardından elde edebileceklerinden çekindiği için Fahreddin'i ortadan kaldırmayı planlamışsa da

---

[156] Académie des inscriptions & belles-lettres, *Recueil des historiens des croisades: Historiens orientaux*, Paris: Imprimerie nationale Publisher, Paris 1872, s. 195.
[157] Amalia Levanonı, Mısır'da Memlüklülerin İktidara Gelişi, Çev: Kâzım Uzun, *Tarih Okulu Dergisi (TOD)*, Yıl 10, Sayı XXIX, Mart 2017, s. 511; Helen J. Nicholson, *The Crusades*, Greenwood Publishing Group, Westport 2004,s.124. Mayer, *a.g.e*, s. 254.
[158] Stanley Lane-poole, *a.g.e*, s. 255. Bernard Lewis, *Ortadoğu İki Bin Yıllık Ortadoğu Tarihi*, çev: Selen Y. Kölay, Arkadaş Yayınevi, Ankara 2017, s. 119.
[159] Bahriye Üçok, *a.g.e*, s. 47.

Fahreddin'in ölümü 1250 yılında Haçlıların elinden olmuş ve bu durum Turanşah'ı rahatlatmıştır.

Turanşah Kahire'ye varıncaya kadar Sultanın ölümü gizli tutulmaya çalışılmış fakat Fransızlar durumdan haberdar olmuşlardı. Bu arada haber duyuluncaya kadar sultanın vefatından doğan boşluk giderilmiş ve Fahreddin orduyu yeniden düzenlemişti. Hasankeyf'te ikamet eden varis Turanşah'ın Mısır'a varması bir miktar zaman alacağı için IX. Louis ve Haçlı ordusu bu süreçten yararlanmaya karar verdi. Dimyat'ta toplanmak suretiyle Nil boyunca Mansura'ya[160] doğru ileri yürüyüşe geçtiler. Dimyat'ın doğu yakasında bulunan ve El-Kâmil tarafından 1219'da kurulan Mansura şehri stratejik bakımdan ehemmiyetli bir bölgede yer almaktaydı. El-Kamil askerleri ve kendisi için şehirde çok sayıda bina ile birlikte Nil nehri kıyısından muhtemel düşman taarruzunu engellemek maksatlı büyük bir sur da inşa ettirmişti. Mansura şehri, batı yönünden gelebilecek muhtemel saldırılara karşı korunmada Nil nehrinin sağladığı doğal koruma avantajının yanı sıra, kuzeyden gelebilecek saldırılara karşı da aynı şekilde Eşmum gölünün doğal koruması altındaydı. Mansûra'nın bir diğer mühim özelliği de Haçlılar'ın olası bir saldırısında Kahire yolunun üzerinde inşa edilmiş olmasından mütevellit stratejik konumu idi.[161]

Bu arada Haçlılar Kral IX. Louis'in kardeşi Alphonse Poitiers'in topladığı askerlerle birlikte gelmesini bekliyordu. Alphonse ilk başta IX. Louis ülkede yokken annesinin yanında olup ona yardım etmek istemişti.[162] Sonrasında ise abisi kralın yanında bulunabilmek için topraklarından topladığı vergiler ve papalığın bağışları sayesinde sağlam bir ordu oluşturmuştur. Bu ordunun gelişi Haçlıların gücüne çok önemli katkılar sağlayacaktı. Ancak yaz mevsimini Dimyat'ta geçiren Haçlı ordusu için Nil nehrinin taşması gibi korkunç bir durum söz konusuydu. Bekleme süresi uzadıkça taşma ihtimali olan nehrin ordugahı Nil deltasından uzaklara sürükleyebilme olasılığı da artıyordu. Üstelik Müslümanlar neredeyse her gece ufak baskınlarla askerlerin

---

[160] Şehre Mansüre adının verilmesi Haçlılar'a karşı burada bir zafer kazanılmasıyla alakalıdır. Şehir genellikle Haçlı seferlerinden bahseden kaynaklar ve Batılı tarihçiler tarafından Mansure çevresinde gerçekleşen savaşlar dolayısıyla söz konusu edilmekte ve tarihi önemi bu çerçevede belirgin hale gelmektedir. Bkz; Hilal Görgün, *T.D.V. İslam Ansiklopedisi, Mansure* c:28, İstanbul 2003, s. 16.

[161] Bedrettin Basağuy, Yedinci Haçlı Seferi: el-Melikü'l-Muazzam Tûrânşâh, Saint Louis ve Mansûra Savaşı, *BÜİFD* Cilt: V Sayı: 10, 2017 s. 180.

[162] http://fmg.ac/Projects/MedLands/CAPET.htm#LouisVIIIdied1226B, (Erişim Tarihi: 08.01.2018).

bazılarını öldürmeye başlamıştı. Hatta bir süre sonra öldürdükleri askerlerin kafalarını kesip yanlarında götürür olmuşlardı. Bunun sebebi yöneticilerinin her Hristiyan kellesi getirene para ödülü vermeye başlamasıydı.[163] Sonunda Alphonse Poitou'nun Fransa'dan yola çıkan takviye ordu ile gelişi Kral Louis'i rahatlatmıştır.[164] Poiters Kontu'nun gelişiyle Kral ve ordudaki tüm baronlar bir görüşme için toplandı. Kral onlara İskenderiye mi yoksa Kahire üzerine mi saldırmaları konusunda danıştı. Grubun çoğunluğu İskenderiye'nin büyük bir limana sahip olması ile gemilerle erzak ulaşımında fayda sağlayacağını düşünerek orayı seçtiler, fakat Artois Kont'u Robert Mısır'a saldırıda Kahire'nin daha stratejik öneme sahip olduğunu ve yılanın başını ezmek istiyorlarsa Kahire'ye saldırmaları gerektiği konusunda ısrar etti ki Kral da bu yönde düşüncelere sahip olduğundan baronların düşüncelerini bir kenara bırakarak kardeşini dinledi.[165] Daha fazla Dimyat'ta bulunmanın bir anlamı kalmadığı için Haçlı ordusu 1249 yılının Aralık ayında Dimyat ile Mansûra arasındaki Fâreskûr'a indi. Daha sonra ise Mansura'nın karşısında yer alan Cedile'de karargah kurdular.

Haçlıların ilerlemesi beklenenden yavaş olmuştu. Nil üzerinden tüm ordunun karşı yöne geçebilmesi için bir kanal açılması gerekiyordu. Bu durum neticesinde Haçlı birliklerinin Mansura'da bulunan Mısır askerlerine ulaşması bir ay sürdü. [166] Üstelik bazı gemiler nehri geçemeyip geride kaldı ya da ilerleme sırasında kayboldu. Hıristiyanların yaşadığı yavaşlık Müslümanların işine yaramış ve ordularını tekrardan bir araya getirme fırsatları olmuştu.

Bu sırada Fahreddin Kahire'ye bütün insanları Haçlılara'a karşı savaşmaya çağıran bir mektup göndermişti. Bu mektup sanki El Melikü's-Sâlih tarafından yazılmış gibi gösterilerek imzası kopyalanmıştı. Besmele ile başlayan Mektupta *"(Sizin için) kolay da olsa zor da olsa savaşa çıkın ve mallarınızla, canlarınızla Allah yolunda cihad edin. Eğer bilirseniz, bu sizin için daha hayırlıdır."* Yazıyordu. Camide okunan bu mektup korku ile karşılandı çünkü bazı kimseler Sultanın ölmüş olabileceğini tahmin etmişti.[167]

---

[163] Wallon, *a.g.e*, s. 145.
[164] Mayer, *a.g.e*, s. 254.
[165] Joinville, *a.g.e*, s. 113, Wallon, *a.g.e*. s. 148.
[166] Strayer, *a.g.e*, s. 171.
[167] DeVizes, *a.g.e*, s. 547.

Mısır ordugahı ile karşılıklı olarak kamp kurmuş olan Haçlı kuvvetleri kampın etrafını hendekler ve surlarla sağlamlaştırmış ve Müslüman askerlere taş atıp zaiyat vermek için çevreye mancınıklar yerleştirmişlerdir. Kral karşıya geçip Müslümanların üzerine yürüyebilmek için nehrin üzerine bir set yapılmasını ve karşı taraftaki Müslüman mancılıklarının atışlarından korunabilmesi içinde "cast-castles"[168] diye isimlendirilen iki burç yapılmasını gerekli gördü.[169] Ancak kralın yaptırdığı setler kolayca Müslümanlar tarafından etkisiz hale getiriliyordu ki bu süreçte Haçlı ordusu kısır bir döngüye girmiş gibiydi. Müslüman ve Hristiyan birlikleri arasında hem karada hem denizde çarpışmalar yaşandı. İki tarafın da mancınıkları birbirlerini taş ve ateş yağmuruna tuttu. Özellikle Müslümanların kullandığı Grek Ateşi[170] çok büyük tahribatlar veriyordu ve tahtadan yapılmış Haçlı kulelerini yerle bir ediyordu.[171] Nehir üzerindeki seti korumak için yapılan bu kuleler haçlılar için büyük öneme sahipti ve sabah akşam askerlerce korunuyorlardı. Bir gece kuleleri savunanlar arasında Saint Louis dönemi önemli tarihçilerinden biri olan ve IX. Louis'in tebasına katılarak şövalyelik unvanı alan Jean de Joinville de vardı. Aktardığına göre;

> *" Bizim aziz Kralımız, onların gönderdiği her Grek ateşinin sesini duyduğunda, yatağından doğrulup ellerini açarak, gözyaşları içinde ' Ey müşfik ve adil Tanrım beni ve adamlarımı koru!' diyordu. Ben onun dualarının bize gerçekten çok yardımcı olduğuna inanıyorum o gece her ateş düştüğünde kral kahyasını göndererek bizim durumumuzu ve ateşten zarar görüp görmediğimizi sordurdu".*[172]

---

[168] Tekerlek üzerinde hareket edebilen ve tahta kulelerle takviye edilmiş bir çeşit burç.
[169] Joinville, *a.g.e,* s. 116-17.
[170] Bu silah ilk defa VII. Yüzyılda Kallinos isimli suriyeli bir Yunan mimar tarafından icad edilmiş bazı patlayıcı ve yanıcı maddelerden mürekkep bir maddedir. Terkibi ve imali sadece Bizanslilar tarafından bilinmektedir. Rum ateşi karaya ve gemi üzerine yerleştirilen atıcı araçlarla düşmanlara karşı düştüğü yerde suyun bile söndüremediği büyük yangınlar çıkaran patlayıcı maddeler yağdirmaktadir. Bu, Bizans kuvvetlerinin ellerinde bulunan en etkileyici ve en korkunç silahtı. Daha sonra bu silahın çeşidi ve tahrip gücü daha da geliştirilmiştir. Mancınıklar yardımıyla atılan bu silah, düşman gemilerinin yanmasına ve batmasına sebep olmuştur. Daha ayrıntılı bilgi için bkz; Georg Ostrogorsky, *Bizans Devleti Tarihi,* İstanbul 2015.
[171] Stanley Lane-poole, *a.g.e,* s. 234; David Miller, *Brassey's Book of the Crusades,* Washington, D.C. ; Dulles, Va: Brassey's, Inc. Publisher, Washington 2001, s. 45.
[172]Joinville, *a.g.e***,** s. 121.

Müslümanların saldırıları ile zor durumda kalan Haçlıların topluca saldırıya geçmelerinin önünde büyük güçlükler bulunmaktaydı. Nehrin karşı tarafını kontrol eden Müslüman birliklerin gücünden çekinen Haçlılar Nil Nehri ile Eşmûn Gölü arasındaki üçgende sıkışıp kalmışlardı. Ara sıra Müslüman kuvvetleriyle tutuştukları çatışmalarda önemli zaiyat veriyorlardı. Haçlı askerlerinin bir kısmı ya öldürülmüş ya da esir edilmişti. Buna ilaveten bir kısım birlikleri de Dimyat'taki ordugâhtan uzaklaşarak ordunun ana merkezinden ayrılmıştı. Geride bulunan kuvvetler ise devamlı yaşanan çarpışmaların yorucu ve zarar veren etkilerine karşı çıkmakta zorlanmaya başlamıştı. Harâfişe denilen milis kuvvetlerinden yüzme konusunda iyi olanlar başlarına karpuz kabuğu geçirmek sureti ile Fransız kampına kadar yüzüyor, yaklaşan cismin bir karpuz olduğunu sanarak onu almak isteyen Frank askerlerini yakalamak sureti ile Müslüman ordugâhına getiriyorlardı. Üstelik Müslüman birlikleri, bir kontla 200 Frank askerînin bulunduğu büyük bir gemiyi de ele geçirmeyi başarmıştı. Ordusunun giderek zayıfladığını gören IX. Louis, birliklerinin savunmada kalması için pek çok emir vermiş, fakat bu süreçte itaatsizliklerle karşılaşmıştır.

Yaşanılan en büyük problem Haçlıların erzak dolu gemilerinin Nil üzerinde sürekli saldırıya maruz kalmasıydı. Haçlıların Eşmûn Tennah üzerinde bir geçit yapma girişimleri ise her seferinde Müslümanların Grek ateşi saldırıları ile engelleniyordu. [173] Saldırılarında başarılı olabilmek için her yolu deneyen IX. Louis'in kurtarıcısı bir Bedevi olmuştur. Bu Bedevi Eşmum Tennah'ı aşabileceklerini söyleyerek sığ bölgeleri göstermesi karşılığında kendisine 500 altın verilmesini talep etmiştir. [174] Hemen yeri göstermesi istendiyse de Bedevi önce altınların verilmesi gerektiğini yoksa söylemeyeceğini bildirdi. Altınlar verildiğinde gösterdiği bölgelerden Müslümanların kampına saldırılar başlatıldı.[175]

Kralın kardeşi Artois Kontu Robert'in komuta ettiği birlikler Tapınak Şövalyeleri ve William Salisbury önderliğindeki İngiliz birlikleri de dahil olmak üzere en iyi şövalyelerden oluşan 1.500 kişilik öncü kuvvet gösterilen sığ yerlerden geçti ve ana orduyu beklemeye koyuldu. Kral kampın güvenliğini temin ettikten sonra şövalyeleri

---

[173] Strayer, *a.g.e*, s. 172.
[174] Joinville**,** *a.g.e***,** s. 124; Wallon, *a.g.e***, s.**160; Jackson, a.g.e, s. 72.
[175] Lane-poole, *a.g.e*, s. 232; Bradbury, *a.g.e*, s. 200.

ile beraber peşlerinden gidecekti. Ancak şövalyeler bu beklemeyi kabul etmedi ve nehrin üzerindeki Müslüman kampını bastı. Bu sırada Emir Fahreddin'in hamamda yıkandığı ve hemen atına semer vurmaksızın yanındaki birkaç Memlüklüyle beraber şövalyeleri takip ettiği bilinmektedir.[176] Lakin yanındaki askerlerin kaçması ile tek kalan Fahreddin muzafferce çarpıştıktan sonra hayatını kaybetmiştir, bunun ardından Artois Kontu bir anda zafer sarhoşu olmuştu ve daha fazlasını istiyordu.[177] Mansura surlarının içerisine kaçan Müslüman askerlerini gören Kont, IX. Louis'in komutasındaki diğer askerleri beklemenin korkaklık olacağını düşünerek ardlarından gitmeye karar verdi.[178] Müslümanlar hemen bir plan yapmıştı. Rükneddîn Baybars el-Bündükdârî ve beraberindeki Bahrî Memlükler komutanlarıyla beraber Mansûra içinde mevzilenerek pusuya yatmışlar,[179] bu sayede peşlerinden gelen Saint Louis'in kardeşi Artois Kontu Robert de dahil 1.500 şövalyeyi kılıçtan geçirmişlerdi.[180] Savaşın başında ani bir galibiyet kazanan Haçlılar belki de Louis'in ordusunu da bekleselerdi Müslümanları çok büyük bir bozguna uğratabilirlerdi fakat sonra işler tam tersine döndü.

Vakanüvis İbn Vasıl olayı şu şekilde anlatmaktadır;

> *"Haber kendine ulaştırıldığında, emir Fahreddin hamamındaydı. Şaşkın bir şekilde, zırhı olmaksızın hemen atma atlayarak olan biteni görmeye gitti. Bir düşman birliği ona saldırıp öldürdü. Frenkler kralı kente girdi, hatta sultanın sarayına bile ulaştı, askerleri sokaklara dağılırken, Müslümanlar ve halk çareyi karmakarışık kaçm akta buldular. İslamiyet ölümcül bir yara almışa benzemekteydi ve Frenkler zaferin meyvalarım Memlûk Türkleri geldiğinde henüz toplayacaklardı. Düşman sokaklara dağıldığı için, bu süvariler kahramanca saldırıya geçtiler. Frenkler her yerde gafil avlanıp, kılıç veya gürz darbeleriyle öldürüldüler. Posta güvercinleri, gün başlarken Kahire'ye Frenklerin saldırısını haber veren, ama çarpışmaların sonucu hakkında tek bir kelime bile etmeyen bir*

---

[176] Lane-poole, *a.g.e.* s. 235.
[177] Strayer, a.g.e, s. 172.
[178] Işın Demirkent, *Haçlılar, T.D.V. İslam Ansiklopedisi*, c:14, İstanbul 1996, s. 541; M. Michelet**,** *History of France Vol. 1*, Forgotten Books, London 2016, s. 301.
[179] Mayer, *a.g.e.* s. 255.
[180] Yıldız, *a.g.e.* **s.**439, Lane-poole, *a.g.e***, s.** 235.

mesaj getirdiler. Kent m ahallelerinde herkes ertesi güne kadar üzüntüyle doldu, (bu üzüntü) yeni mesajlar Türk arslanlarının zaferini haber verene kadar sürdü. Kahire sokaklarında bayram edildi."[181]

Kardeşinin içinde bulunduğu durumdan bihaber olan IX. Louis'de ordusunu nehrin karşısına geçirmeye çabalıyordu. Bu sırada Artois Kontu Robert komutasındaki şövalyeleri yok eden Müslüman birlikleri Mansûra istikametinden Kral Louis'e doğru ilerlemekteydi. Bu esnada Kral IX. Louis ise birliklerine savaş pozisyonu aldırmakla uğraşıyordu. Müslüman askerler Uşmûm Tennah üzerindeki kanaldan karşıya geçmeye çalışan Haçlıları dağıtmak için sürekli olarak ok atışlarına maruz bıraktı.[182] Onların karşıya geçişini çok fazla zorlaştıran bu ok atışları, etkili bir hareketti çünkü Haçlılar ok atışında Müslümanlar kadar becerikli değillerdi. Ok yağmuru altında kalan Haçlıların artık geri çekilme imkanları da kalmamıştı.[183] Buna karşılık onlar da hem önden hem arkadan Mısır kuvvetlerini sıkıştırmaya çalıştılar. Kral Louis ordusunun ve kendisinin cesaretini mümkün olduğunca korumaya ve ordunun moralini yüksek tutmaya çalışıyordu. IX. Louis geri çekilmemeleri durumunda kesinkes yenileceklerini anlayarak hemen mühendislerini kanalın Dimyat tarafına geçmelerine aracı olması için bir köprü yapmaya gönderdi. Müslüman birliklerinin köprü yapımını engelleme çabalarına rağmen Haçlılar tüm güçleriyle karşı saldırıya geçerek Müslümanların ilerleyişini durdurdular. Nihayetinde gün batımına doğru kanalı bitirip Dimyat tarafına geçmeye muvaffak oldular. Bir süre sonra kamp kurdukları ordugahlarının çevresine duvarlar ören Haçlılar, oluşturdukları barikatları hendekle aşılmaz kılmaya çalıştılar. Akşam olduğunda Hospitalierler'in[184] reisi Ronnay'lı Henry geldi, kral ona kardeşi Artois Kontu hakkında herhangi bir haber alıp almadığını sordu, Hospitalierlerin reisi ise gerçekten onunla ilgili bilgi sahibi olduğunu ve onun şuanda cennette bulunduğu konusunda hiçbir şüphesi olmadığını söyledikten[185] sonra *" Ah efendim*" diye söze başlayarak

---

[181] Amin Maalouf, *Arapların Gözünden Haçlı Seferleri*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2016,s. 308.
[182] Abulafia, *a.g.e*. **s.**613.
[183] Strayer, *a.g.e*. s.172.
[184] Hospitalier (Hastane) Şövalyeleri veya St. Jean Şövalyeleri olarak bilinen bu tarikat, 11. yüzyılda kurulmuş şövalye birliğidir. Hospitalier Tarikatı hakkında geniş bilgi için Bkz. Sayime Durmaz, "Kuruluş Sürecinden Malta Kuşatmasına Hospitalier Şövalye Tarikatı*", 2. Turgut Reis Denizcilik Tarihi Uluslararası Sempozyumu* (1-4 Kasım 2013) Bildiriler, C.1, Editör: Cihan Yemişçi, Bodrum Belediyesi 2015, s. 464.
[185] Wallon, *a.g.e*. s. 167.

şöyle devam etti; "*Kalbinizi ferah tutun kralım ve şunu bilin ki sizin bugün sahip olduğunuz şerefe hiçbir Fransa Kralı sahip olmadı. Siz düşmanlarınızla gerektiği şekilde dövüştünüz, nehri yüzerek geçip onları taciz ederek savaş meydanından kaçırdınız ve savaş aletleri ile bu gece içinde uyuyacağınız çadırlarını ele geçirdiniz*" Kral ise şöyle dedi; "*izin verin bütün bunları bana bahşeden Tanrı'ya ibadet edilsin"*. Daha sonrada gözlerinden yaşlar boşandı.[186] Burada Kral tam olarak Tanrıdan kendisine verilen her şey için övüneceğini söylemiştir.[187]

Hristiyanların Mansura Savaşını kaybetmesinden sonra moral ve motivasyon üstünlüğünü ele geçiren ve Haçlıları yenebileceklerine dair güvenleri artan Müslüman kuvvetler, baskılarını daha da çoğaltmışlardır. Bu arada Turanşah 1 Şubat 1250'de [188] Mansura'daki ordugaha gelerek sultanlığını ilan etmiştir. Sultan Tûrânşâh'ın ordugaha gelmesiyle morali daha da yükselen Mısır ordusu, hücum pozisyonuna geçerken, Haçlılar ise savunmda kalmayı tercih etmişlerdir. Uzun süredir Müslümanların iç isyanlar yaşayacağının beklentisinde olan IX. Louis'in umutları Tûrânşâh'ın Mansûra'ya gelişiyle tamamen yok oldu.

2.2.3. Turanşah'ın Saldırıları ve Fariskur Savaşı

Dimyat'tan düzenli olarak Haçlılara erzak yardımı geliyordu ve bu durum Müslümanlar açısından sıkıntı oluşturmaya başlamıştı. Turanşah'ın emri ile küçük gemiler inşa edildi develerle el-Mahalle kanalına taşındılar. Bu sayede Fransız gemilerinin geçiş yolu üzerine içi asker dolu gemiler ile pusu kurulmuş oldu. Fransızlar görünür görünmez Müslümanlar donanmalara saldırarak içi mühimmat dolu 52 gemiyi ele geçirdiler.[189] Haçlıların bine yakın adamı ya öldürüldü ya da esir alındı. Haçlıların bu yenilgisi ile Nil nehri üzerinden sağlanan Dimyat bağlantıları kesilmiş oluyordu.[190] Her ne kadar bir haçlı donanması Dimyat'tan destek için yola çıktıysa da bu gemiler de Müslümanların eline geçti ve 32 Frank gemisi 9 Mart 1250'de Mansura'ya gönderildi. Tûrânşâh, Haçlılar'a son darbeyi vurmak için devlet

---

[186] Joınville, *a.g.e.* s. 134; Peryy, *a.g.e.* **s.** 181.
[187] Sepet, *a.g.e.* s. 35.
[188] Ramazan Şeşen, *Eyyübiler*, *T.D.V. İslam Ansiklopedisi*, , c: 12, İstanbul 1995, s. 23.
[189] Işın Demirkent, *Haçlılar, T.D.V. İslam Ansiklopedisi,* c:14, İstanbul 1996, s. 541; Stanley Lane-poole, *a.g.e***. s.** 238; DeVizes, *a.g.e***, s.** 549.
[190].Strayer, *a.g.e.* s. 175.

hazînelerini açarak askerelere para ve silah dağıttı.[191] Hemen her yerden aralarında Bedevîlerin ve gönüllülerin de bulunduğu çok sayıda asker topladı. Bu durumdan dolayı Fransızlar barış yapmaya karar vererek Turanşah'a elçiler gönderdiler. Görüşmelerde Kudüs ve Suriye'nin bazı yerlerinin kendilerine bırakılması şartı ile Dimyat'ı şehre girdikleri şekli ile teslim edeceklerini bildirdiler fakat bu teklif Müslümanlar tarafından reddedildi.[192] Aynı teklif zamanında Sultan Eyüp tarafından Franszılara yapılmış fakat Dimyat zaferi sonrasında çok güçlü görünen IX. Louis bu takası reddetmişti.[193]

Savaşlarda verilen kayıpların yanı sıra Haçlı kampında dizanteri, iskorbüt vb. hastalıklar giderek artmaya başlamıştı.[194] Müslümanların deniz savaşında öldürdüğü insanların cesetleri kıyıya vurmaya başlamıştı. Nehir kıyısında taş atacak kadar bile yer kalmamıştı. Sonunda IX. Louis yüz kadar serseri kiralayarak nehri sekiz günde temizletmiştir.[195] Ancak nehirdeki yılan balıkları cesetlerden bir kısmını yemişti ve Haçlılar da bu balıkları yemek zorundaydı. Asla yağmur düşmeyen bu topraklarda sağlığa zararlı koşullar sebebi ile hastalıklar herkese bulaştı.[196] Diş etlerinin ve bacaklardaki etlerin kuruyup hatta dökülmesine yol açan bu hastalıklar bazı tarihçilere göre dizanteri ve tifüstür ve bu hastalıklara yakalananların kurtulma olasılıkları çok düşük idi. Müslüman Türklerin kadırgaları sebebi ile de Dimyat tarafından hiçbir yardım gönderilemiyordu ki bu da pek çok yiyecek ve malın fiyatında artışa sebep oldu. Haçlılar arasında kutlanan Paskalya bayramında Franklar bir öküzü 80, bir koyunu 30, bir fıçı şarabı 10 Fransız livresinden; bir yumurtayı ise 12 denierden alabiliyorlardı ki bu fiyatlar o günün şartlarında oldukça pahalı idi.[197]

2.2.4. IX. Louis'in Esir Edilmesi

IX. Louis başkanlığında toplanan savaş konseyi bu şekilde daha fazla dayanamayacaklarını anlayarak Dimyat'a geri çekilme kararı aldı. 9 Nisan 1250 Salı günü tüm haçlılar ordugahlarını toplayıp tüm ağırlıklarını yakarak Dimyat'a hareket

---

[191] Wallon, *a.g.e.* s. 179.
[192] Işın Demirkent, *Haçlılar, T.D.V. İslam Ansiklopedisi*, c:14, İstanbul 1996, s. 541.
[193] Amin Maalouf, *Arapların Gözünden Haçlı Seferleri*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2016,s. 307.
[194] Jackson, *a.g.e.* s. 72.
[195] Joinville, *a.g.e.* s. 149.
[196] Michelet, *a.g.e.* s. 304.
[197] Joinville, *a.g.e.* s. 150; Peryy, *a.g.e.* **s.** 182.

etti. Yenilgi düşmanın nihai zaferi ile değil de Dimyat ile olan irtibatın kopmasından dolayı gerşekleşmiş gibi görünüyordu [198] Hasta ve yaşlılar gemiler aracılığı ile taşınacakken diğerleri kara yolu ile Dimyat'a gidecekti. Mısır askerleri Nil Nehri'nin doğu kıyısından saldırıya geçerken, milis kuvvetler batı kıyısından Haçlılar'a saldırdı ve Fariskur dolaylarında şiddetli bir çarpışma yaşandı.[199] Bazılarına göre Haçlılardan on bini bazılarına göre ise otuz bini bu savaşta öldü. Fariskür Savaşı'nda kraliyet muhafızlarının komutanı Geoffrey of Sargines tarafından korunan ve ordusunu bırakıp kaçmayı reddeden IX. Louis, Şarimşâh'ın (Şarmüşşeyh) kuzeyinde yer alan Münyetü Abdullah tepesindeki bir kulübeye sığındı. Bu arada Haçlılar arasından ismi Marcel olan bir hain askerlere Kralın emri ile teslim olmalarını yoksa Kralın öldürüleceğini söyleyince tüm haçlılar Müslümanlara teslim olmuştur.[200] Ardından kıdemli komutanları ile beraber esir alınan IX. Louis zincirlere vurulmuş bir şekilde Mansura'ya ordugahına getirilerek[201] Sultan Turanşah'ın emirlerinden olan İbrahım b. Lokman'ın evine yerleştirildi. Esaret sırasında Kral, dualarını her gün kendi sarayında mükemmel bir sağlık içindeymiş gibi iki papaz ile birlikte okudu ve Suriye'deki kaleleri terk etmesinin istendiği ve reddedildiği zaman, en rezil muamele ve işkence ile tehdit edildi.

Zehebî'nin Fâriskûr Savaşı'nın tanıklarından olan Sadeddîn b. Hammûye'nin tarihinden naklen anlattığına göre IX. Louis canını kurtarmak isteseydi bir at veya gemiyle kaçıp kurtulabilirdi. Fakat o, ordusunun gerisinde durup onları korumaya çalıştı. Dimyat'taki birlikleri dışında, Haçlılar'ın muharip kuvvetlerinin tamamı ortadan kalkmıştı. Dimyat'ta kalan Haçlılar ise büyük bir korkuya kapılmışlardı. Bu sırada ise Dimyat'ın teslim edilmesi ve IX. Louis'in serbest bırakılması konusu konuşulmaya başlanmıştı çünkü Müslümanlar bu işgalcilerden bir şekile kurtulmak istiyordu.

---

[198] John France, *Western Warfare ın the Age of the Crusades 1000-1300*, UCL Press Limited, 1999, London, s. 35.
[199] Murray, *a.g.e*. s. 324.
[200]Timothy Venning, Peter Frankopan, *A Chronology of the Crusade*, Routledge Companions, London 2015, s. 328; Joinville, *a.g.e.* s. 156.
[201] Ramazan Şeşen, *Eyyübiler*, *T.D.V. İslam Ansiklopedisi*, , c: 12, İstanbul 1995, , s. 23; Slack, *a.g.e.* s. 146.

2.2.5. Turanşah'ın Öldürülmesi

Bilindiği gibi Turanşah Mısır yolculuğuna çıktığı sırada Dımaşk çevresinde sultan ilan edilmişti. Fakat kaynaklarda ifade edildiğine göre Turanşah hükümdarlık vasıflarını taşımayıp, genç tecrübesiz kötü huylu ve siyasetten anlamayan birisiydi.

Şecer üd-Dürr Turanşah gelene kadar tahtı koruma görevini üstlenerek yeni sultanın yaranına uğraşmış fakat karşılık olarak beklediğini alamamıştır. Turanşah babasının vasiyetini hiçe sayarak kazanılan zaferin sarhoşluğuyla üvey annesi ve Memlüklülere iyi davranmamaya başlamıştır. Ayrıca babası gibi o da kendi güvendiği kişileri yönetime geçirerek gücünü arttırmak için uğraşmıştır. Öncelikle sultanın danışmanı olan emirleri bu suretle azletmişti. Şecer ed-Dür genellikle Turanşah'ın planlarını engellemeye çalışıyordu fakat sultan emirlerini her daim tehtidleri aracılı ile gerçekleştiriyordu. Dahası sarhoş olduğu zamanlar kılıcı ile mumları kesip atıyor ve bunların Memlüklü emirleri olduğunu düşünerek sürekli imalarını yeniliyordu.[202] Kendisi ve çevresindekilerle birlikte şaşahalı ve serseri bir hayat yaşıyordu. Babasının dost ve emirlerini aşağılamak amaçlı, yolda gördüğü çapulcuları bu kişilerin isimleriyle anmaya başlamıştı.[203]

Turanşah galibiyet sonrasında Fariskür'e yerleşti ve burada ahşap bir burç inşa ettirerek zevk ve sefa içinde yaşamaya başladı. Sultan Turanşah'ın el yazısı ile Dimeşk Naibi Emir Cemal ed-Din'e yazdığı mektup şu şekildedir;

> *"Sıkıntılarımızı neşeye çeviren, her şeye kadir olan Allah'a şükürler olsun! Biz zaferimizi O'na borçluyuz. Onun bizim üzerimize yağdırdığı rahmet sonsuzdur, fakat bize bahşettiği bu son nimeti o kadar kıymetli ki. Sen şimdi Dimeşk halkına ve gerekirse tüm Müslümanalar'a Allah'ın bize Hristiyanlar karşısında zaferi nasip ettiğini ve şimdi onların ellerimizde olduğunu ilan edeceksin. Bu yılın ilk günü olan pazartesi gününde hazinemizin kapılarını ardına dek açtık ve imanlı askerlerimize silahlar dağıttık. Aynı zamanda sıkıntılı halimizden Arap kabilelerini de haberdar ederek onları yardıma çağırdık ve bu suretle onlardan yığınla*

---

[202] Levanonı, *a.g.m*. s. 516; Yıldız, *a.g.e*. **s.** 440; Wallon, *a.g.e.* **s.** 195.
[203] Bahriye Üçok, *a.g.e*. s. 49.

gönüllü bize katıldı. Salı gecesi ile Çarşamba gecesi düşmanlarımız tüm ağırlıklarını bırakarak Dimyat tarafına doğru çekilmeye başladı. Gecenin karanlığına rağmen biz onları takip ettik onlardan 30.000 kişiyi öldürdük ki korkuya kapılıp Nil'e kendilerini atanların sayısı bu rakamlara dahil değildir. Elimize geçen esirleri ise öldürüp cesetlerini yine Nil'e attık. Onların Kralı çekilmeye mecbur oldu ve bir süre boyunca merhamet diye ayaklarımıza kapandı. Biz de onun canını bağışladık ve rütbesinden dolayı kendisine lazım gelen her türlü hürmeti gösterdik. Bu zaferle Dimyat'ı da geri aldık."[204]

Kendini eğlenceye veren ve lüks hayatı mal varlığının tükenmesine yol açan Sultan, Şecer ed-Dür'e mektup yazarak ona ağır ithamlarda bulundu. Hazineyi sakladığını ve en kısa sürede iade etmesini istedi. Oysa hazine Fahreddin tarafından yeni Sultan Mansura'ya gelene kadar Haçlılara karşı halkı birleştirmek için kullanılmıştı. Sultanın hakaretleri Bahrî Memlük emirlerinin kulağına kadar gitti.[205] Şecer üd-Dürr gibi Türk soyundan olan Bahrî Memlük emîrleri kendilerine karşı yapılan hakaretlerin sonunda Turanşah'a karşı suikast girişimi başlattı.[206] Baybars el-Bundukdârî liderliğindeki Bahri Memlüklüler sultanın yemek yediği bir sırada ona saldırdılar, Baybars el-Bundukdari kılıcı ile sultanın ellerinin ortasına vurdu ve dört parmağını birden kesti. Sultan bu suikast girişimi için emirlere dönerek şöyle dedi;

" *Ey Emirler, sizlerin de gördüğü gibi beni öldürmek isteyen bu halka mensupları karşısında sizlere başvuruyor ve yardımınızı istiyorum*" ve ardından Bahri memlüklülerden şu cevabı almıştır; *"Sen bizim seni öldürmeyi istediğimizi söylüyordun, o zaman sen bizi öldürmeden önce bizim seni öldürmemiz çok daha iyidir."*[207]

Bunun üzerine Turanşah yaptırmış olduğu burç'a doğru kaçtı ve kapısını kitledi ardından gelen Memlüklülerse kapıyı ateşe verdi. Turanşah o kadar nefret kazanmıştı

---

[204] DeVizes, *a.g.e.* s. 551-552; Ağır, *a.g.m.* s. 101.
[205] Richard DeVizes, *a.g.e.* s. 551; Yıldız *a.g.e.* s. 440.
[206]Muhy ed-Din İbn Abdüz-Zahir, *Baybars the First of Egypt*, İng. Çev. Syedah Fatima Sadekue, Dacca: Geoffrey Cumberlege, Oxford University Press, London 1956, s. 35; Cengiz Tomar, *Şecerüddür, T.D.V. İslam Ansiklopedisi,* Cilt. 38, İstanbul 2010, s. 404
[207] Joınvılle, *a.g.e.* **s.** 169

ki kimse ona yardım teşebbüsünde bulunmadı. Yanarak ölmemek için burçtan atlamaya çalışan Turanşah Memlüklülerin okları tarafından vurularak ve ya nehre düştüğü esnada boğularak can verdi. Halife'nin elçisinin şefaati ile üç gün sonra şişmiş cenazesi nehirden çıkarıldı. Turanşah sadece 70 gün sultanlık yapabilmişti. Vefatı ile seksenbir yıl boyunca devam eden Eyyubî iktidarı Mısır'da sona ermiş, yerine Memlûk sultanlığı geçmiştir. Şecer ed-Dürr Bahrî Memlük emîrlerinin Turan Şah'ı öldürtmelerinin hemen ardından sultan ilan edildi.[208] Atabeği olarak Memlük emîrlerinden biri olan İzzeddin Aybek seçildi. Şecer ed-Dürr Mısır yönetiminin Türk Memlüklerinin eline geçmesinde önemli rol oynayarak Memlükler devrinin başlamasına aracı olmuştur.[209] Ancak Abbası halifesi ve halk yönetimde bulunan karşı cinsi iyi karşılamadı. Hatta Mısır'a giden halifenin elçisi "*Ülkelerinde erkek kalmadıysa biz gönderelim"* diyerek Halifenin hakaretini iletti. Bir süre bu şekilde yönetime bulunan sultan baskılara dayanamayarak Emirlerinden İzzettin Aybek ile evlenerek sultanlığı ona devretti.

2.2.6. Kutsal Topraklardaki Kraliçe Marguerite

Şüphesiz ki Marguerite kendisini neredeyse hiç sevmeyen Kraliçe Blanche ile Fransa'da kalmaktansa eşinin yanında bulunmayı tercih etmiştir.[210]Kraliçenin eşine seferleri sırasında eşlik etmesi en başında zorlayıcı görünmese bile Kralın esareti zamanında hamile olan Marguerite Kutsal Topraklarda bulunduğu zaman zarfında pek çok zorlukla karşılaşmıştır. Joinville'in aktardığına göre Kraliçe uyurken Müslümanların odasına dolduğunu görerek *"yardım edin, yardım edin!"* diye bağırıyordu. Karnındaki bebeğine de bir şey olur korkusu ile seksen yaşında ihtiyar bir şövalyenin yatağının hemen başında bulunmasını ve elini tutmasını istedi. İhtiyar Şövalye Kraliçe her bağırdığında *"Madam ben buradayım korkulacak bir şey yok"* diyordu. Kraliçe doğumdan önce yanındaki şövalyeden Müslümanların herhangi bir saldırıda bulunmaları takdirde kendisini öldürmesi için sadakat yemini etmesini istemiştir. Şövalyenin cevabı ise bunu seve seve yapacağı olmuştur.[211] 1250 yılında Kraliçe bir erkek çocuğu dünyaya getirdi ve adı John konuldu. Kraliçenin doğum

---

[208] Mayer, *a.g.e.* **s.** 256.
[209] Cengiz Tomar, *Şecerüddür, T.D.V. İslam Ansiklopedisi*, Cilt. 38, İstanbul 2010 s. 404-5.
[210]Ian Lıttlewood, *The Rough Guide Chronicle*, France, Rough Guides, London 2002, s. 80.
[211] Joinville, *a.g.e. s.* 184-185; Wallon, *a.g.e*. s. 185.

sırasinda çektiği acı ve üzüntüler sebebi ile keder ve üzüntü anlamına gelen Tristran adı da verildi.[212]

Müslümanlar karşısında Haçlı ordusunun yenilgiye uğradığı haberi Dimyat'a ulaşınca denizcilerden bazıları şehirden kaçmayı önermiş, fakat kralın vekili olarak şehirde bıraktığı Kraliçe Marguerite, bu teklife karşı çıkarak uygulamamıştır.[213] Öyle ki bu teklifi uyguladıkları takdirde Kraliçe, Louis'i kurtarmak için ellerinde tuttukları son kozu da kaybedeceklerinin bilincindeydi. Bu nedenle Pisa ve Ceneviz'in ileri gelenleriyle görüşerek, Dimyat'ta kalmaları durumunda ücretlerine zam yapacağını ve levazımat teminindeki hizmetlerine mukabil aldıkları ücreti fazlasıyla arttıracağını bildirdi. Bunun neticesinde Haçlılar Dimyat şehrinden ayrılmaktan vaz geçtiler. Kraliçe Marguerite Dimyat'taki mevcut gıda maddelerini üç yüz altmış bin livreden fazla ödemek sureti ile satın aldırttı.

Şecer ed-Dürr önce Dimyat'ta hala daha varlıklarını sürdüren Haçlılar meselesini halletti ve Emir Hüsameddin Muhammed'i Mansura'da tutsak olan IX. Louis'e göndererek barış ve anlaşma müzakereleri başlattı.[214] Kraliçenin 800.000 Bizans altını fidye vermeye razı olması neticesinde on yıllık ateşkes sağlandı. Varılan anlaşmaya göre Dimyat'ı Müslümanlar alacak, buna karşılık fidyenin yarısı ödendikten sonra Louis Mısır'ı terk edecekti. Varılan anlaşmayla sağ kalan Haçlı esirleri serbest bırakılacak ve Dimyat'taki malzemelerini beraberlerinde götürmelerine müsaade edilecekti. Fidyenin ilk taksidi olan 400.000 dinar Dimyat'ta bulunan Kraliçe tarafından ödendikten sonra kral serbest bırakıldı.[215] Kraliçe lohusa haliyle Dimyat'ı 7 Mayıs 1250'de teslim ettikten sonra Kralı beklemek üzere Akka'ya gitti. Müslüman askerlerin teslim edilmesinin ardından uzun zamandır tutuklu vaziyette olan Franklar da hemen salındı.[216] Böylece haçlıların 11 ay süren Dimyat işgalleri son buldu. Joinville'in aktardığına göre Müslümanlara fidye için

---

[212] Peryy, a.g.e. s.194. S.J Allen, *An Introduction to the Crusades*, University of Toronto Press, Toronto 2017, s. 49.
[213] David Miller, *Brassey's Book of the Crusades*, Washington, D.C; Dulles, Va: Brassey's, Inc. Publisher, Washington 2001 s. 118.
[214] Yıldız, *a.g.e*. s. 441.
[215] Lane-poole, *a.g.e.* s. 275; H. Francois Delaborde, *Vie de Saint Louıs***,** Paris: A. Picard, Paris 1899, s.77-78.
[216] Archer, *a.g.e.* **s.** 400.

ödenecek paraların sayımı cumartesi sabahtan Pazar akşama kadar devam etti.[217] Sultan El-Melik El-Kamil, Sultan El Melik Es-Salih, Necm ed-Din ve sultan Turanşah zamanında esir alınan ve sayıları on iki bini bulan esirler serbest bırakıldı.

Kralın serbest bırakılmasından sonra IX. Louis Fransa'ya dönmediği gibi kraliçe'de dönmedi ve 1254 senesine kadar eşi ile beraber kaldı. Yine pek sık görüştükleri söylenemezdi. Joinville'in aktardığına göre Kral, kraliçe ve çocukları hakkında hiç kimse ile tek kelime konuşmamıştı. İnsanın eşine ve çocuklarına böylesine yabancılaşması pek hoş değildi.[218] Üstelik kraliçe denizaşırı ülkelerde ikinci bir çocuk daha dünyaya getirmişti. Leydi Blanche Yafa'da dünyaya gelmiştir.

2.2.7. Esaretin Bitişi ve Akka Yılları

Tüm Haçlı seferi kralları gibi Louis de Mısır'a boyun eğdirmeyi ve Kutsal Topraklar için savaşı kazanmayı umut ediyordu ancak seferi başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Fakat birçok yönden, Fransız kralının ezici idealizminin gerçek ve dikkat çekici derinliği ancak bu aşağılayıcı yenilginin ardından ortaya çıktı. Benzer koşullarda, böyle bir kontrolsüz harap sebebiyle utanan birçok Hıristiyan hükümdar, Yakın Doğu'ya sırtını dönerek Avrupa'ya geri dönmüş olacaktı. Louis tam tersini yaptı. Mısır rejimini serbest bırakmaları için baskı yapmaya devam etmediği sürece, adamlarının Müslüman esaretinde muhtemelen çürümeye devam edeceğini fark eden kral, ilerideki dört yıl boyunca Filistin'de kalmayı seçti. Danışmanlarına yazdığı bir mektupta tutsakların serbest kalmasını güvence altına almak ve Outremer'in Cristendom'dan kaybolmasını engellemek için kalması gerektiğini savaşçılardan kendisine katılmasını ve para göndermelerini istedi. Baronların çoğu Fransa'ya döndü kardeşlerine de dönme emri verdi. Kral dikkatini Akkaya yöneltti.[219] IX. Louis Akka'ya hareketini es-Sahib Cemal ed-Din b. Matrub şu şiiri ile yorumlamıştır;

"Kralı görecek olursan ona bu sözleri götür.

Bu sözler hakikatin taraftarındandır.

---

[217] Joinville, *a.g.e*. **s.** 178.
[218] Joinville, *a.g.e*. s. 251.
[219]Strayer, *a.g.e*. s. 178.

İsa Mesih'in askerlerinin ölümü,

Tanrıdan sana bir armağandır.

Mısır'ı almak için çıkartma yaptın,

İnsanlarınıysa sadece korkak sandın!

Oysaki sen içi hava dolu bir davulsun.

Müslümanları yok etme zamanı geldi zannettin.

İşte bu yanlış zan,

Görebildiğin her zorluğu gözünde küçülttü.

Bizim mükemmel irademizse,

Askerlerinin mısır üzerindeki emellerini sildi götürdü.

Ve ayaklarının altında kabirler açıldı.

Şimdi sana eşlik eden yetmiş bin kişiden ne kaldı geriye?

Ölüler yaralılar ve esirler!

Belki tanrı sana buna benzer niyetleri sık sık ilham eder!

Fakat bu tüm Hristiyanların mahvoluşuna sebep olacak.

Ve mısır artık onların öfkesinden korkmayacaktır.

Şüphe yok ki papazlarında sana zaferi müjdelemişlerdi.

Onların kehanetleri yanlışmış demek.

Sen iyisi mi kendine daha bilgin bir kahin bul!

Eğer intikam duygun seni yine mısıra gelmeye iterse,

Şundan emin ol ki,

Emir Lokman'ın evi hala duruyor, zincirler hazır ve hadimda ayakta!"[220]

Burada IX. Louis'in esir edildiği sırada tutulduğu yer olan Emir Lokman'ın evine gönderme yapılmaktadır.

Kral bundan sonra Haçlı Krallığın'dan artakalan tek bölge olan Suriye-Filistin kıyılarında dört yılını geçirerek kaleleri onarmaya başlayıp [221] Montmusart banliyösunun çevresine bir savunma duvarı inşa ettirmeye başladı. Ödediği büyük fidyenin ardından Tanrı'nın azabı olarak gördüğü halinden kurtulup[222] 1254 yılına kadar surları inşa ederek Latin krallığının savunmasını güçlendirmeye çalıştı ve Latin devletleri arasında düzen sağlamak için büyük çaba sarf etti.[223] Akka, Sezar, Jaffa, Sidon, bu yıllar boyunca yeniden inşa edildiler [224] IX. Louis Mısır Memlük Sultanı İzzeddin Aybek ile görüşme sağlayarak Trablusşam ve İskenderiye'de konsoloslukların aktif olması için bir antlaşmaya varmıştır. Bu sayede kral doğuda konsolosluk kuran ilk Fransız hükümdarı olmuştur.[225] Ayrıca Antakya ve Kilikya arasında barışı sağlamıştır.[226] Bu süreçte Eyyübi Hükümdarı el-Melikü'n-Nasır Yûsuf IX. Louis'i Kudüs'ü ziyaret etmesi ve hac görevini yapması için davet ettiysede Kral bu teklifi reddetti Çünkü Kudüs'ü ele geçirmeden oraya ayak basmak istemiyordu.[227]

IX. Louis Fransız kraliyeti tarafından yıllık yaklaşık 4 bin livre ödenerek Akka'da yüz Frank şövalyesinden oluşan kalıcı bir garnizon kurdu ve başına da Geoffrey of Sargines'u getirdi. [228] Tüm harcamalar başka hiçbir yerden yardım almadan Fransa kraliyet gelirlerinden elde ediliyordu[229] 1270'de de ölümüne kadar bölgeye hizmet ederek kendi hazinesinden fon sağlamıştır.[230]

---

[220] DeVizes, *a.g.e.* s. 554-555; Ağır, a.g.m, s**.** 116; Berger, *a.g.e.* s. 384.
[221] Umberto Eco**,** *Ortaçağ II Katedraller, Şövalyeler, Şehirler*, Alfa Yayınları, İstanbul 2015, s. 151.
[222] Christopher Tyerman, *The Crusade*, Sterling Publishing Company, New York, 2009, s. 46.
[223] Tate, *a.g.e***. s.** 123.
[224] Miller, *a.g.e*. s.v45.
[225] Ali İbrahim Savaş, *Konsolos, TDV İslam Ansiklopedisi*, C:26, Ankara 2002, s. 178.
[226] Murray, *a.g.e*. s. 324.
[227] Ali Ahmed El-Sayed, Abdallah Abdel Ati Al-Naggar, *Relations Between East and West Various Stedies: Medieval and Contemporary Ages*, Dar al-Kitab al-Gamey, Cairo 2017,s. 198.
[228] Strayer, *a.g.e***. s.** 181.
[229] Académie des inscriptions & belles-lettres, *Recueil des historiens des croisades: Historiens orientaux*, Paris: Imprimerie nationale publısher, v: 2, s. 227; Işın Demirkent, *Haçlı Seferleri*, Dünya Yayıncılık, İstanbul 2013,s. 135.
[230]Allen, *a.g.e*. s. 49.

1252 yılında Krala annesinin ölüm haberi geldi. 26 ya da 27 Kasım tarihlerinde, muhtemelen öğleden sonra üçe doğru Kastilyalı Blanche öldü.[231] Kalp rahatsızlığı ile zayıflamış olmasına rağmen, Blanche hiçbir zaman yükümlülüklerini ihmal etmemişti. Konsey toplantılarına başkanlık etmeye devam ederken, yasaları imzaladı ve Paris'in fakirlerine sürekli yardım ederek kol kanat gerdi. Kral annesinin ölümü ardından iki gün boyunca hiç kimse ile konuşmadı. Joinville kralın odasına gidip onunla görüştüğünde Kral " *Ah, seneşal, annemi kaybettim!"*dedi. Jonvılle ise ölümün kaçınılmaz olduğunu ve kralın yas tutmasına şaşırdığını belirtti. Kraliçe için deniz aşırı ülkelerde mükemmel bir dini tören düzenlemesini sağladı ve daha sonra Fransa'ya kiliselere gidecek olan mektuplarla dolu bir sandık yolladı; kiliselerden annesi için dua etmelerini istiyordu.[232]

Kutsal topraklardan ayrılmadan önce Louis Fransızların Müslümanlara karşı güçlü bir müttefik bulmaları umudu ile Moğolarla görüşmeler başlattı [233] İttifak kurmak ve inançları hakkında bilgi sahibi olmak için Akka yıllarında sürekli elçilikler göndermiş fakat çabaları meyvesiz kalmıştır.[234] Roma Kilisesi tarafından Moğollara Hıristiyanlık telkininde bulunmak üzere gönderilen Plano Carpini den sonra IX. Louis de Fransisken rahip Willhelm Rubruck'i Moğollarla altı ay kalması için gönderdi. Louis'in sık sık mektuplar aracılığı ile görüşmeler sağladığı bilinmektedir.[235]Yanında iyi bir tercümanın bulunmuyor olmasının Rubruck'un işini oldukça zorlaştırdığı anlaşılmaktadır. Bu sebeple Kutsal Kitabı yaygınlaştırma çabaları istenilen sonucu vermemişti daha sonrasında orada bulunduğu süreçte yazdığı kitabı 1255'de Louis'e sunmuştur.[236]

---

[231] Sepet, *a.g.e*. s. 4.
[232] Joinville, *a.g.e*. s. 254; Berger, *a.g.e*. s. 416.
[233] Mayer, *a.g.e*. s. 257.
[234] Slack, *a.g.e*. s. 7.
[235]John France, *The Crusades and the Expansion of Catholic Christendom (1000-1714)*,Routledge, London 2006, s. 238.
[236]Carlton Hayes- Parker Thomas Moon, *Anciend and Medieval*, The Macmillan Company, London 1932, s. 720; Özgür Türker- S. Serkan Ükten, Haçlılar, Moğollar ve Ortadoğu'da Haçlı- Moğol Münasebetleri, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, sayı:54, 2017, s. 339.

BÖLÜM 3

KUTSAL TOPRAKLARA VEDA VE VIII. HAÇLI SEFERİ SÜRECİ (1254-1270)

3.1. Fransa'ya Dönüş

Sonunda, IX. Louis'in gemileri Paskalyadan sonraki St. Mark arefesinde 24 Nisan 1254 tarihinde Fransa'ya doğru yol aldı.[237] Annesi Blanche iki yıl önce ölmüştü kardeşi oradaydı ama onun yokluğunda ülke iyi yönetilememişti ve Capet bölgesi giderek daha dengesizleşmişti.[238] Ayrıca artık İngiltere ile olan belirsiz durumlarını da kesinleştirmek gerekiyordu. Kral, Kutsal Topraklar'dan değişmiş bir adam olarak geri döndü ve daha sonraki yaşamı aşırı dindarlık ve sadelikle geçti bir keten gömlek giyiyordu, en müthiş yiyeceklerin sadece az bir miktarını yedi ve sürekli olarak dua ayinlerine katıldı. Hatta bir noktada Louis tacını bırakmayı ve bir manastıra girmeyi düşündü. Kralın huzurundaki bir kadın ile konuşmasına göre kadın kendisine Fransa kralı olmasının yanlış olduğunu ve Rahipler ve keşişler kralı olması gerektiğini söyleyerek yalvarmıştır Kral ise doğru söylediğini ve Tanrının onu kral yaparak memnun olduğunu ancak Krallığı yönetebilecek birini seçseydi daha iyi olacağını belirtti. [239] Tarihçi Joinville'in aktardığına göre kral deniz aşırı ülkelerden döndüğünde o kada dindarca yaşadı ki asla kunduz ya da gri sincap kürkü giymedi. Ne kırmızı ne de yaldızlı mahmuz ya da üzengiler kullandı. Yemek konusunda çok fazla kanaatkar oldu ve aşçısına hiç özel yemek hazırlatmadı.[240]Mısır seferi, Kral Louis'in hayatını yeniden şekillendirdi, Bir buçuk asırlık Kutsal Toprak savaşında neredeyse bozulmamış bir başarısızlıktan sonra, bu en son geri dönüş Batı'da şüphe ve umutsuzluğun yer edinip idealizmin tükenmesine yol açtı. Hatta bazıları bile Hıristiyan inancına sırtını döndü.[241]

---

[237] Joinville, a.g.e. s. 259.Christopher Tyerman, *God's War: a New History of the Crusades*, Allen Line History Series, Harvard University Press, Massachusetts 2006, s. 805.
[238] Archer, *a.g.e.* s. 401; Strayer, *a.g.e*. s. 181.
[239] George William Cox, *The Crusades*, C. Scribner's sons, New York 1890, s. 204.
[240] Joinville *a.g.e*. s. 275.
[241] Asbridge, *a.g.e*, s. 606-8.

Fransa'ya Döndükten sonra İngiltere ile olan kötü dış ilişkiler Louis'i rahatsız etmeye başlamıştı. III. Henry onun kayınbiraderiydi [242] Fransa ve İngiltere'nin durumu karışıktı. Baronlarının bir kısmının malları İngiltere yönetimindeydi. IX Louis tebasının iki kiliseye birden ibadet etmemesini istiyordu.[243]1254 yılında barış görüşmeleri başladı. Aralık 1259'da imzalanan Paris Antlaşması ile III. Henry'nin Akitanya Dükü ünvanını alarak Fransaya bağlılığını kabul etmesi ve Normandiya'daki tüm haklarından vazgeçmesi sağlandı. Buna karşılık IX. Louis İngiltere'ye Perigor'du ve Limousin'i bırakarak cömert davrandı. [244] Böylece İngiltere ve Fransa arasında Fransa kralı II. Philippe ile İngiltere kralı Yurtsuz John dömeninden beri süregelen anlaşmazlığa son verildi. [245] Kral danışmanlarının baskısına rağmen İngiltere Kralı ile barış yapma kararı almıştı.

> Konsey, "*Efendim, bize öyle geliyor ki, İngiltere Kralı'na tarafınızca verilmiş olan bir topraktan vazgeçmektesiniz. Oysa Kral'ın zaten bu topraklar üzerinde hakkı yok, çünkü söz konusu topraklar bir kararnameyle babasından almıştı*." IX. Louis III. Henry'nin bahsi geçen topraklarda iddia edebileceği bir hakkı olmadığı bildiğini, tam olarakta bu nedenle bölgeyi ona verdiğini söyledi: *"Eşlerimiz kardeş, çocuklarımız kuzen, dolayısıyla barış içinde olmalıyız. İngiltere Kralı ile barış yapmak suretiyle onu derebeyim yapma şerefine nail oldum. Oysa eskiden öyle miydi?"* demiştir.[246]

Kral bir süre sonra kendini tamamen halkına adadı, Arapların sergilediği sayısız kütüphaneyi görünce halka açık hale getirmek için IX. Louis benzer bir kuruluşu

---

[242] Raimond Berenger'in diğer kızı, Marguerite in kardeşi İsabelle İngiltere kralı III. Henry ile evlenmişti.
[243] Leslie**,** *a.g.e.* **s.** 18
[244] Lıttlewood, *a.g.e.* s. 81; Jacques Levron**,** *Louıs IX. King of France, See Article History, Encyclopedıa Britannica, www.britannica.com/biography/Louis-IX***, (**Erişim Tarihi**:** 05.05.2019).
[245] Bemont, *a.g.e.* s. 467.
[246] Alev Alatlı, *Batıya Yön Veren Metinler*, Alfa Yayıncılık, İstanbul 2016,s. 350-351; Patrick J Geary, *Reading in Medieval History*, University of Toronto Press, Toronto 2016,s. 571.

Fransa'da kurumaya karar verdi[247] Hatta bu dönemde Paris Üniversitesi, Kitab-ı Mukaddes'in bir bütün olarak ilk Fransız versiyonunu oluşturmayı başarmıştır.[248]

Kral uzun bir süre kaldığı doğudan döndükten sonra kendisini halkına ve dini uğraşlara adadığı bilinmektedir. Fransa'daki şehirlere yöneticiler atamaya karar verdi, her şehir için üç aday üzerinden seçim yapılacaktı ki bundan sonra Fransa şehirleri kendi borç denetlemelerini de yaparak az çok bağımsızlığa sahip olmuş oldu.[249] Bu şekilde Kentler monarşiye teşvik edildi ve korundu. Ülke vatanseverlik ve milliyet ruhu ile birleşmişti, bu sayede Roma yasasıyla Fransa modern bir devlet haline geldi.[250]

IX. Louis Fransa'ya faydalı olacağını düşündüğü bir ferman yayınladı. Fermanda;

> *"Biz, Tanrı'nın inayetiyle Fransa Kralı, Fransa'nın âli menfaati için tümyargıçlarımızın, kale komutanlarımız ve muhafızlarımızın, inzibatımızın, belediye başkanlarımızın ve tüm diğer (kamu) görevlilerimizin, görevde kaldıkları sürece, tebaamıza yoksul veya zengin, yurttaş veya yabancı ayrımı gözetmeksizin iyi ve adil davranacaklarına ve bunu iyi ve yararlı bir gelenek olarak sürdüreceklerine yemin etmelerini buyuruyoruz."*
>
> *"Yargıçlar veya kale komutanları veya diğerleri şayet bu yemine sadık kalmaz ve bu durum tespit edilirse, yargıçlar tarafımızca, diğerleri yargıçlar tarafından cezalandırılacaktır ."*
>
> *"Bundan böyle zabıta, yargıçlar ve tüm diğer görevliler iradımıza sahipçıkarak hakkımızı koruyacaklarına, iradımızın hırsızlanmasına veya alıp götürülmesine veya azalmasına izin vermeyeceklerine yemin edecek; kendileri veya bir başkası için meyve, ekmek, şarap veya değeri bir şilini*

---

[247] Choiseul-Daillecourt, *Maxime, comte de, 1782 or 3-1854, De l'influence des croisades sur l'état des peuples de l'Europe, Paris: Chez Tilliard*, frères Publisher Paris 1809,s. 165.
[248] Umberto Eco*, Barbarlar, Hristiyanlar, Müslümanlar*, C. I, Alfa Yayınları, İstanbul 2017,s. 655.
[249] Edwin S Hunt, James M Murray, *A History of Business in Medieval Europe; 1200-1550,* Cambridge University Press, 1999 s. 81.
[250] Ross J.S. Hoffman, *Medieval History*, Littlefield, Adams& Co, New Jersey,1958, s. 82.

aşmayan diğer hediyeler dışında, altın, gümüş ve diğer dolaylı dolaysız hediyeler (rüşvet) almayacaklardır."

"Aynı şekilde, eşleri, çocukları, erkek veya kız kardeşleri veya diğer yakınlarının da her ne olursa olsun, hediye kabul etmeyeceklerine; kabul ettiklerinin öğrenilmesi durumunda hemen iade edeceklerine ve kendi yetki alanlarında yaşayan herhangi birinden bir daha hediye kabul etmeyeceklerine yemin edeceklerdir."

"Aynı şekilde, kraliyet müşavirlerine, onların eşlerine, çocuklarına veyayakınlarına veya kraliyet adına hesaplarını denetleyenlere veya kraliyet tarafından herhangi bir tahkikat veya soruşturma için kendi yetki alanlarınaveya mahkemelerine gönderilenlere, her ne olursa olsun, hediye vermeyecekve göndermeyeceklerine yemin edeceklerdir."

"Emirleri altındaki herhangi bir görevlinin veya zabıtanın sadakatsizliği, hırsızlığı, zorbalığı ve benzeri kötü davranışını tespit ederlerse onu görevden alacaklarına; söz verdiği veya hediye verdiği veya sevdiği için veya birbaşka nedenle affetmeyip cezalandıracaklarına yemin edeceklerdir. Bundan böyle zabıtamız, kale komutanları ve muhafızlarımız, belediye başkanlarımız, korucularımız ve diğer piyade veya süvarilerimiz efendilerine (derebeyi), onların eşlerine, çocuklarına veya yakınlarına hediye vermeyeceklerine yemin edeceklerdir."

"Ve bu yeminlere resmiyet kazandırmak istediğimize göre, büyük küçüktüm görevlilerin ve önceden huzurumuzda ant içmiş olsalar da tüm şövalyelerin, asker ve süvarilerin bir halk jürisi önünde yemin etmeleri buyrulmaktadır ki, sadece Tanrı veya bizim korkumuzla değil, herkese rezil olacaklarıiçin yalan yere yemin etmesinler."

"Yargıçlarımızın ve zabıta memurlarımızın Tanrı'ya veya Meryem Anamıza veya azizlere küfürden kaçınmalarını; kumardan ve hanlardan uzakdurmalarını buyuruyoruz. Kumarın tüm ülkede yasaklanmasından, hafifmeşrep kadınların evlere alınmamasından yanayız. Kim hafifmeşrep

bir kadın için ev kiralarsa, zabıtaya veya yargıca evin bir yıllık kira bedeli tutarında ceza ödeyecektir."

"Görevde oldukları sürece yargıçlarımızın oğullarını, kızlarını veya aileden bir başkasını kendi görev bölgelerinde yaşayan biriyle özel izin almaksızın evlendirmelerini; onları kendi görev bölgelerindeki bir ibadethaneye yerleştirmelerini veya dindar insanların sırtından onları kilisenin diğer imkânlarından yararlandırmalarını menediyoruz. Evlilik ve mülk edinmeyedair bu emir zabıta, belediye başkanları veya daha alt düzeydeki görevlileri bağlamamaktadır."

"Yargıçların, zabıta amirlerinin veya diğer görevlilerin yanlarında, halkın üstünde baskı yaratacak şekilde, gereğinden fazla sayıda çavuş veya bedel bulundurmalarını yasaklıyor; bedel'lerin bir halk jürisi tarafından seçilmesini emrediyor, aksi halde bedel sayılamayacaklarını bildiriyoruz. Ayrıca, uzak veya yabancı bir diyara gönderilen memurlarımızın, bağlı oldukları bölgenin en üst yetkilisinden itimatname alarak gitmesini emrediyoruz."

"Yargıçlarımızla zabıta amirlerimizin adil olmayan hükümler vermeksuretiyle iyi insanlarımıza baskı yapmamalarını; ta ki bize borçlu olsunlar, borçları nedeniyle hapse atılmamalarını emrediyoruz."

"Yargıçlarımıza tebaamızdan borçlu veya herhangi bir suç işleyeni para cezası vermek suretiyle değil, açık duruşmayla yargıladıktan sonra cezalandırılmasını veya bu para cezasının iyi ve ahlaklı insanların oluşturduğu birkurulda görüşüldükten sonra ve uygun bulunması halinde, aynı kurulun huzurunda ödetilmesini veya haczedilmesini emrediyoruz."

"Şayet önemli bir suçu olmayan biri mahkemeye düşer ve yargı kararını beklemek yerine para cezası ödemeyi teklif ederse ki, olmuştur, önerdiği miktar uygunsa bunun mahkeme tarafından kabul edilmesini, değilse sözkonusu miktarın, zanlı bu değerlendirmeyi yargıya bırakmış olsa da, mahkeme tarafından yukarıda ifade edilen anlayışla belirlenmesini

emrediyoruz. Yargıçlarımızın, zabıta memurlarımızın veya belediye başkanlarımızın halkımızı tehditle, korkutarak veya bir başka yolla baskılamalarını, onlardan gizlice ve alenen para cezası (rüşvet) almalarını ve onları makul bir neden olmaksızın suçlamalarını menediyoruz."

"Belediye başkanlığı, kale komutanlığı veya yargı yetkisini haiz diğer(yetkili) makamlarda bulunanları, bu makamları iznimiz olmaksızın satmaktan menediyor; bir makamı birden çok insanın birlikte satın almaları halinde, at sayımı, vergi toplama ve diğer rüsumların tahsili gibi işler, anlaşılabileceği üzere hariç, içlerinden sadece birinin (diğerleri namına) sorumlu olmasını emrediyoruz."

"Söz konusu makamları satın alanların, bu makamları bizden satın aldıktan sonra kardeşlerine, kuzen veya yeğenlerine satmalarını; bu insanların makama olan borcu kendilerine ödenmesini talep etmelerini; kendi borçlarını ise mahkeme yoluyla tahsil etmelerini emrediyoruz."

"Görev yeri sık sık değişen yargıç veya zabıtanın tebaamızı davalar açmak suretiyle üzmesini menediyor; önündeki işi bulunduğu yerde bizzat çözmesini bekliyor, tebaamızı adaleti mahkemede aramak zorunda bırakmak suretiyle madden ve manen yormamasını emrediyoruz."

"Yargıçların veya zabıtanın iyi bir neden olmaksızın ülkemizin mısır, şarap ve benzeri diğer ürünlerini yurtdışına götürmelerini yasaklıyoruz. Bundan amacımız, her türlü sahtekârlık ve hile şüphesini izale edecek biçimde, bu işlerin şerif konseyiyle ortaklaşa yapılmasını uygun görmemizdir."

"Eski yargıçların, kale komutanlarının, zabıtanın ve belediye başkanlarının görevleri sona erdikten sonra, kendiliğinden veya vekâleten, kırk gün süreyle görev bölgelerinde kalmalarını emrediyoruz ki, kendileriyle ilgili olası şikâyetlere cevap verebilsinler."

"Tebaamızın ve ülkemizin yararı için yaptığımız tüm bu düzenlemelerin tarafımızca ve istişare edilmek suretiyle açıklığa kavuşturulması, yeniden düzenlenmesi, değiştirilmesi veya hafifleştirilmesi hakkı mahfuzdur."[251]

Bu ferman IX. Louis'in halkı için düşüncelerini ve Fransa için yapmak istediği ideallerin bir göstergesi olmuştur. Ferman'ın içeriğinde de anlaşılacağı gibi IX. Louis adil bir kral olmak için çok çaba göstermiştir. O ülkesinde yaşayan herkesin eşit olmasını ve adaletin her birine karşı olabilecek en doğru şekilde uygulanmasını istemiştir. Fermanın bazı bölümlerinde devlet mevkilerinin hepsinin kontrolünü elinde bulundurduğunu belirtmiş, haksız kazanç ve rüşvet alımlarına ne kadar karşı olduğunu, bu işlemleri yapanları cezalandıracağına dair dayattığı koşullarla ortaya koymuştur. İlan edilen bu ferman modern Fransa'nın yapı taşlarından biri olmuştur. Ferman'ın düzgünce yönetilmesi gereken bir ülkede yapılması ve yapılmaması gerekenleri açıkça belirttiği anlaşılmaktadır.

3.2. 1254'den Sonra Kutsal Topraklar

IX. Louis'in kutsal toprakları terkettiği 1254 yılında Kudüs Krallığı Venedik, Cenova ve Pisalılar'ın ticari çatışmaları sebebi ile neredeyse iç savaşa sürüklenmeye başladı. Çünkü IV. Konrad'ın ölümünün ardından oğlu Konrad'in Kudüs'ün kralı olmuş fakat vekiller aracılığı ile yönetilen krallık pasif duruma düşmüştür.[252]

Louis Fransa'ya dönüşünü takip eden yıllarda sık sık kutsal toprakları düşündü, Başarısız olan önceki seferinden tamamen kendisini sorumlu tuttu, başarılı bir seferle kendisini kurtarmak istedi ve kardeşi Aplhonse tarafından da teşvik edildi.[253] Bu süreçte Mısır'da da durumlar karışmaya başlamıştı. İzzettin Aybek'in 1257'de karısı Şecer üd-Dürr'den kurtularak yeni bir evlilik yapmak istediyse de sultan ondan önce davranarak aybeg'i öldürtmüştür. Yine de sultan rahata erememiş o da Memlükleler tarafından öldürülmüştür.[254] İzzeddin Aybek'in Memlükleri onun bir önceki eşinden olan oğlu Nûreddin Ali'yi sultanlığa, aralarından Seyfeddin Kutuz da sultanın yerine

---

[251] Alev Alatlı (Der.) *Batıya Yön Veren Metinler I*, Alfa Yayıncılık, İstanbul 2014 ,s. 352-355.
[252] Mayer, a.g.e. s. 262. Işın Demirkent *Haçlılar, T.D.V. İslam Ansiklopedisi*, c:14,İstanbul 1996, s. 541; Mike Paıne, *Haçlı Seferleri,* Çev: Cumhur Atay, Kalkedon Yayınları, İstanbul 2011,s. 65.
[253] Strayer, *a.g.e.* s. 181.
[254] Brockelmann, *a.g.e.* s. 218.

yönetimde bulunması için vekil tayin edilmişti. 1257 yılında sultan çok genç yaşta taht'a geçtiği için bütün idare Kutuz'un elinde bulunuyordu. Bu arada Hülâgû'nun komutasındaki Moğollar Mezopotamya'ya girerek Bağdat'ı zorla alarak 1258'de Abbâsî halifeliğine son vermişti[255] 13. yy da Mogollar din ve ahlak olarak Amerikalı Kızılderililer seviyesindeydi. Acımasız, zulüm ve yağma tutkusu 50 yıl içinde Asya'nın ve Avrupa'nın doğu kesiminin çoğunu harekete gecirecek istilalar etmeleriyle sonuçlandı. [256] Parisli Mathew'in Chronica Majora adlı kroniğinde Moğollar insanlık dışı gaddar, canavar, acımasız, kana susamış, çok açgözlü ve vahşi olarak belirtilmiştr. Fakat daha sonradan diplomatik ilişkilerin başlaması ile Moğolların Müslümanlar karşısında müttefikleri olabileceği görüşü benimsenmeye başlanmışsa da bu çabalar önceki yıllarda sonuçsuz kalmıştır.[257]

Seyfeddin Kutuz'un teklifi ile yaşanılan zor süreçte yönetimde güçlü bir elin olması gerekiyordu ve sultanlığa başkasının getirtilmesini istedi.[258] Sonucunda da Nûreddin Ali yerine sultan seçildi.[259] Nureddin iki yıl tahtta kalabilmişti. 26 Temmuz 1260'da Baybars kumandasındaki Mısır ordusu Gazze'ye gitti ve Buradaki Moğol garnizonu imhâ edildi.[260] Daha sonra Mısır'a dönerek kendisine katılan Bahrî Memlük emîrleri sayesinde gücüne güç katan Kutuz, Hülâgû'nun kendisine gönderdiği teslim olması karşılığında canını kurtaracağı tekliflerini görmezden gelerek ordusunun başına geçti ve Moğollar'a karşı, tarihte önemli bir yere sahip Aynicâlût Savaşı'nı Hülagü'yü öldürerek 1260 yılında kazandı. [261] Bu vesile ile Suriye topraklarının çoğu Memlükler'in idaresine geçti. Baybars el-Bundukdârî savaşın olumlu neticelenmesi için çok çaba sarfetmiş ve bu sebeple de Halep yöneticisi olmak isteyerek sultandan talepte bulunmuştur. Ancak sultan buna karşı çıktığı için Baybars'da arkadaşlarıyla dönüş yolunda onu öldürdü ve yerine geçerek Mısır Memlüklü Sultanı oldu. Sekizinci Haçlı seferini hızılandıran nokta ise bu süreçte gerçekleşti çünkü I.

---

[255] Tate, *a.g.e.* s.126; Hayes- Moon, *a.g.e.* s. 457.
[256] Webster, *a.g.e.* s. 483.
[257] Altay Tayfun Özcan, Chronica Majora'da Moğol İmajı **,***Tarih İncelemeleri Dergisi*, Cilt/Volume XXVII, sayı:2 2012, s.430.HJIH Christine Hatt, *The Crusades at War*, Franklin Watts 2001,s. 56.
[258] İsmail Yiğit, *Memlükler, T.D.V. İslam Ansiklopedisi*, c:29, Ankara 2004, s:90.
[259] Abulafıa, *a.g.e.* **s.** 616.
[260] Runcıman, *a.g.e.* c III, **s.** 264.
[261] Le Nain de Tillemont, *Vie de Saint Louis, Roi de France*, Renouard Publisher, Paris 1847, s. 435.

Baybars, Hıristiyanların yaşam alanlarını kıyıda sadece birkaç şehre sığınmalarını sağlayacak derecede küçülttü.

3.3. VIII. Haçlı Seferi Hazırlıkları

1267 yılında elli'li yaşlarında dini inançları daha da sıkılaşmış olan Fransa Kralı IX. Louis yeni bir Haçlı ordusu oluşturmaya başlamıştı, başka bir Haçlı Seferi açıkladığında kimse şaşırmamıştı ancak memnun da olmamışlardı. Batılı tarihçilerin aktarımına göre halk çok iyi bir kralı kaybetmekten korkuyordu, üstelik kral hasta ve zayıftı. Eğer ki Fransada kalmış olsaydı daha çok yaşayarak pek çok iyilik yapmış olanbilirdi. Joinville açık bir şekilde, "Kral'a bu yolculuğu öneren herkesin ölümcül bir günah işlediğini düşünmüştür."[262] Fransa'da çoğu kesim yeni bir seferin delilik olduğunu düşünüyordu ve kralı vazgeçirmeye çalıştılar. Ne var ki IX. Louis bu saplantıda vazgeçmedi bu sefer kendisini kanıtlayacağı, amaçlarına ulaşacağı sefer olacaktı. Hastalığı bile bu hazırlıklara gölge düşürmedi, hatta iyileşeceğini bile düşünüyordu.[263]

Kral'ın en büyük üç oğlu Philip, Jean ve Peter için kendisine eşlik etmek için haç aldı. Konseyde bulunan pek çok kont ve baron Tanrı aşkı yerine sırf kralın hatırı için haçı almış olacaktı. Joinville ise Navarre ve Fransa Kralının ısrarlarına rağmen sefere katılamayacağını bildirdi. Bu süreçte kraliyet danışmanı olarak Raymundus Martini IX. Louis'nin Tunus'a karşı başlattığı VIII. Haçlı Seferinde yer aldı.[264]

Kral'ın ordusu çoğunlukla Fransızlardan oluşuyordu. Ancak ikinci sefer ilkinden daha az destek aldı.[265] Yine de İngiltere bu sefer Louis'in yanındaydı III. Henry'nin oğlu I. Edward iç savaştan yeni çıkmış ve kral olmuştu. Edward 1268 Haziran'ında Fransa'yla herhangi bir düşmanlığı da kenara bırakarak Haçlı seferine çıkmaya karar verdi ve IX. Louis'in sefer koordinesine yardımcı oldu.[266] 1269-70 yılında sefer için

---

[262] Joınville, *a.g.e.* **s.** 296; Asbridge, *a.g.e.* **s.** 444.
[263] Alexis Guignard de Saint-Priest, *Histoire de la Conquête de Naples par Charles d'Anjou frère de Saint Louis*, v: 3, University of California Libraries, Berkeley 1847, s. 218-20.
[264] Ömer Mahir Alper, *Martini Raymundus, T.D.V. İslam Ansiklopedisi*, Cilt 28, Ankara 2003, s. 68.
[265] Angus Mackay, *Atlas of Medieval Europe*, Psychology Press, London 1997, s. 86.
[266] Asbridge, *a.g.e*. s.444; Bernard Hamılton, *The Crusades*, Sutton Publishing Ltd, London 1998, s. 81.

yüklü vergiler topladı[267] ve Ağustos 1270'de İngiltere'den ayrıldı. Asıl plan Kıbrıs'a yelken açmaktı ancak bir önceki sene Kuzey Afrika'daki Tunus'a gidilmesine karar verildi, IX. Louis Mısır ve Kudüs üzerindeki hayallerini gerçekleştirmek için onca hazırlık yapmış olsa dahi fikrini değitrimişti şüphesiz IX. Louis'in bu plan değişikliğinde Charles Anjou'nun iknaları vardı.[268] Sefere karar verdiği esnada IX. Louis Sicilya kralı olması için yardımda bulunduğu kardeşine elçiler göndermiştir. Fransız tarihçi ve diplomat Alexis Guignard'in aktardığına göre elçilerin Charles Anjou'ya götürdüğü bildiri şu şekildedir;

> *"Efendim Fransa kralı kardeşiniz Kutsal topraklara gerçekleştirilecek yolculuk için tavsiyelerde bulunmanızı ister ve Tanrıyı onurlandırarak Hristiyanlığın iyiliği için en doğru olanın ne olduğunu söylemenizi istemektedir."*
>
> *"Sizden eyaletinizde kalmanın mı yoksa inananları teşvik ederek haçı ele geçirip Kral kardeşinin yanında olmanın uygun olup olmadığını düşünmenizi ister."*
>
> *" Efendim şahsınızın sefere katılmaması durumunda Kral sizden kendisine silah ve insan yardımında bulunmanızı ister. Anck adamlarınızın Kutsal topraklara gitmesinin krallığınızda bulunmalarından daha faydalı olacağını bilmenizi istiyor."*
>
> *" Son olarak katılabilecek asker sayısını, verebileceğiniz atların sayısını ve yapabileceğiniz erzak ve yük yardımının miktarını öğrenmek ister."*[269]

Charles Anjounun hiçbir koşulda IX. Louis'i reddetme ihtimali yoktu. Öncelikle kardeşiydi. Charles bir şart karşılığında yeni Haçlı Seferine katılacağına söz verdi. Sefer Mısır'a değil Tunus'a yapılacaktı. Hedefleri uğruna kardeşini ve güçlü ordusunu kullanmanın mantıklı olacağını düşünmüştü.

---

[267] Maurice Keen, *Medieval Warfare: a History*, Oxford University Press, New York 1999, s. 120.
[268] Jonathan Riley Smith, *The Crusade A History*, Bloomsbury Academic, London 2014,s. 237.
[269] Alexis Guignard de Saint-Priest, *Histoire de la Conquête de Naples par Charles d'Anjou frère de Saint Louis*, v: 3, University of California Libraries, Berkeley 1847, s. 224-25.

VIII. Haçlı seferinin amacı Kudüs olmamıştı, ayrıca amaç Akdeniz'deki Müslüman denizcileri ortadan kaldırmaktı bu sebeple seferin Tunus'a yapılması planlanmıştır.[270] Ayrıca Tunus'taki korsanlar İtalya ve Sicilya sahillerinden doğuya gitmek isteyen Hristiyan gemilerine büyük zarar veriyordu ve bunun engellenmesi için seferin Tunus'a yapılması daha mantıklı idi.[271]Ayrıca Charles Konstantinopolis'e gözünü dikmişti ve Latin İmparatorluğunu yeniden canlandırmak istiyordu. Bu sebeple yapılan hazırlıklar ve düzenlenecek Haçlı seferi abisinin hayalleriyle harcanmamalıydı. 25 Temmuz 1261 yılında Latin İmparatorluğu'na son veren ve bu emeli fark eden Bizans İmparatoru VIII. Mikhail Palaiologos bu olasılığa karşı tedbir almak amacıyla yazdığı mektupta Kral IX Louis'e Roma ve Latin Kilisesi ile birleşmeye gönüllü olduğunu iletmiştir. Charles ihtişamın ve iktidarın zirvesine hızlı ve emin adımlarla tırmanmıştı.

Charles düzenli olarak Akka'ya, özellikle buğday ve arpa gönderiyordu. 1269'un Haziran ayında, IX. Louis'e paralel olarak Tapınak Şövalyeleri ve Hospitalierle beraber 1.500 torba buğday, 100 torba bakliyat ve 1.000 torba arpa göndermeye başladı. Temmuz ayında Bari'deki Hospitalier Şövalyelerinden Peter Neocastro'a Charles tarafından 2000 torba buğday, 1.000 torba arpa ve 100 torba bakliyat alması talimatı verilmişti. Alınan malzemelerin Hospitalierlerin, Templierlerin, Kudüs Patriği, Krallıktaki Seneşallerin ve Akka da kalan IX. Louis'in komutanı Geoffrey Sargines tarafından dağıtımının yapılmasına karar verilmişti. Ancak Geoffrey Sargines'in 1269'daki vefatı dağıtımı gerçekleştirememesine sebebiyet vermiştir.[272]

3.3.1. VIII. Haçlı Seferi Hazırlığı Sürecinde Haçlı Devletlerinin Durumu

Eyyübiler Haçlı Devlerleriyle çoğu zaman dost bir politika izlemiş olsa dahi Memlük'lerin bunu yapmaya niyeti yoktu. Bölgelerinde yer edinen bu devletler uzun yıllar boyunca da Batılı Hristiyan'ları kendine çekmiş ve cesaretlendirerek seferler düzenlemelerine neden olmuştu. Moğol tehditi yalnızca Müslüman'lara karşı olmaya

---

[270] İbrahim Sarı, *Türk'ün Savaşları*, Kitap oku Yayıncılık, İstanbul 2006, ,s. 292; Tolga Uslubaş-Sezgin Dağ, *İlk Çağlardan Günümüze Dünya Tarihi Ansiklopedisi***,** Karma Kitaplar Yayınevi, İstanbul 2008, s. 131.

[271] İbrahim Halil Er, *Cennet Doğuda Bir Yerdedir Haçlı Seferlerinin Değişen Yüzü*, Prestij Ajans Matbaacılık, İstanbul 2006, s. 270.

[272] Philip Baldwin, ,Charles of Anjou, Pope Gregory X and the crown of Jerusalem, *Journal of Medieval History*, Routledge 2012, s. 5.

başlayınca Küçük Haçlı devletleri daha bir cesaretlenmişti. Bu süreçte Antakya Valisi VI. Bohemond Moğolların yandaşı olmuştu sonuçta bu devlerlerin ortadan kaldırılması her açıdan Müslüman'lara fayda sağlayacaktı.[273] Sultan Baybars sürekli oalrak baskınlar düzenlemeye başladı. 17.000 Hristiyan katledilmişti ve yüzbinlerceside köle olarak satılmıştı sadece Akka ve Tripoli'de Hristiyanlar rahatça yaşar olmuştu.[274] Kaysâriye, Hayfa ve Arsuf, Safed ve Celîle 1265 ve 66 yıllarında ard arda ele geçirilirken yeni oluşturulan Memlük ordusu Moğollarla yakın ilişkisi bulunan Ermeni Kralı Hethum ve damadı Antakya-Trâblus hâkimi VI. Bohemund'a karşı sefere çıktı. Ermenilere 1266 yılında yaşatılan hezamet Memlükler'in Adana, Tarsus, Misis ve Sîs şehirlerini yok ederek pek çok esir ve ganimetlerle geri dönmeleri ile sonuçlandı. Bu süreçte Moğol Hükümdarı İlhan Hülagü'nün vefat etmesiyle Baybars Frank'ları tümüyle batıya sürmek için baskılarını daha da arttırdı. Frank'ların elindeki Suriye'ye ard arda seferler düzenleniyordu. Tarihçilerin aktardığına göre *"Ordunun bir bölümü Frank şatolarını ve kalelerini yerle bir ederken öbür bölümü Moğoların Doğuda yıktıklarını yeniden yapmaktaydılar."* Sultanın en temel amacı Batılı Frankların tekrar gelmesini önlemek için sahil kentlerini ele geçirip yok etmekti. [275]

Baybars 15 Mayıs 1268'de Antakya şehrini bir süre kuşattı VI. Bohemond'un Karısının kardeşi Connetable Simon Mansel bu süreçte esir alındı ve aracı olması için sultan tarafından Antakya'ya gönderildi ancak anlaşma yapılamadı.[276] Sultan 18 Mayıs'ta şehri ele geçirdi.[277] Müslümanlar Antakya da çok büyük bir hazine ele geçirmişlerdi o kadar ki sikkeler avuçla dağıtılacak kadar boldu. Antakyanın zapt edilmesi ile askeri tarikatlar şehri terk etti. Geriye sadece sultanın yanında yer almayı seçen ve daha sonradan Baybars'ın Hristiyanlara karşı etkili bir silah olarak kullanacağı Haşhaşi'ler kalmıştı.[278] İstila sırasında Trablus'ta bulunan Bohemond şehrinin içler acısı durumunu Baybarsın kendisine gönderdiği korkunç mektup ile ayrıntılı olarak öğrendi;

---

[273] Cüneyt Kanat, Devrim Burçak, *Sorularla Haçlı Seferleri*, Yeditepe Yayınevi, İstanbul 2015,s. 194.
[274] Jervıs, *a.g.e*. s. 172.
[275] Paul Cobb, *Müslümanların Gözüyle Haçlı Seferleri,* Çev: Ekin Duru, Say Yayınları, İstanbul 2018, s. 327-28.
[276] Ramazan Şeşen, *Haçlıların Önünde Sultan Baybars*, Yeditepe Yayınalrı, İstanbul 2016, s. 88.
[277] Kazım Yaşar Kopraman, , *Baybars I, T.D.V. İslam Ansiklopedisi*, C.5,İstanbul 1992, s. 222.
[278] Mıke Paine, *Haçlı Seferleri*, Çev: Cumhur Atay, Kalkedon Yayınları, İstanbul 2011,s. 90.

"Şövalyelerinizin atlıların ayakları altında ezildiğini, evlerinizin yağmacılar tarafından basıldığını ve çapulcular tarafından talan edildiğini, serverinizin kantarlarda tartıldığını, kadınlarınızın dördünün birden sizin paranızla bir dinara satıldığını görmeliydiniz. Kiliselerinizdeki haçların paramparça edildiğini, sahte kitabelerin etrafa dağıldığını ve piskopos mezarlarının devridiğini görmeliydiniz. Müslüman düşmanlarınızın ayin yaptığınız yerleri nasıl çiğnediğini, keşişlerin, rahibelerin ve papazların sunak taşı üzerinde boğazlarının kesildiğini, piskoosların öldürüldüğünü ve soylu prenslerin esir alındığını görmeliydiniz… Şimdi herhalde, 'Keşke ölseydim de bana bu haberleri veren mektubu okumasaydım!' diyorsunuzdur."[279]

Antakya'nın elden çıkması ile halkının bir kısmının öldürülerek bir kısmının da Müslümanlar tarafından esir alınması Hıristiyan'larda şok etkisi yarattı.[280] Charles Anjou bu süreçte Kahire'ye elçiler gönderdi. Baybars'ın Kudüs krallığını daha fazla yıpratmaktan kaçınmasını ve esirleri geri vermesini talep etti. Hohenstaufen'ların Mısır'lılarla yaşadığı barışçıl politikaları hatırlatarak II. Frederick'in el- Malik al-Kamil ve el-Salih Eyyüb ile yaşadığı yakın ilişkilerin iki hükümdar arasında da sağlanabileceğini dile getirtti. Baybars bu arkadaşlık teklifine sıcak bakmış olsa dahi uyarıda bulunmaktan geri kalmayarak mektubunda yeni bir sefer yapılmasının aptallıktan başka bir şey olmayacağının hatırlatmasını yaptı.[281] Ancak gelişmeler sonucunda Frank'lar yeni bir seferin yapılmasının zorunlu olduğunu düşünüyordu. Charles Anjou'nun dahi çıkarlarına uyan durumlar mevcuttu. Sefer süreci dahada hızlandırıldı. Baybars IX. Louis'in yeni bir sefer düzenleyeceğinden haberdar olmuştu. Yaklaşan tehlike karşısında sultan kutsal topraklardaki tüm saldırılarını durdurarak ve barış anlaşmaları ile düşmanlarını bağlayarak Haçlılara karşı hazırlıklara girişti.

---

[279] Paul Cobb, *a.g.e*. s. 331.
[280] Mayer, *a.g.e.* **s.** 270.
[281] Michael Lower, *The Tunis Crusade of 1270: A Mediterranean History*, Oxford University Press, Oxford 2018, s. 79.

3.3.2. Kartaca'ya Varış

IX. Louis erkek kardeşi Charles Anjou ile imzaladığı gizli anlaşmaya sadık kaldı. Bir önceki seferde olduğu gibi yine tüm gemileri Aigues Mortes limanında toplandı. Pek çok gemi 4 Eylül 1269'da yola çıkmıştı lakin şiddetli bir fırtına ile karşılaştılar. Beş gün süresince Aslan Körfezi olarak bilinen bir yerde mahsur kaldılar. Hayatları boyunca pek çok kere denizaşırı ülkelere yolculuk yapan gemicilerin böyle bir fırtınaya hiç raslamadıkları ve Tanrı'nın yelken açmaları için müsaade vermediği şeklinde yorumlar ağzıdan ağıza dolaşmaya başladı. Bu seferin tanrıyı memnun etmediği düşünülmeye başlanmıştı ancak kimse kralın iradesinin önüne geçemedi. En sonunda gemiler IX. Louis'in gelecek yıl bahar ayında seferi başlatacağı Aigues Mortes'e vardı.[282]

IX. Louis 18 Temmuz 1270'de Fransız filosu ile beraber Kartaca'ya ulaştı.[283] IX. Louis Tunus'un kendileri ve gelecekteki olası Haçlı seferleri için sağlayacağı yararları düşünmeye başlamıştı Çünkü kral kardeşi Charles sayesinde Hükümdar I. Ebu Abdullah Muhammed el-Müntasır'ın Hıristiyanlığı kolayca kabul edeceğine inanmıştı.[284] Bu durum Haçlılar için yeni stratejik olanaklar doğuruyordu. Ufak bir baskı ile hükümdar Hristiyanlığı kabul edebilirdi ve halkınıda baskılayarak kendi yanına çekebilirdi. El-Müntasır'ın şehri, Haçlılar için erzak ve fon merkezi olarak ve hatta Baybars karşı yeni bir cephe olarak çok fazla katkı sağlayacaktı.[285] Charles Anjou hala daha İtalya'daydı ve IX. Louis bir saldırı başlatmadan önce daha da birlik olunması için gelmesini beklemeye karar verdi.

Ancak Charles Anjou'nun Krala aktardığı gibi Muhammed el-Muntasır ufak bir baskı ile din değiştirecek birisi gibi görünmüyordu. Üstelik Muhammed Haçlıları kontrol etmesini için birlikler göndermiş ama çatışmaya girmemeleri emrini vermişti.[286] Açıkça oluşturulan savunma karşısında IX. Louis kardeşine inanmanın

---

[282] Lower, *a.g.e*, s. 84.
[283] Slack, *a.g.e*. s. 147; Guignard, *a.g.e*. s. 229.
[284] Işın Demirkent, *Haçlılar ,T.D.V. İslam Ansiklopedisi*, C.14, İstanbul 1996, s. 542. Sıcard, *a.g.e*. **s.** 55.
[285] Lower, *a.g.e*, s. 89.
[286] Madden, *a.g.e.* s. 171.

bir hata olduğunu düşünmeye başlamıştı.[287] Yine de savaştan kaçınmayacaktı ancak ne bir çatışma ne de bir savaş başlatılabildi. Haçlı ordusunda bir anda salgın hastalıklar türemeye başladı ve orduyu kırıp geçirdi.[288] Kralın oğlu Jean Tristan hastalık sebebi ile ölünce zaten hasta olan krala bu durum 1 hafta boyunca söylenmedi.[289]

3.4. IX. Louis'in Ölümü

IX. Louis oğlu Philip'i yanına çağırttı ve onun aktaracağı bütün öğretilerini gözetmesini vasiyet etti;

> *" İyi oğlum sana öğreteceğim ilk şey, kalbini Tanrı sevgisine adamandır, çünkü Tanrı'yı sevmeyen hiç kimse kurtulamaz. Tanrıyı hoşnut etmeyen bir şey yapmaktan, yani ölümcül günahtan kendini koru. Aksine ölümcül bir günah işlemktense her türlü işkenceyi etrcih etmelisin. Eğer Tanrı sana bir bela gönderirse onu sabırla kabul et ve kurtarıcımıza şükret, eğer o sana mutluluk gönderirse o zaman alçakgönüllülükle ki, böylece daha iyi olman gerekiyorken, gururdan ya da başka bir sebepten dolayı daha kötü olmayasın. Çünkü onun bahşettikleriyle Tanrıya karşı savaşamayız. Sık sık günah çıkart ve günah çıkartıcı papaz olarak sana ne yapacağını ve ne yapmayacağını nasıl öğreteceğini bilen dürüst ve saygın bir adam seç ve öyle bir şekilde haberek et ki günah çıkartan papazın ve arkadaşarın, yanlış yaptığın şeylerden dolayı seni azarlamaya cesaret etsinler. Kutsal Kilisenin dualarını içtenlikle ve gevezelik etmeden dinle; özellikle kutsama töreninin yer aldığı ayinde, kalbin el ve dilinle Tanrı'ya dua et. Kalbin Fakirlere, zavallılara ve kederlilere karşı şevkatle ve merhametle dolu olsun; elinden gelen bütün gücünle onları rahatlatmaya ve onlara yardım etmeye çalış. Krallığın iyi adaletlerini sürdür ve kötüleri ortadan kaldır. İnsanlara karşı açgözlü olma, büyük*

---

[287] Cüneyt Kanat, Devrim Burçak, *Sorularla Haçlı Seferleri,* Yeditepe Yayınevi, İstanbul 2015, s. 196.
[288] Ahmad Ibn Ali Makrizi, *Histoire des Sultans Mamlouks, de l'Égypte, Ecrite en Arabe par Taki-Eddin-Ahmed-Makrizi*, Par; M. Quatremère, Printed for the Oriental translation fund of Great Britain and Ireland, Paris 1837,s. 224.
[289] M. Cecilia Gaposchkin, *The Sanctity of Louis IX: Early Lives of Saint Louis by Geoffrey of Beaulieu and William of Chartres*, 1st Edition, Cornel University Press, New York 2014, s. 139-40.

ihtiyaç duyduğun zamanları hariç tutarsak onları vergiler ve gümrük resmiyle ezme. Kalbine ağır gelen herhangi bir yük olursa, günah çıkartan rahibine ya da boş sözlerle dolu olmayan dürüst ve saygın bir adam onu anlat. O zaman onu daha kolay bir şekilde taşıyabilirsin. İster dinle bağlantılı olsun ister olmasın, dürüst ve saygın, açgözlü olmayan adamların senin yanında olmasına dikkat et ve onlara sık sık danış; kötülerle beraber olmaktan sakın ve kaç. Tanrı'nın sözünü içtenlikle dinle ve onu kalbinde sakla; dualaların ve affolunmanın peşinde sabırla koş. İyi ve yararlı olan herşeyi sev ve nerede olursa olsun kötü olan herşeyden nefret et. Hiç kimsenin, senin önünde, günaha çekecek ve götürecek bir sözü söyleme cürreti göstermesine ya da zevk için bir diğerinin arkasından kötü konuşma cürretini göstermesine izin verme. Sana bahşettiği bütün iyi şeyler için Tanrı'ya sık sık şükret ki böylece daha fazlasını almaya layık olduğun düşünülsün. Tebaa'na hak ve adaletle muamele edebilmen için, dürüst ev sağlam ol, ne sağa ne de sola dön, ama her zaman adil olana yönel ve gerçek ortaya çıkıncaya kadar fakirlerin davasını savun. Eğer herhangi birisinin sana karşı bir hareketi olursa, gerçeği bilene kadar tam bir araştırma yap; çünkü böylece senin danışmanların, gerçeğe uygun olarak, ister senin lehine isterse aleyhine olsun daha cesurca yargılamada bulunabilirler. Senin hizmetkarlarının ve tebaanın senin yönetimin altında barış ve doğruluk içinde yaşamalarına özen göster. Özellikle, senin krallığının, iyi şehirlerinin ve halkının senin atalarının yönetimindeyken sahip oldukları mülke ve ayrıcalıklara sahip olmaya devam etmelerini sağla ve eğer düzeltilecek bir ey varsa, onu düzelt ve onlara yardımını ve sevgini göster. Kutsal kiliseye ait olan bütün insanları sev ve onlara saygı duy ve senin ataların tarafından onlara verilen sadakaları ve hediyeleri kimsenin almamasına ya da azaltmamasına dikkat et. Babana ve annene saygı ve hürmet göstereceksin ve onların emirlerine itaat edeceksin. Kutsal Kilisenin makamlarını dürüst ve temiz bir hayat süren insanlara ver ve bunu saygın ve dürüst adamların tavsiyesine göre yap. Üzerinde düşünüp taşınmadan herhangi bir Hristiyan prensine karşı savaşa girişmekten sakın, eğer savaş kaçınılmaz olursa Kutsal Kkiliseye ve sana bir zararı

olmayan kişilere zarar vermemeye dikkat et. Eğer senin tebaan arasında savaşlar ve şiddetli anlaşmazlıklar ortaya çıkarsa, yapabileceğin kadar kısa sürede onları gidermeye bak. Son olarak benim sevgili oğlum, krallığımın her yerinde benim ruhum için ayinler okuttur ve dualar ettir; yaptığın her iyi şeyde bana özel bir pay, tam bir hisse ayır. Sevgili oğlum iyi bir babanın oğluna edebileceği her türlü hayır duasını sana ediyorum."[290]

IX. Louis oğlu Philip'e tüm bunları anlattıktan sonra hastalığı giderek hızlandı.[291] Oğullarına ve kızı Navarre Kraliçesi'ne son öğütlerini vermişti. Gözyaşları içinde Tanrı'nın kâfirlere ve günahkarlara aydınlanıp merhamet göstereceği ve ordusunun düşmanın ellerine düşmeden kendi ülkesine geri götürülebileceği birçok dua etti. 24 Ağustos Pazar günü yatağında son görüşmelerini yaptı. Ertesi gün saat dokuzdan on ikiye kadar konuşmasını yitirdi; Öğleden sonra saat üçte, "*Ellerimin içinde Ruhumu takdim ediyorum*" dedi ve sonrasında vefat etti. IX. Louis'in 25 Ağustos 1270 yılında ölümünden önce son sözlerinin *"Kudüs! Kudüs!"* olduğu aktarılmaktadır.[292] Askerlerin coğu kralın çadırın etrafındaydı ve aktarılanlara göre kralları öldüğünde ruhu bedenden çekilirken yüzünde mutlu bir tebessüm bırakmıştır. 24 Ağustos 1270 de Afrikadaki yaz günlerinin en sıcak saatlerinde IX. Louis'in öldüğü gün Charles Anjou komutasındaki Fransa ve Sicilya renkleri ile süslü gemiler kıyıya yanaşmıştı.[293] Kralın ölümünden haberi olmayan Charles şehre büyük bir eğlence grubu ve borozan sesleriyle girmiş ancak kimse tarafından karşılanmamıştı. Kralın vefat haberini alınca da koşarak çadırına girmiş ve gördükleri karşısında çok üzülmüştür. O kadar ki aktarılanlara göre kardeşinin cesedi önünde diz çökerek uzun bir süre ağlamıştır. Ardından da yeni kral III. Philiph'i selamlamış ve orduya tanıtmıştır.[294] IX. Louis'in cesedi Fransa'ya götürüldü ancak

---

[290] Joınville, *a.g.e. s.* 297-301.
[291] Resimlerle İnsanlık Tarihi Ansiklopedisi, *Orta Çağ II. Derebeylik Dönemi ve Haçlı Seferleri*, Karacan Yayınları, İstanbul 1984,s .64.
[292] Miller, *a.g.e.* s.45; Smith, *a.g.e.* **s.** 237; Delaborde**,** *a.g.e.* s. 155.
[293] Guignard, *a.g.e*, s. 230.
[294] Guignard, a.g.e, s. 232.

kalbi Charles Anjou tarafından Sicilya'ya götürüldü ve Monreale Katedralinde muhafaza edildi.[295]

İlk olarak X. Gregory IX. Louis'in azizler arasına alınması için Fransa Kralı III. Philiph ile ortak bir çalışma başlatır daha sonrasında 1282 yılında Fransa'daki Saint Dennis'e Papa IV. Martin'in emri ile gelen Başpiskopos ve piskoposlar IX. Louis hakkında derin bir araştırma yapmışlardır. Kralın dindarlığı, yaşayış şekli, dürüstlüğü ve sadıklığı hakkında birçok şey öğrenmişlerdi. Görüşmelere alınanlardan biri olarak Joınville kralın sadakatini ve zamanın en sadık ve dürüst insanı olduğunu belirtmek için Müslümanlarla yapmış olduğu anlaşmaya ne kadar sadık kaldığını anlatmıştır.[296]

Sonunda kral neredeyse gençlik yıllarından beri hakettiği ünvana 1297 yılında kavuşmuştur. İyi haber Roma'da VIII. Boniface tarafından karara bağlanmış ve IX. Louis Fransa'nın ilk aziz ilan edilen kralı olmuştur.[297] Mansura'da Kral IX. Louis'in adını taşıyan Aziz Louis Kalesi bulunmaktadır. Ayrıca VII. Haçlı Seferi sırasında kralın İbn Lokman adlı bir Müslümanın evinde tutsak edilmesinden dolayı bu ev müzeye çevrilerek ziyarete açılmıştır.[298]

---

[295] Vincenzo Salerno, *Saint Louıs in Sicily,* Best of Sicily Magazine, 2006.http://www.bestofsicily.com/mag/art192.htm.(Erişim Tarihi: 15.09.2018); Joseph- Francois Mıchaud, *History of the Crusades,* 4. Cilt, Lex De Leon Publishing, London 2015, s. 44.
[296] Joınville, a.g.e. s. 303.
[297] Wallon, a.g.e. s. 459.
[298] Hilal Görgün, *Mansure, T.D.V. İslam Ansiklopedisi* 'C.28, Ankara 2003, s. 16.

SONUÇ

IX. Louis öldüğünde Fransa'nın Avrupa'daki en güçlü krallık olduğu bilinmektedir. Tarihçiler Louis'e pek çok lakab ve takma adı takmıştır; "Dindar Kral", " Barışçı Kral", "Fakirlerin Babası"," Sefillerin Sığınağı", "Aziz Kral" ve daha birçokları. Bu kral yaşadığı süre boyunca Fransa ve Hristiyanlığı en yüksek noktalara taşımak istemiş ve elinden geleni yapmıştır. Belgelerin de doğruladığı üzere başarısız olduğu iki Haçlı Seferi bile krala duyulan sevginin ve saygının azalmasına sebep olmamış bilakis yaptığı bir takım fedakarlıklar sebebi ile artmasını sağlamıştır. IX. Louis'in dürüstlüğü ve adaleti çağdaşları tarafından sıklıkla hakem olarak seçilmesine neden olmuştu. Neredeyse, düşmanı olan III. Henry bile hakemliğine ihtiyaç duyduğu noktalarda Louis'e güveniyordu. Kral, Avrupa'da tüm krallıklar arasında barış taraftarıydı ve çok mecbur kalmadıkça anlaşmaya varmaya çalışır ve bağışlayıcı olurdu. Lakin bu tutumunu Müslüman doğu toplumlarına karşı göstermeyi başaramamış ve Haçlı Seferleri sırasında katı bir politika izlemiştir. Yine de Müslüman düşmanlarına karşı dahi her zaman dürüst ve sözünün eri olmuştur. Şüphesiz ki Louis'in dürüst ve adil kişiliğine annesi Blanche'in pek çok katkısı olmuştur. VIII. Louis'in vefat etmesiyle koca krallıkta İspanyol asıllı bir anne ile küçük bir çocuk tek başlarına kalmış ve yönetimi çoğu zaman birlikte üstlenmişlerdi. Annesi Blanche'in keskin zekası ve diplomasi bilirliği IX. Louis'in en büyük şanslarından biri olmuştur. Dönemin muhalif baronlarına beraberce karşı durmuşlar ve Capet Hanedanı'nın sağlam otoritesinin sarsılmasına izin vermemişlerdir.

IX. Louis, ülkesinin yeryüzündeki en güçlü krallıklardan biri olması için sadece savaş ortamının değil barş ortamının da buna etkisi olduğunu gösteren örneklerden biridir. Eşitlik anlayışının bir toplumun kalkınmasında büyük öneme sahip olduğunu göstermiştir. IX. Louis asilleri kayırmamış daha çok halkı ile ilgilenmiş kapılarını her zaman sıradan insanlara açık tutmuştur. Ömrü boyunca pekçok kere sadaka vermiş ve neredeyse her akşam sarayında aç olanları doyuran bu kral lüks ve şatafattan uzak sade yaşantısı ile de mütevazılığını sergilemiştir. Yaşadığı hastalık ve Haçlı seferleri süreci ise hayatının tamamen dönüm noktası olmuş Müslümanlara Hristiyanlığı kanıtlamak isteyen kral elinden geleni yapmıştır. Voltaire kendisini Avrupa'daki tek gerçek prens olarak tanımlamıştır. Ölmeden önce çocuklarına verdiği nasihatler tam da yaşamı boyunca neleri dikkate aldığını ve uyguladığını açıklar niteliktedir.

Şüphesiz ki Avrupa'da IX. Louis'den daha fazla Azizlik mertebesini hak eden kral olmamıştır.

KAYNAKÇA

ABULAFIA, David, *The New Cambridge Medieval History Volume V. 1198- 1300*, Cambridge Universty Press, 1999.

Académie des inscriptions & belles-lettres, Recueil des historiens des croisades: Historiens orientaux, Paris: Imprimerie nationale publısher, Paris 1872.

AGİBALOVA, Ye, *Ortaçağ Tarihi,* (Çev. Çağdaş Sümer), Yordam Kitap, İstanbul 2017.

AĞIR, Abdullah Mesut, St. Louis'in Haçlı Seferleri Esnasında Mısır ve Suriyedeki Siyasi Durum (1248-1254), *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Temmuz 2009, sayı:4

ALATLI, Alev, *Batıya Yön Veren Metinler*, Alfa Yayıncılık, İstanbul 2016.

ALLEN, S. J - AMT Emilie, *An İntroduction to the Crusades*, University of Toronto Press, Toronto 2017.

ARCHER, Thomas Andrew, *The Crusades: The Story of the Latin Kingdom of Jerusulem*, Create Space Independent Publishing Platform, 2015.

ASBRIDGE, Thomas, *The Crusades: The War for the Holy Land*, Simon and Schuster, New York 2012.

BALDWIN, Philip, Charles of Anjou, Pope Gregory X and the crown of Jerusalem, *Journal of Medieval History*, Routledge 2012.

BARBER, Malcolm, *The New Kinghthood; A History of the Order of the Temple*, Cambridge Universty Press, Cambridge 1994.

BASUĞUY, Bedrettin, Yedinci Haçlı Seferi: el-Melikü'l-Muazzam Tûrânşâh, Saint Louis ve Mansûra Savaşı, *BÜİFD* Cilt: V Sayı: 10.

BAUER, S. Wise, *The History of the Renaissance World: From the Rediscovery of Aristotle to the Conquest of Constantinople*, W. W. Norton & Company, New York 2013.

BEMONT, Charles, *Medieval History From 395 to 1270*, Cornell University Library, London 2009.

BERGER, Elie, *Histoıre de Blanche de Castille reıne de France*, A La Faculte Des Lettres De Paris, Paris 1895.

BİNSSE, Henry, *A History of France*, Universty Paperbacks ar by Methuen & Co Ltd, London 1949.

BRADBURY, Jim, *The Medieval Siege*, Boydell & Brewer, Suffolk 1992.

BRANDBURY, Jim, *The Capetians: Kings of France 987-1328*, Bloomsbury Academic, London 2007.

BRANDBURY, Jim, *The Routledge Companion to Medieval Warfare*, Routledge Campanions, London 2004.

BROCKELMANN, Carl, *İslam Milletleri ve Devletleri Tarihi*, Çev: Neşet Çağatay, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 1964.

BURY, Richard Girard de, *Histoire de St. Louis*, Roi de France, Qontro Classic Books, 2010.

BUTLER, Rev Alban, *The Lives of the Saints: Complete Edition*, Catholic Way Publishing, London 2015.

CAHEN, Claude, *Haçlı Seferleri Zamanında Doğu ve Batı*, Yeditepe Yayınevi, İstanbul 2014.

COBB, Paul, *Müslümanların Gözüyle Haçlı Seferleri*, Çev: Ekin Duru, Say Yayınları, İstanbul 2018.

COX, George William, *The Crusades*, C. Scribner's sons, New York 1898.

DAILLECOURT, Choiseul Maxime, *comte de, 1782 or 3-1854, De l'influence des croisades sur l'état des peuples de l'Europe*, Paris: Chez Tilliard, frères Publisher Paris 1809.

DAVIS, Ralph Henry Carless, *A History of Medieval Europe: From Constantine to Saint Louis*, Routledge, İngiltere 2013.

DE LA MARCHE, Albert Lecoy, *La France Sous Saint Louis*, Paris Quantin, Fransa 1893.

DELABORDE, Henry Francois, *Vie de Saint Louis*, Paris: A. Picard, Paris 1899.

DEMİRKENT, Işın, *Haçlı Seferleri 1097-1144 Cilt V*,Çev: Emir Yener Pimaş Yayıncılık, İstanbul 2012.

DEMİRKENT, Işın, *Haçlı Seferleri*, Dünya Yayıncılık, İstanbul 1997.

DEVIZES, Richard, *Chronicles of the Crusades: Contemporary Narratives of the Crusade of Richard Coeur de Lion, and of the Crusade of Saint Louis*, CreateSpace Independent Publishing Platform, California 2014.

DOWNS, Norton, *The Medieval Pageant*, D. Van Nostrand; 1964 Printing Edition, New York 1964.

ECO, Umberto, *Ortaçağ; Katedraller- Şövalyeler- Şehirler*, Alfa Yayınları, İstanbul 2015.

EL-SAYED, Ali Ahmed, AL-NAGGAR, Abdallah Abdel Ati, *Relations Between East and West Various Stedies: Medieval and Contemporary Ages*, Dar al-Kitab al-Gamey, Cairo 2017.

EMMERSON, Richard, *Key Figures in Medieval Europe: An Encyclopedia*, Routledge, London 2013.

ER, İbrahim Halil, *Cennet Doğuda Bir Yerdedir; Haçlı Seferlerinin Değişen Yüzü*, Prestij Ajans Matbaacılık, İstanbul 2006.

ERBSTÖSSER, Martin, *The Crusades*, David and Charles, London,1978.

FAURE. Felix, *Histoire de Saint Louis*, Librairie de Hachette et c. Paris 1866.

FRANCE, John, *The Crusades and the Expansion of Catholic Christendom (1000-1714)*, Routledge, London 2006.

FRANCE, John, *Western Warfare in the Age of the Crusades (1000-1300)*, Routledge, London 2002.

GAPOSCHKIN, Marianne Cecilia, *The Sanctity of Louis IX: Early Lives of Saint Louis by Geoffrey of Beaulieu and William of Chartres*, 1st Edition, Cornel University Press, New York 2014.

GEARY, Patrick Joseph, *Reading in Medieval History*, University of Toronto Press, Toronto 2016.

GOYAU, Georges. St. Louis IX, *Catholic Encyclopedia vol 9*, Gale Research Inc, Detroit 2002.

GUIGNARD DE SAİNT-PRİEST, Alexis, *Histoire de la Conquête de Naples par Charles d'Anjou frère de Saint Louis*, v: 3, University of California Libraries, Berkeley 1847.

GUIZOT, Francois, *Great Christians of France: Saint Louis and Calvin*, Macmillan & Company, ABD 1869.

HAMILTON, Bernard, *The Crusades*, Sutton Publishing Ltd, İngiltere 1998.

HATT, Christine, *The Crusades at War*, Franklin Watts, New York 2001.

HAYES, Carlton Joseph Huntley- MOON, Parker Thomas, *Anciend and Medieval*, The Macmillan Company, London 1932.

HİLLENBRAND, Carole, *Müslümanların Gözünden Haçlı Seferleri*, çev: Nurettin El Hüseyni, Alfa Yayıncılık, İstanbul 2015.

HOFFMAN, Ross John Swartz, *Medieval History, Your College Course at a Glance with Questions and Answers*, Littlefield, Adams & Co, New Jersey 1958.

HOLLISTER, Charles Warren, *Medieval Europe- A Short History*, McGraw-Hill Europe; 10th edition, ABD 2005.

http://fmg.ac/Projects/MedLands/CAPET.htm#LouisVIIIdied1226B, (ErişimTarihi:08.01.2018)

http://www.edstephan.org/Rulers/capet.html, (Erişim Tarihi:19.06.2019)

http://www.historynaked.com/the-saintonge-war/.(Erişim Tarihi:20.03.2019)

http://www.nobility.org/2013/08/22/st-louis-ix/,(Erişim Tarihi:12.03.2019)

http://www.storiespreschool.com/battle_taillebourg.html, (Erişim Tarihi:20.03.2019)

https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Saint_Louis_(El_Greco), (Erişim Tarihi:11.03.2019)

https://fineartamerica.com/featured/king-louis-ix-of-france-granger.html?product=wood-print, (Erişim Tarihi:20.04.2019)

https://gallerix.org/album/Versailles/pic/glrx-262735486, (Erişim Tarihi:01.01.2019)

https://sourcebooksfordham.edu/halsall/source/makrisi.asp.(Erişim Tarihi: 12.06.2019)

https://tr.pinterest.com/pin/146015212893516988/,(Erişim Tarihi:12.06.2019)

https://tr.pinterest.com/pin/813462751419350585/ (Erişim Tarihi:12.06.2019)

https://www.agefotostock.com/age/en/Stock-Images/Rights-Managed/BAT-KW478257, (Erişim Tarihi: 03.02.2019)

https://www.agefotostock.com/age/en/Stock-Images/Rights-Managed/FAI-17733,(Erişim Tarihi: 03.02.2019)

https://www.findagrave.com/memorial/21056/charles_of_anjou,(Erişim Tarihi:13.06.2019)

https://www.khanacademy.org/humanities/ap-art-history/early-europe-and-colonial-americas/medieval-europe-islamic-world/a/blanche-of-castile-and-king-louis-ix-of-france,(Erişim Tarihi:09.12.2018)

https://www.lookandlearn.com/history-images/M565853/The-death-of-King-Louis-IX-of-France-1270,(Erişim Tarihi:06.05.2019)

https://www.meisterdrucke.uk/fine-art-prints/French-School/106805/Saint-Louis-IX-(1214-70)-leads-his-troops-in-battle,-from-Histoire-de-France-by-Colart,-published-c.1840-.html,(Erişim Tarihi:19.06.2019)

https://www.sciencesource.com/archive/Seventh-Crusade--Louis-IX-of-France--1248-SS2714101.html#/SearchResult&ITEMID=SS2714101,(Erişim Tarihi: 11.11.2018)

HUNT, Edwin - MURRAY, James, *A History of Business in Medieval Europe; 1200-1550,* Cambridge University Press, London 1999.

İBN ABDÜZ-ZAHİR, Muhy ed-Din, *Baybars the First of Egypt*, İng. Çev. Syedah Fatima Sadekue, Dacca: Geoffrey Cumberlege, Oxford University Press, London 1956.

JACKSON, Peter, *The Seven Crusade, 1244-1254 Sources and Documents,* Taylor & Francis Ltd, London 2009.

JERVIS, William Henley, *History of France*, John Murray Publishers Ltd, London 1907.

JOINVILLE, Jean de, *Bir Haçlının Hatıraları*, Yeditepe Yayınevi Araştırma-İnceleme Dizisi, İstanbul 2016.

KANAT, Cüneyt-BURÇAK, Devrim, *Sorularla Haçlı Seferleri*, Yeditepe Yayınevi, İstanbul 2015.

KEEN, Maurice, *Medieval Warfare: a History*, Oxford University Press, New York 1999.

KILIÇ, Mustafa, Haçlıların Dimyat Muhasaraları ve Eyyübilerin Mücadeleleri, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, VII (2007), sayı:4, s. 436.

KORTEL, Saim Haluk, Haçlı Seferlerinin Doğu Hristiyanlığı Üzerine Etkileri, *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, Antalya 2011.

LABARGE, Margaret Wade, *Saint Louıs- Louıs IX / Most Christian King of France*, Little Brown Publisher, Boston 1968.

LE GOFF, Jacques, *Saint Louis*, translated by: Gareth Evan Gollrad, Notre Dame, ABD, 2009.

LESLIE, Emma, *Stories From French History*, Forgetten Books, London 2017.

LEVANONI, Amalıa, Mısır'da Memlüklülerin İktidara Gelişi, Çev: Kâzım UZUN, *Tarih Okulu Dergisi (TOD)*, Yıl 10, Sayı XXIX,

LEVRON, Jacques, *Louis IX. King of France*, See Article History, Encyclopedıa Britannica, www.britannica.com/biography/Louis-IX (Erişim Tarihi: 06.05.2019)

LEWIS, Bernard, *Ortadoğu İki Bin Yıllık Ortadoğu Tarihi*, çev: Selen Y. Kölay, Arkadaş Yayınevi, Ankara 2017.

LEWIS, Suzanne, *The Art of Matthew Paris in the Cronica Majora*, Universty of California Press, Berkeley 1987.

LITTLEWOOD, Ian, *The Rough Guide Chronicle*, France, Rough Guides, London, 2002.

LOCK, Peter, *The Routledge Companion to the Crusades* (Newyork: Taylor&Francis Group, 2006.

LOWER, Michael, *The Tunis Crusade of 1270: A Mediterranean History*, Oxford University Press, Okford 2018

MAALOUF Amin, *Arapların Gözünden Haçlı Seferleri*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2016.

MACKAY, Angus, *Atlas of Medieval Europe*, Psychology Press, London, 1997.

MADDEN, Thomas, *The Concise History of the Crusades*, Rowman & Littlefield, London 1999.

MAKRIZI, Ahmad Ibn Alı, *Histoire des Sultans Mamlouks, de l'Égypte, Ecrite en Arabe par Taki-Eddin-Ahmed-Makrizi*, Par; M. Quatremère, Printed for the Oriental translation fund of Great Britain and Ireland, Paris 1837.

MARRENS, Alfred Magin, *Histoire de France Abregee*, Editions la Bibliothèque Digitale, Paris 2015.

MASSON, David M, *Medieval History*, Bibliolife, Publisher, Charteston 2008.

MAYER, Hans Eberhard, *The Crusades*, London: Oxford University Press, London 1988.

MICHAUD, Joseph- Francois, *History of the Crusades*, 4. Cilt, Lex De Leon Publishing, London,2015.

MICHELET, Jules, *History of France vol 1*, Forgotten Books, London 2016.

MILLER, David, *Brassey's Book of the Crusades*, Washington, D.C. ; Dulles, Va: Brassey's, Inc. Publisher, Washington 2001.

MULDOON, James, *Empire and Order: The Concept of Empire 800-1800*, Palgrave Macmillan, London,1999.

MURRAY, Alan, *The Crusades*: An Encyclopedia, Library of Congress Cataloging-in-Publication Data, California 2006.

NICHOLSON, Helen, *The Crusades*, Greenwood Publishing Group, Westport 2004.

NICHOLSON, Helen J, *The Crusades*, Greenwood Publishing Group, Greenwood Publishing Group, Wesport 2004.

NOMİKU, H.A. *Haçlı Seferleri*, çev: Kriton DİNÇMEN, İletişim Yayınları, İstanbul,1997.

NORWICH, John Julıus, *Bizans III Gerileme ve Çöküş Dönemi (MS 1082-1453)* ,Kabalcı Yayınevi, İstanbul 2013.

OCAK, Ahmet, Haçlı Seferlerinin Ortaya Çıkışı ve (Doğu- Batı Dünyaları Açısından) Doğurduğu Sonuçlar, *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2014, Cilt:14, Yıl:14, Sayı:3, s.149.

ORTON, Charles Previte, *Outlines of Medieval History*, Cambridge University Press; Reprint Edition, New York 1916.

ÖZCAN, Altay Tayfun, Chronıca Majora'da Moğol İmajı, *Tarih İncelemeleri Dergisi,* Cilt/Volume XXVII, sayı:2, 2012.

PAINE, Mike, *Haçlı Seferleri,* Çev: Cumhur Atay, Kalkedon Yayınları, İstanbul 2011.

PARIS, Matthew, Matthæi Parisiensis, monachi Sancti Albani, Chronica majora, by Paris, Matthew, 1200-1259; Roger, of Wendover, d. 1236; Luard, Henry Richards, 1825-1891 (Text: Matthew Paris, *Chronica majora*, ed. H. R. Luard, Rolls Series 57, 7 vols. (London, 1872–83). MU5. Translation: Vaughan, R., (ed.), *The Illustrated Chronicles of Matthew Paris: Monastic Life in the Thirteenth-Century* (Gloucester, 1984). MVGRK.)

PERRY, Frederick, *Saint Louis (Louis IX. Of France) The Most Christian King*, G.P. Putnams Song, London 1901.

POOLE, Stanley Lane, *A History Of Egypt In The Middle Age*, Barman Press,2015.

Resimlerle İnsanlık Tarihi Ansiklopedisi, *Orta Çağ II. Derebeylik Dönemi ve Haçlı Seferleri*, Karacan Yayınları, İstanbul,1984.

RICHARD, Jean, *Saint Louis: Crusader King of France*, Cambridge; New York: Cambridge University Press, London 1992.

RICKARD, John Allison- HYMA, Albert, *Ancient Medieval Modern History*, Barnes & Noble, New York 1964.

RIPERT Pierre, *Histoire des Croisades*, Bookking International - Maxi Livre, 2002.

RUNCIMAN, Steven, *Haçlı Seferleri Tarihi; Cilt 3,* Çev. Prof. Dr. Fikret Işıltan, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1992.

SALERNO, Vincenzo, Saint Louis ın Sicily, *Best of Sicily Magazine*, 2006.

SARI, İbrahim, *Türk'ün Savaşları*, Kitap oku Yayıncılık, İstanbul 2006.

SCOTT, (Sir) Walter, *Tales From French History*, Forgotten Books, London 2017.

SEPET, Marıus, *Saint Louis*, Forgotten Books, London 2012.

SICARD, Ernest, *Easy French History*, Scott- Foresman and Company, New York 1901.

SIRMA, İhsan Süreyya, *Haçlı Seferleri*, Beyan Yayınları, İstanbul,2013.

SLACK, Corliss Konwiser, *The A to Z of the Crusades*, Scarecrow Press, New Jersey, 2009.

SMITH, Jonathan Riley, *The Crusade A History*, Bloomsbury Academic, London 2014.

STOKSTAD, Marilyn, *Medieval Castles*, Greenwood Publishing Group, Westport 2005.

STRAYER, Joseph Reese, *Medieval Statecraft and Perspectives of History: Essays by Joseph Strayer*, Princeton University Press, New Jersey 2016.

ŞEŞEN, Ramazan, *Haçlıların Önünde Sultan Baybars*, Yeditepe Yayınalrı, İstanbul 2016.

TATE, George, *Haçlı Seferleri Zamanında Doğu*, Çev: Orçun TÜRKAY, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2016.

TILLEMONT, Le Nain de, *Vie de Saint Louis, Roi de France*, Renouard Publisher, Fransa, 1847.

TILLEY, Arthur, *Medieval France A Companion to French Studies (Classic Reprint)*, Forgotten Books, London, 2017.

TÜRKER, Özgür- ÜKTEN, Serkan, Haçlılar, Moğollar ve Ortadoğu'da Haçlı-Moğol Münasebetleri, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi* sayı:54, 2017.

TYERMAN, Christopher, *God's War: a New History of the Crusades*, Allen Line History Series, Harvard University Press, Massachusetts 2006.

TYERMAN, Christopher, *The Crusades*, Sterling Publishing Company, London 2009.

USLUBAŞ, Tolga, DAĞ Sezgin, *İlk Çağlardan Günümüze Dünya Tarihi Ansiklopedisi*, Karma Kitaplar Yayınevi, İstanbul 2008.

ÜÇOK, Bahriye, *İslam Devletlerinde Türk Naibeleri ve Kadın Hükümdarlar*, Bilge Kültür Sanat yayınları, İstanbul 2011.

VENNING, Timothy- FRANKOPAN, Peter, *A Chronology of the Crusade*, Routledge Companions, London 2015.

WALLON, Henri Alexandre, *Saint Louis*, Maison Alfred Mame et Fils, Paris,1886.

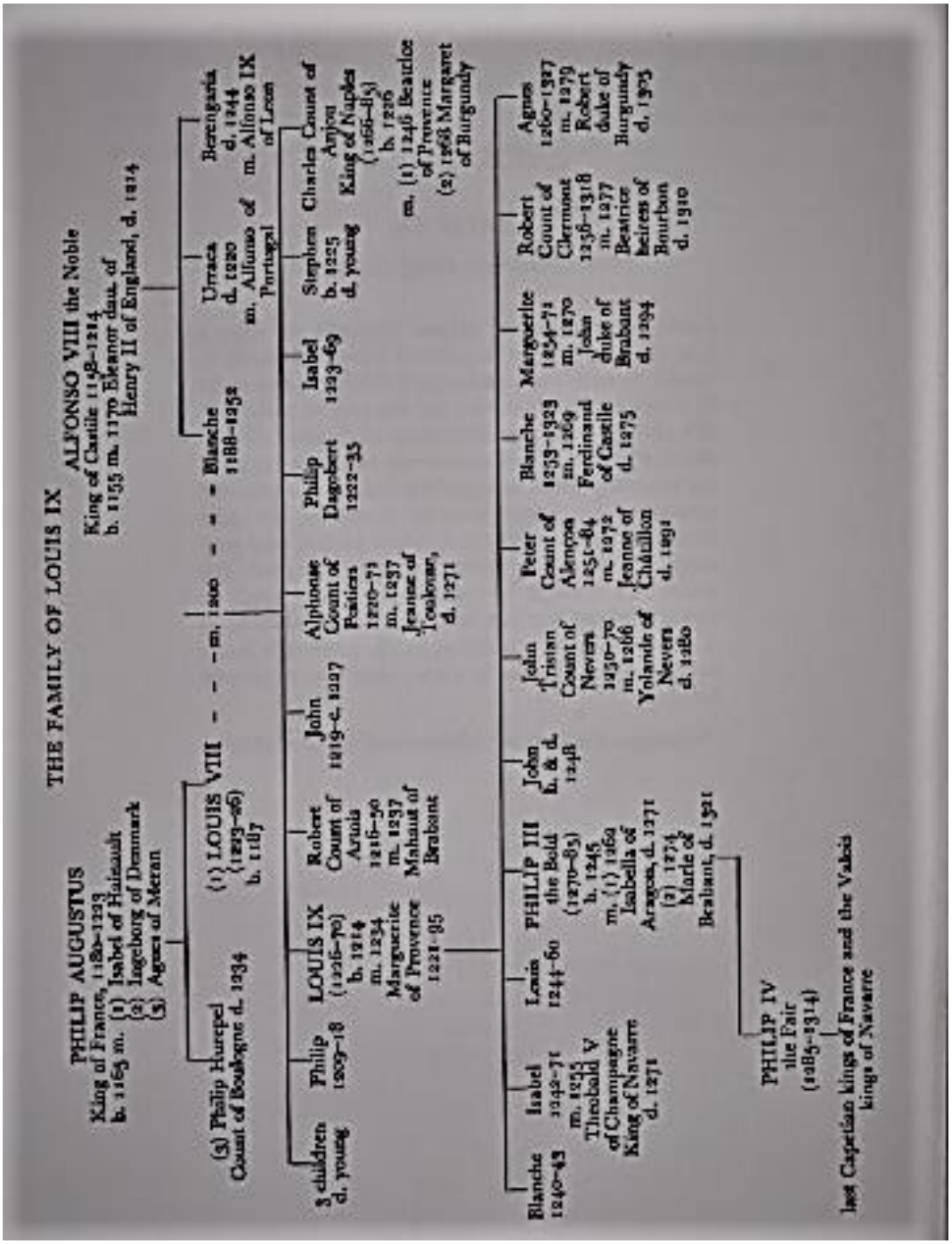
WEBSTER, Hutton, *Early European History*, Dodo Press, Boston,2009.

WILLIAMS, Henry Smith, *The Historians History of the World*, Wolume XI, London the Times, 1907.

YILDIZ, Hakkı Dursun, *Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi*, c:6, Zaman yayınları, İstanbul, 1992.

EKLER

EK-1: IX. Louis Aile Şeceresi[299]

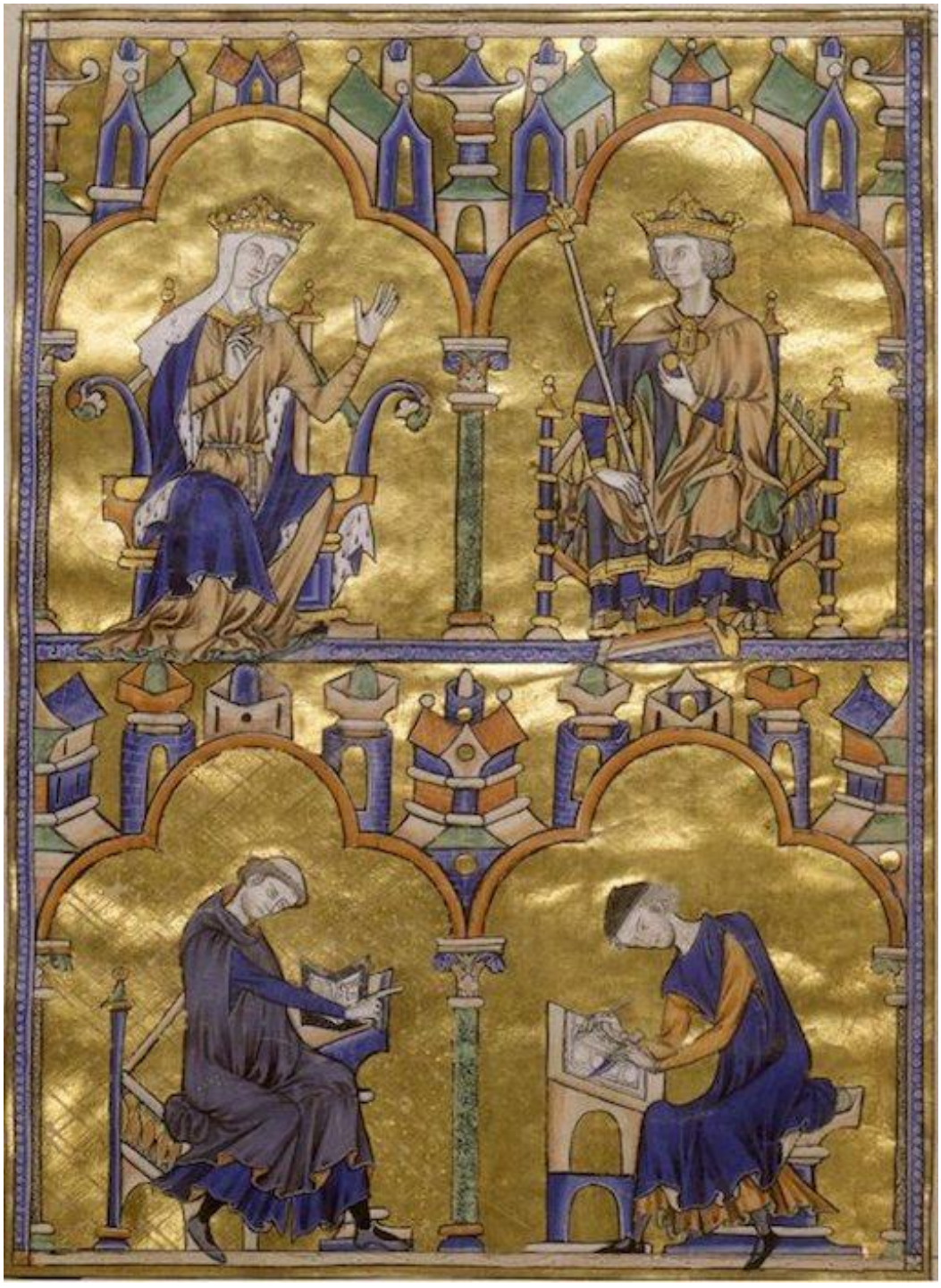
[299] Margaret Wade Labarge, *Saint Louis- Louis IX / Most Christian King of France*, Little Brown Publisher, Boston 1968, s.13.

EK-2: El Greco adlı Sanatçının Saint Louis Portresi[300]

[300] https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Saint_Louis_(El_Greco) ,(Erişim Tarihi: 11.03.2019)

EK-3: Kastilyalı Blanche ve IX. Louis[301]

[301] https://www.khanacademy.org/humanities/ap-art-history/early-europe-and-colonial-americas/medieval-europe-islamic-world/a/blanche-of-castile-and-king-louis-ix-of-france ,(Erişim Tarihi:09.12.2018)

EK-4: IX. Louis'in eşi Marguerite Provence[302]

[302] http://www.nobility.org/2013/08/22/st-louis-ix/,(Erişim Tarihi:12.03.2019)

EK-5: Heykeltraş Antoine Exet tarafından yapılan Kastilyalı Blanche'in Versay sarayında bulunan Heykeli[303]

[303] http://www.nobility.org/2013/08/22/st-louis-ix/,(Erişim Tarihi:12.03.2019)

EK-6: Fransa Kralı IX. Louis ile İngiltere Kralı III. Henry arasında Taillebourg Savaşı; 21 Temmuz 1242. Eugene Delacroix tablosu[304]

[304] https://gallerix.org/album/Versailles/pic/glrx-262735486 ,(Erişim Tarihi:01.01.2019)

EK-7: Kralın hastalığı sonucu kutsal emanetlerin yanına getirilip dua edilmesi[305]

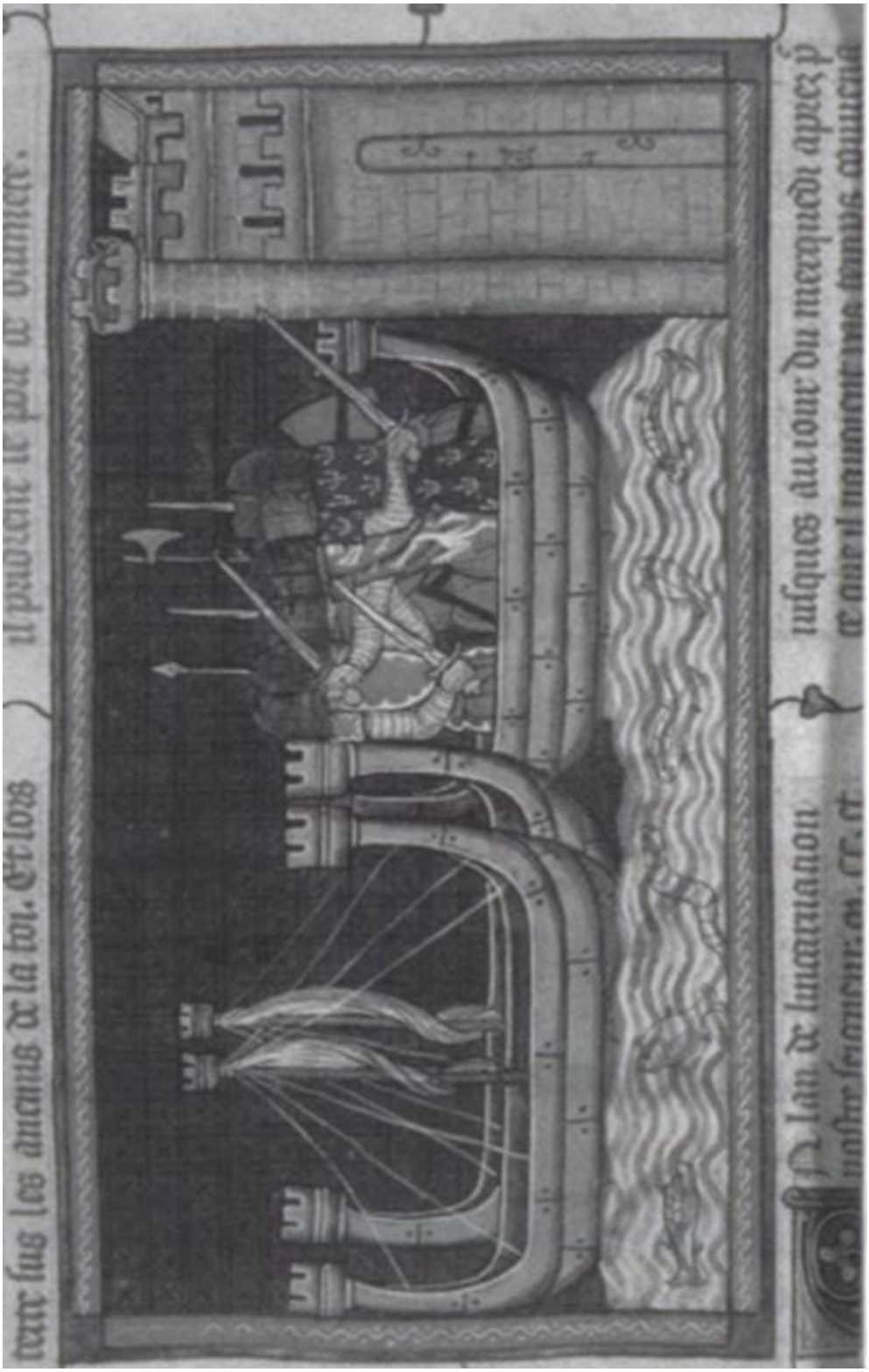
[305] Işın Demirkent, Haçlı Seferleri, Dünya Yayıncılık, İstanbul 1997, s. 308.

EK-8: Fransa Kralı IX. Louis'in VII. Haçlı Seferine Çıkışı [306]

[306] https://www.sciencesource.com/archive/Seventh-Crusade--Louis-IX-of-France--1248-SS2714101.html#/SearchResult&ITEMID=SS2714101,(Erişim Tarihi: 11.11.2018)

EK-9: IX. Louis'in Dimyata'a Gelişi[307]

[307] Helen J. Nicholson, The Crusades, Greenwood Publishing Group, Westport 2004,s.124.

EK-10: IX. Louis'in Dimyata Gidişi[308]

[308] https://fineartamerica.com/featured/king-louis-ix-of-france-granger.html?product=wood-print, (Erişim Tarihi:20.04.2019)

EK-11: IX. Louis Dimyata Çıkış[309]

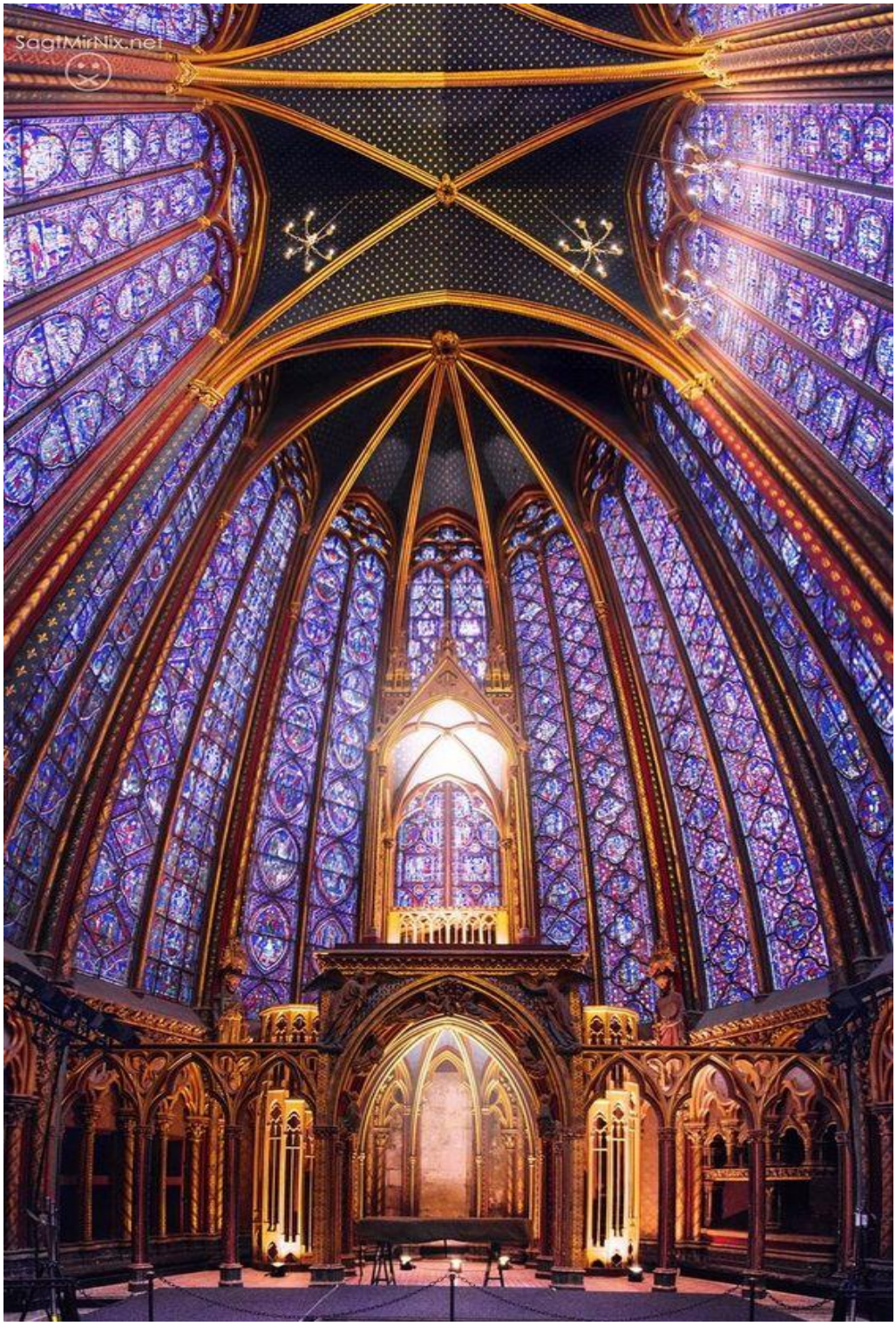
[309] https://www.meisterdrucke.uk/fine-art-prints/French-School/106805/Saint-Louis-IX-(1214-70)-leads-his-troops-in-battle,-from-Histoire-de-France-by-Colart,-published-c.1840-.html, (Erişim Tarihi:19.06.2019)

EK-12: Kutsal emanetleri Muhafaza etmek için yaptırılan Sainte Şapeli[310]

[310] https://tr.pinterest.com/pin/146015212893516988/,(Erişim Tarihi:12.06.2019)

EK-13: Sainte Şapeli içeriden görünüşü[311]

[311] https://tr.pinterest.com/pin/813462751419350585/ ,(Erişim Tarihi:12.06.2019)

EK-14: Saint Louis'in Notre Dame kilisesinde bulunan Kutsal emanetlerden Dikenli Tacı elinde tutarken heykeli[312]

[312] http://www.nobility.org/2013/08/22/st-louis-ix/,(Erişim Tarihi:12.03.2019.)

EK-15: Fakirlere yemek sunan IX. Louis tasfiri, 16. Yüzyıl Minyatürü[313]

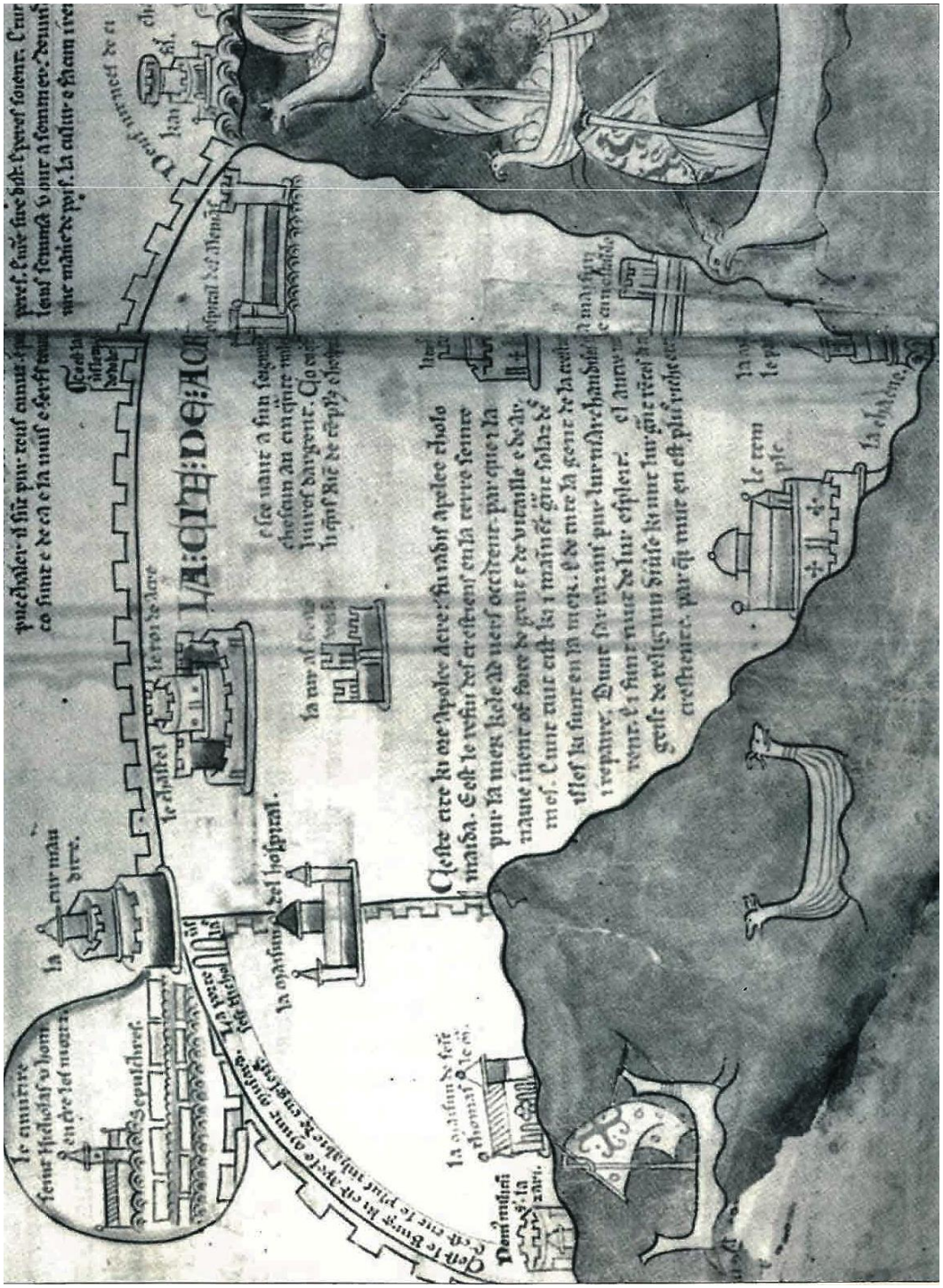
[313] https://www.agefotostock.com/age/en/Stock-Images/Rights-Managed/BAT-KW478257 ,(Erişim Tarihi: 03.02.2019)

EK-16: IX. Louis'in Mansure'de esir edilişi[314]

[314] Işın Demirkent, Haçlı Seferleri 1097-1144 Cilt V,Çev: Emir Yener Pimaş Yayıncılık, İstanbul 2012,187.

EK-17: Matthew Paris'in Cronica Majora adlı eserinde yer alan Akka haritası[315]

[315] Suzanne Lewis, *The Art of Matthew Paris in the Cronica Majora*, Universty of California Press, Berkeley 1987, s. 352-52.

EK-18 : IX. Louis'in Haçlı Seferleri Minyatürü sol [316]

[316] Işın Demirkent, Haçlı Seferleri, Dünya Yayıncılık, İstanbul 1997, s. 210.

EK-19: IX. Louis'in Haçlı Seferleri Minyatürü sağ

EK-20: Paris Anlaşması ile III. Henry'nin IX. Louis'e boyun eğmesi[317]

[317] http://www.nobility.org/2013/08/22/st-louis-ix/,(Erişim Tarihi:12.03.2019)

EK-21: IX. Louis'in kardeşi Sicilya Kralı Charles Anjou[318]

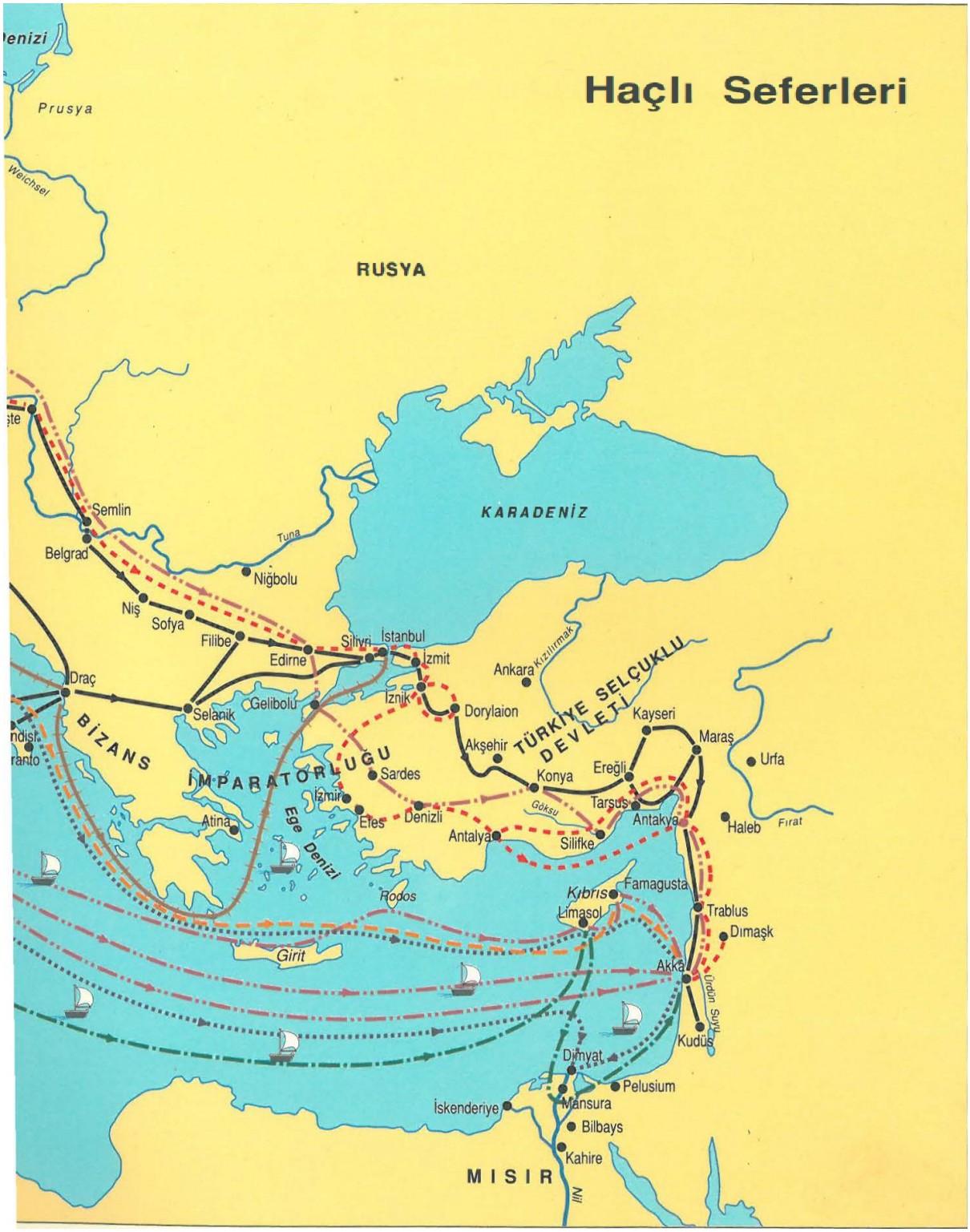
[318] https://www.findagrave.com/memorial/21056/charles_of_anjou ,(Erişim Tarihi:13.06.2019)

EK-22: Işın Demirkent Haçlı Seferleri haritası sol [319]

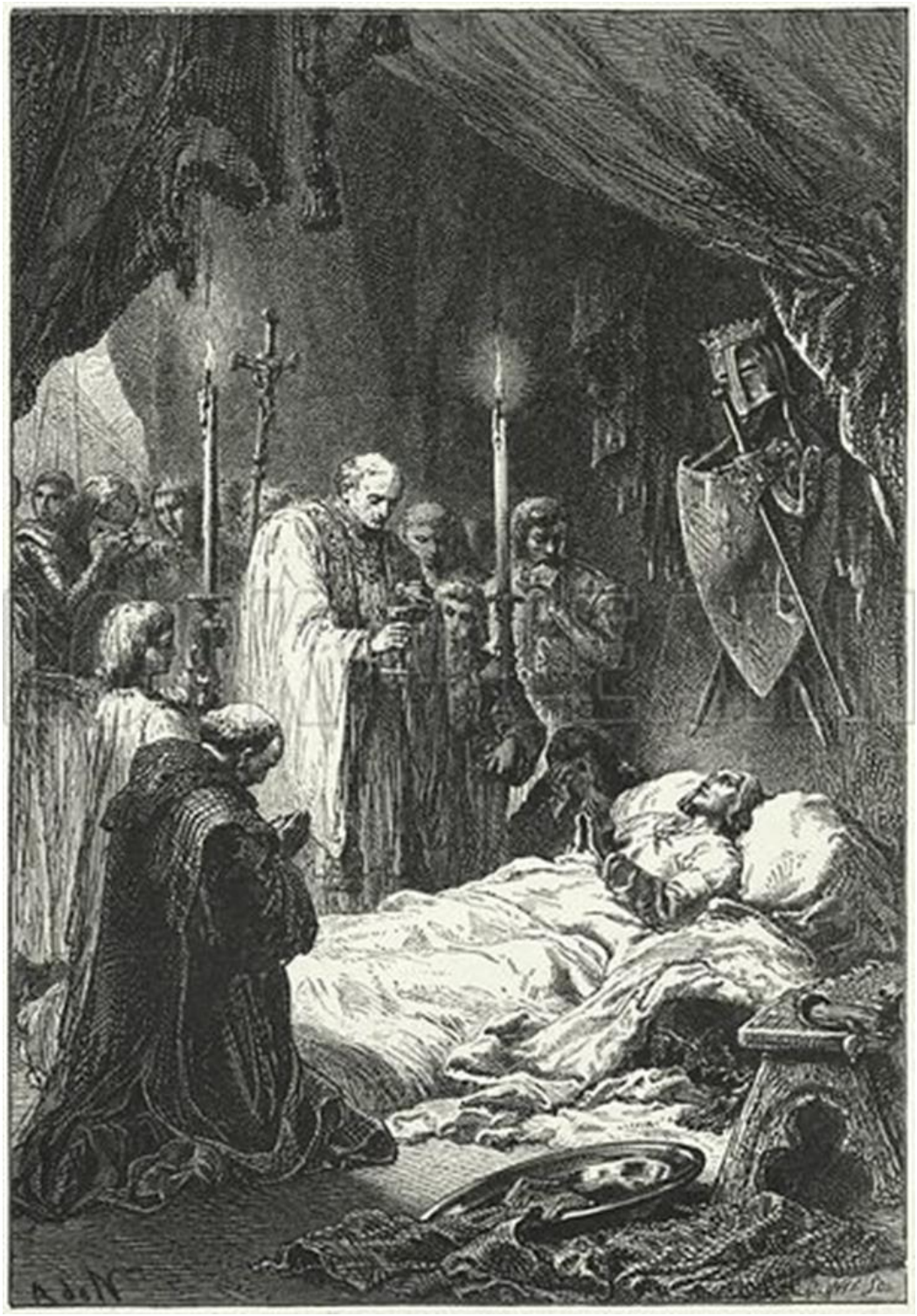

[319] Işın Demirkent, Haçlı Seferleri, Dünya Yayıncılık, İstanbul 2013.

EK-23: Işın Demirkent Haçlı Seferleri haritası sağ

EK-24: IX. Louis'in son zamanları[320]

[320] https://www.lookandlearn.com/history-images/M565853/The-death-of-King-Louis-IX-of-France-1270 ,(Erişim Tarihi:06.05.2019)

EK-25: IX. Louis'in Tunustaki VIII. Haçlı seferi sırasında vefatı. Parşömen üzerine yağlıboya.[321]

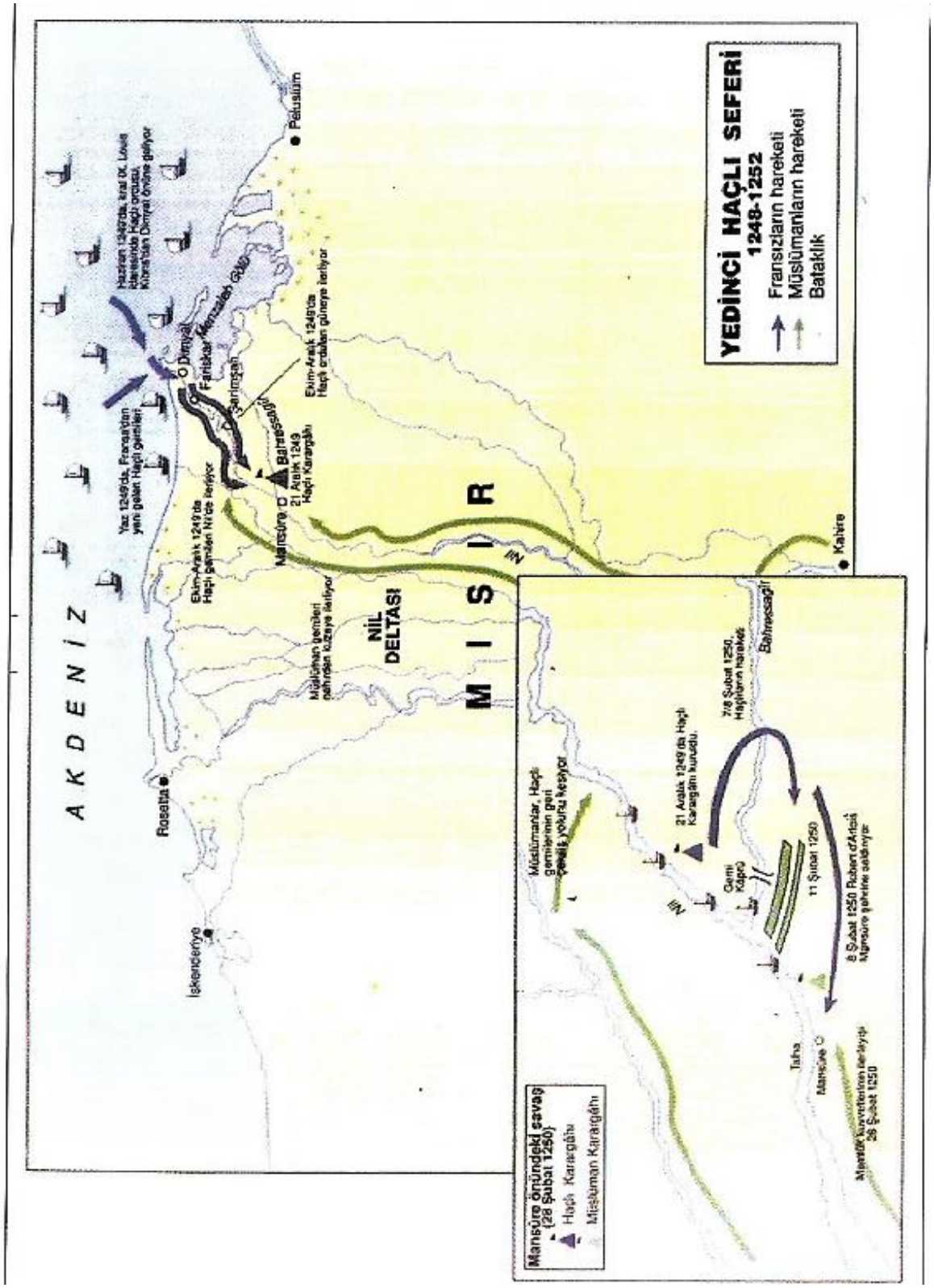
[321] https://www.agefotostock.com/age/en/Stock-Images/Rights-Managed/FAI-17733,(Erişim Tarihi: 03.02.2019)

EK-26: IX. Louis'in cenazesi[322]

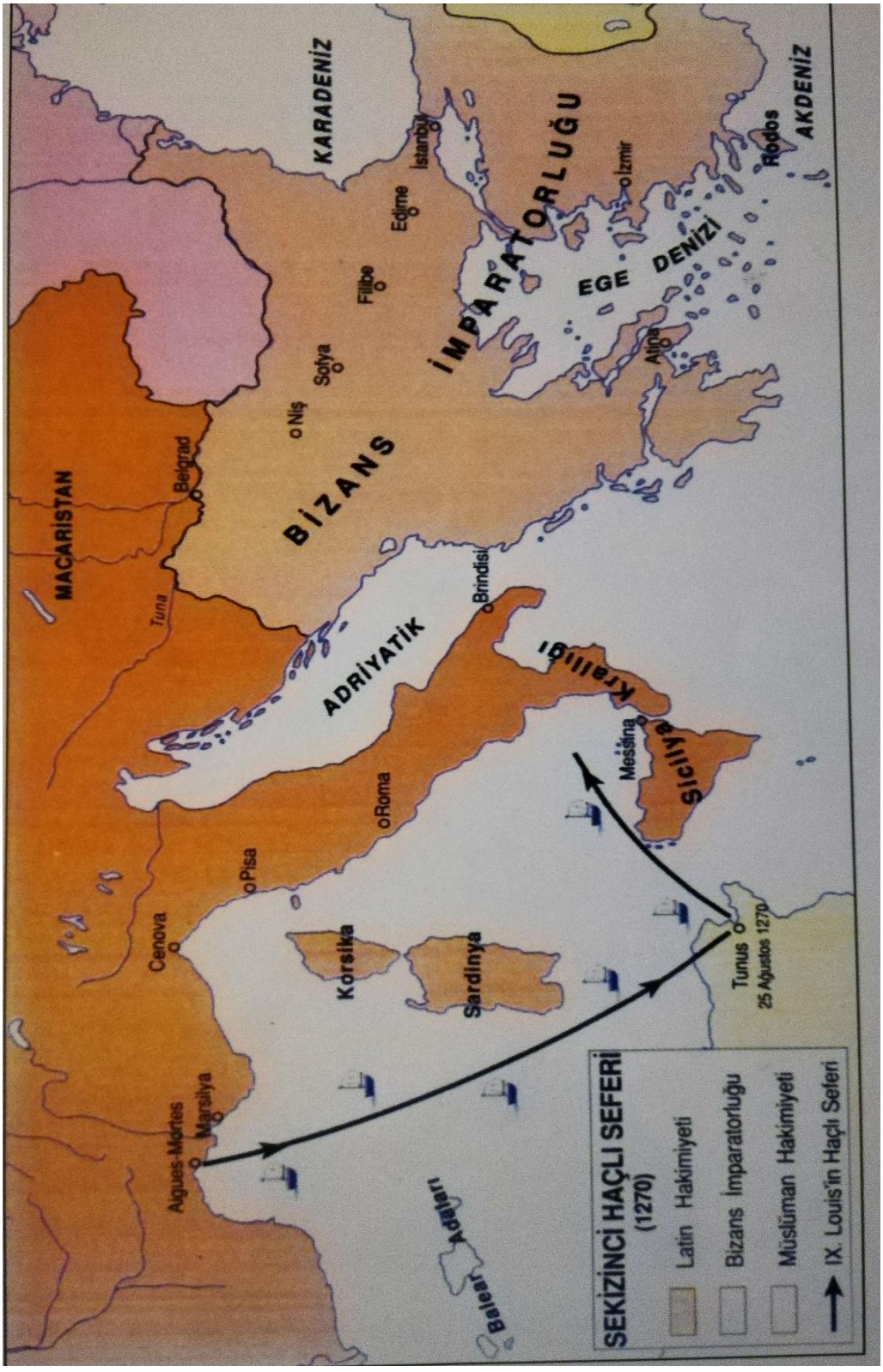
[322] Işın Demirkent, Haçlı Seferleri, Dünya Yayıncılık, İstanbul 2013, s. 237.

EK-27: VII. Haçlı Seferi ilerleyişi[323]

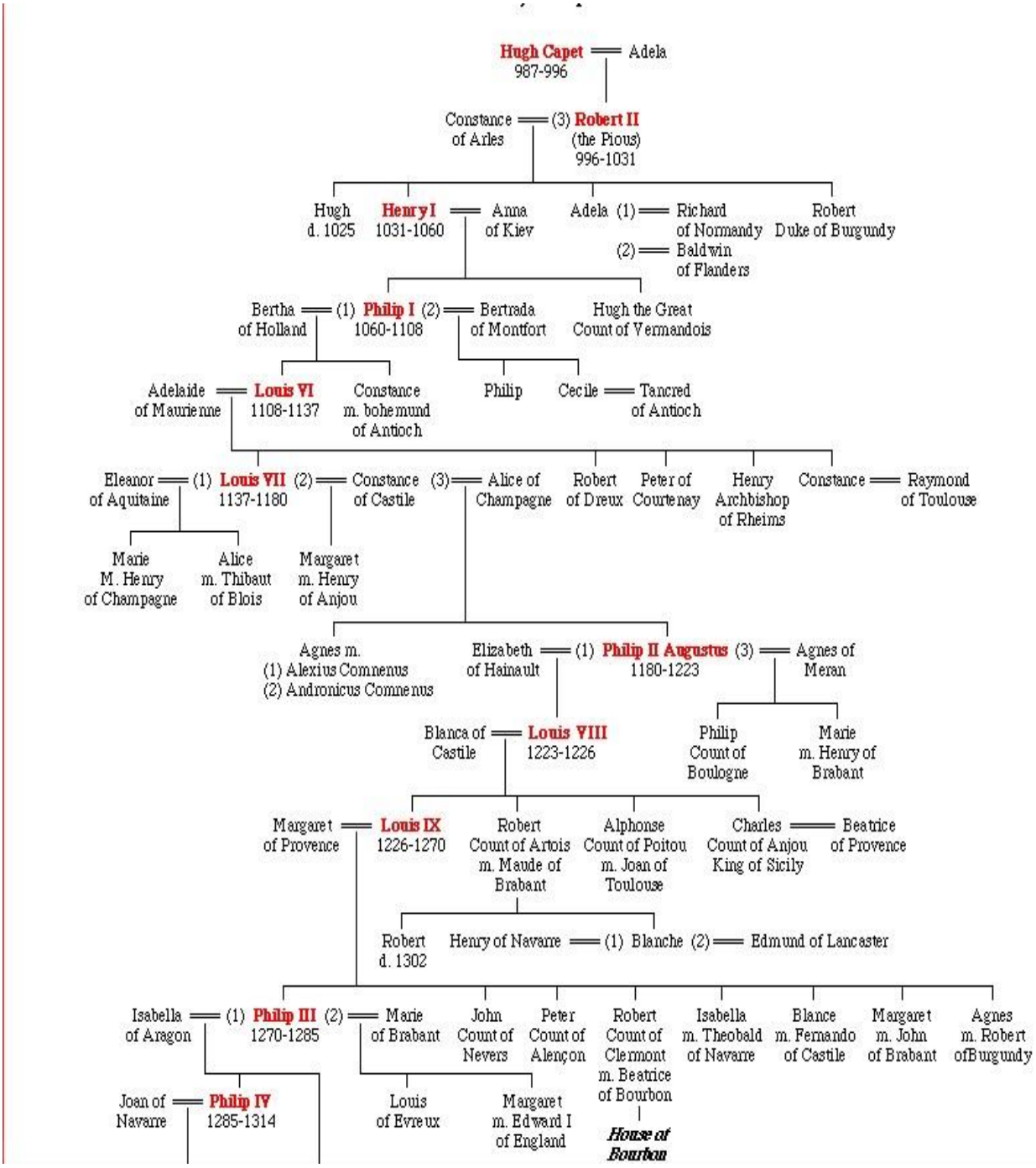
[323] Cüneyt Kanat, Devrim Burçak, Sorularla Haçlı Seferleri, Yeditepe Yayınevi, İstanbul 2015, s.228.

EK-29: VIII. Haçlı Seferi ilerleyişi[324]

[324] Cüneyt Kanat, Devrim Burçak, Sorularla Haçlı Seferleri, Yeditepe Yayınevi, İstanbul 2015, s.229.

EK-29: Hugh Capet'ten Philiph IV'e Capet soyu[325]

[325] http://www.edstephan.org/Rulers/capet.html,(Erişim Tarihi:19.06.2019)

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı	Büşra GERZ
Doğum Yeri	Üsküdar/İSTANBUL
Doğum Tarihi	12.11.1994

LİSANS EĞİTİM BİLGİLERİ

Üniversite	Çankırı Karatekin Üniversitesi
Fakülte	Edebiyat Fakültesi
Bölüm	Tarih Bölümü

YABANCI DİL BİLGİSİ

İngilizce	**KPDS (…..) ÜDS (….) TOEFL (….) EILTS (….)**
…	

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurum	
Görevi/Pozisyonu	
Tecrübe Süresi	

İLETİŞİM

Adres	Çamlıca Mahallesi, Birlik Caddesi, Nno: 79, Daire: 7 Tepebaşı/ ESKİŞEHİR
E-mail	busranuman.09@gmail.com